శ్రీ

శ్రీమత్త్రిపుర సున్దర్యై నమః

శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య

శ్రీమచ్ఛంకరాచార్య విరచితమ్

శ్రీమత్త్రిశతీ భాష్యమ్.

చెన్న పట్టణాంతర్గత

తండయార్పేట శాఖా నగరస్థిత

రామానన్ద నామ్ని ముద్రాయన్త్రే

ముద్రితం విజయతే

౧౯౦౮ సం॥

ఏతన్మూల్య మేకం రూప్యకమ్.

శ్రీ లలితా త్రిశతీభాష్యము- శ్రీమచ్ఛంకరాచార్యవిరచితము. పంచదశీ మంత్రాక్షర సంపుటితమగు శ్రీలలితాత్రిశతి, శ్రీదేవీ భక్తులకువారికిఁ బూజా పారాయణంబులకు మిగుల నుపయోగమయినది. కావున దేవీభక్తులకు నెక్కుడు సహకారి యగునట్లు శ్రీలలితా త్రిశతీ స్తోత్రము శ్రీమచ్ఛంకరాచార్యులచే రచియింపఁబడిన భాష్యముతోఁడ మంచి దళసరి కాగితములయందుఁ జక్కఁగాఁ బరిశీలించి చేతికినుడికి యగు డిమ్మి ౮ పేజీల సైజున ముద్రించి యున్నారము.

దీనివెల ప్రతి ౧కి రూ ౧ ౦ ౦

కొద్దికాపీలే పెక్కుశాక్త మతాభిమానుల ప్రేరణముచే ముద్రించితిమి గాన వలయువారలు త్వరలో వ్రాసి తెప్పించుకొనవలయును. లేనిచో దొరకుటదుర్లభము.

భగవద్గీత. ఇందు, భగవద్గీత, గీతార్థ సంగ్రహము, బ్రహ్మసూత్రము, భజగోవిందము, భారతసావిత్రి. మొదలగు పారాయణోపయుక్తములయిన స్తోత్రములఁ బొందుపఱచి తప్పులు లేకుండునట్లు చక్కఁగాసవరించి మిగుల వేలయిన దళసరికాగితములయందు మిక్కిలి సుందరమయిన రాయల్ ౩౨ పేజీల సైజునఁ జక్కఁగా ముద్రింపఁబడినది. దీనివెల రూ ౦-౮-౦

శ్రీమద్వాల్మీకిమహర్షి ప్రోక్తమగు శ్రీమద్రామాయణము నాలుగు వ్యాఖ్యానములతోఁ జక్కఁగా సవరించి మంచి గ్లేజుకాగితములయందు ముద్రించినది- దీనివెల ప్రతి ౧కి రూ ౮-౦-౦

శ్రీరుద్రము. నమకచమకము సస్వరము.

ఆంధ్రటీకాతాత్పర్య విశేషార్థసహితము ౧ ౪ ౦

సకలమంత్రోపాసనాక్రమము. ఉపాసనాసక్తులకిది మిగుల నుపయోగకరము ఇందు, పురశ్చరణప్రకారము, పురశ్చరణదీపిక, సంక్షేపపురశ్చరణవిధి, మంత్రజ్యోతిషము, సిద్ధారిచక్రము, ఇవియన్నియుఁ జేరియున్నవి. దీని వెల ౦ ౪ ౦

పక్షితీర్థమాహాత్మ్యము ఆంధ్రతాత్పర్యసహితము	౦ ౧౨ ౦
శ్రీదక్షిణామూర్తిస్తోత్రము శంకరవిరచితము ఆంధ్రటీకాతాత్పర్యవిశేషార్థసహితము	౦ ౪ ౦
ఆదిత్యహృదయస్తోత్రము ఆంధ్రటీకాతాత్పర్యవిశేషార్థసహితము	౦ ౨ ౦
మాఘపురాణము	౦ ౮ ౦
గురుబాలప్రబోధిక	౧ ౮ ౦
పరాశరస్మృతి సవ్యాఖ్యానము	౧ ౮ ౦
విజ్ఞానేశ్వరీయము	౨ ౮ ౦
సిద్ధాంతకౌముది	౨ ౮ ౦
వృత్తరత్నాకరము	౧ ౦ ౦
కావ్యప్రకాశిక	౩ ౦ ౦

ఇట్లు,

అల్లాడి చంద్రశేఖరశాస్త్రులు,

పాత చాకలపేట, కొల్లావారిఅగ్రహారం.

రామానందం ప్రెస్, ౧౯౦౪ సం.

శ్రీ శివాయైనమః,

గణపతయే నమః,

పరదేవతాయై నమః,

శ్రీ లలితాత్రిశతి భాష్యమ్.

శ్లో॥ వందేవిఘ్నేశ్వరం దేవం సర్వసిద్ధి ప్రదాయినమ్।
వామాంకారూఢ వామాక్షీ కరపల్లవ పూజితమ్॥
పాశాంకుశేక్షు సుమరాజితపంచశాఖామ్।
పాటల్యశాలిసుషమాం చితగాత్రవల్లీమ్।
ప్రాచీనవాక్స్తుతిపదాం పరదేవతాంత్వామ్।
పంచాయుధార్చితపదాం ప్రణమామి దేవీమ్॥
లోపాముద్రా పతిం నత్వా హయగ్రీవమపీశ్వరమ్।
శ్రీవిద్యారాజసంసిద్ధి కాదిపంకజవీక్షణామ్॥
విస్తారితాం బహువిధాం బహుభిః కృతాంచ।
టీకాం విలోక యితు మక్షమతాంజనానామ్।
తత్సత్యసర్వపదయోగ వివేకభానుమ్।
తుష్ట్యై కరోమి లలితా పదభక్తియోగాత్॥

బహుకాలంసుభక్తి మహిమ్నా గురు పాదావవలంబ్య స్థితా యకుంభయోని మునయె శివదంపతి కృతనామశతత్రయోక్త్యా ప్రేరితో హయగ్రీవ ఉవాచ।

—(*)—

కకారరూపేతి॥ కకారః కవర్ణః రూపం జ్ఞాపకవిశేషణం య స్యాస్సా తథా। కాదివిద్యాదిగ్రహ్యేత్యర్థః। అథవా- కకారః రూ పంవాచకం మేషాం తే కకారరూపా. । హిరణ్యగర్భః ఉదకంఉత్త

మాంగంసుఖాదిత్వ హిరణ్యగర్భ సిష్టజగద్ధారకత్వ జగత్కారకత్వా
ది గుణవత్వం కకారస్య వ్యంజనాది గుణవర్ణత్వేన వర్తత ఇతి తద్వా
చ్య ఇతితథా। ఉదకనిష్ఠాన్నాదిద్వారా. జగత్సంజీవనహేతుత్వమపిక
కారస్య విద్యాగ్రిమవర్ణాత యాస్తీతి తద్రూపావా। సర్వేషాంప్రాణి
నాం శిరస్యమృత మస్తీతియోగ మార్గేణ కుండలినీగహ్వరే తత్రత్య
తత్ప్రివాహా ప్లుతయోగినా మీశ్వరసామ్యం జాయత ఇతి యోగ శా
స్త్రేషుప్రసిద్ధం। తద్వతకవర్ణాః మంత్రాదిమ భాగస్థాః తత్పురశ్చర్యా
పరాయణా నాం శివభావమేవ యచ్ఛతీతివా తదురూపే త్యర్థః॥

ఓం కకారరూపాయైనమః. ౧,

—(*)—

కల్యాణీతి ॥ కల్యాణాని సుఖాని యువసార్వభౌమా నందా దార
భ్యబ్రహ్మానందపర్యంతం తైత్తిరీయ కాదౌప్రతిపాదితాని తత్తదుపాధి
భేదే ష్వవచ్ఛిన్న స్వరూపతయా తాని కల్యాణశబ్దవాచ్యాని ఏత స్యై
వానంద స్యాన్యాని భూతాని మాత్రా ముపజీవం తీతి శ్రుతేః । సమ
ష్టివ్యష్టిమత్వం ఉపహితస్వరూపే సంభవ తీతి మతుపస్సమాసోపప
త్తిః। తథాచ। రాహోశ్శిర ఇతి వత్ సమాసాంతర్గతషష్ఠ్యర్థ భే
దస్య అవివక్షితతయా ఆనందైకవిగ్రహావ తీత్యర్థః । విజ్ఞాన మానం
దం బ్రహ్మేతి శ్రుత్యుక్తబ్రహ్మస్వరూప వతీత్యర్థః॥

ఓం కల్యాణ్యైనమః, ౨,

—(*)—

కల్యాణగుణశాలినీ ॥ కల్యాణాః గుణాః సుఖకర్తారో యేగుణాః
సత్యకామ సత్యసంకల్ప సర్వాధిపత్య సర్వేశానత్వ వామనీత్వ సంయ

ద్వామనీత్వాదయః తే అస్యాః శాలంత ఇతితథా. ఏనాం శోభయం తీతివా తైశ్శాల్యత ఇతి వా। కల్యాణగుణశాలినీ। తథాచ। కల్యాణాశ్చ తే గుణాశ్చ కల్యాణగుణాః అస్యా శ్శాలంతఇతి కల్యాణగుణా శ్శాలయంత్యేనామితివా। కల్యాణగుణశాలినీ। అస్మిన్ సమాసే దేవతాయాః పరాధీనగుణకత్వం స్వతస్సిద్ధ చైతన్యత్వంచ స్ఫురితం । కల్యాణగుణైశ్శాల్యతఇత్యత్రతు- గుణవత్త్వమాత్రం దేవతాయాః ప్రతీయతే । తస్యాపాధిత్వం వైదికమపిస్తుతౌతద ప్రథనంనదోషాయ। యదిగుణానామారోపితత్వేనతత్సంకీర్తనస్య భేదబుద్ధిసమయే తత్కృపాప్రాప్తిహేతుత్వేనఆవశ్యకత్వం సుగురూపదిష్టమార్గేణ సుకరమేవేతి నాతివిస్తార్యతే॥

ఓం కల్యాణగుణశాలిన్యై నమః, 3,

—(*)—

కల్యాణశైల నిలయేతి॥ శిలానాం వికారః శైలః శిలా ఘన ఇత్యర్థః। కల్యాణం సుఖమేవ శైలః। ఘనీభూత ఇత్యర్థః॥ తస్మిన్। కల్యాణశైలే స్వస్వరూపే ఆనందఘనే నిలయతి తిష్ఠతి కల్యాణశైలనిలయా। సభగవః కస్మిన్ ప్రతిష్ఠిత ఇతి స్వే మహిమ్నీతి హోవాచ ॥ ఇతి శ్రుతేః। దేవతా స్వస్మిన్నేవ స్వయంవర్తత ఇతి తార్కిక ప్రయోగాచ్చ దేవతాయా స్స్వస్వరూపే స్వావస్థానం యుజ్యత ఇతి కల్యాణమేవ శైల వద్ఘనీభూతం కల్యాణశైలః ఆనందమయకోశః సనిలయం యస్యాస్సా। ఇతి బహువ్రీహిసమాసః నవిరుద్ధః। బ్రహ్మపుచ్ఛం ప్రతిష్ఠేతి ఉక్తశ్రుతిప్రామాణ్యాత్।అథవా। కల్యాణశైలః మహామేరుః। నిలయం గృహం యస్యాస్సా తథా । సుమేరుశృంగమధ్య స్థేత్యర్థః॥

ఓంకల్యాణశైలనిలయాయై నమః. ౪,

—(*)—

కమనీయేతి॥ పరమానందస్వరూపత్వేనపరమప్రేమాస్పదా। కోహ్యేవాన్యాత్కః ప్రాణ్యాత్। యదేష ఆకాశ ఆనందో నస్యా దితిశ్రుతేః। సుఖస్య మనోహరత్వేన సర్వేషాం విషయత్వవత్ మాయావృతానాంసుఖప్రాపకత్వేన స్వస్వేష్టదేవతాసు ప్రీత్యతిశయేనతత్పూజాదౌ ప్రవర్తతాం తత్ఫలదానేన మనోహరత్వా ద్వా కమనీయా। జ్ఞానినామానందఘనీభావాత్మక సుందరమూర్తి మత్త్వయావా కమనీయా॥

ఓం కమనీయాయైనమః॥ ౫,

—(*)—

కళావతీతి॥ కళాః శిరః పాణ్యాద్యవయవాః- చతుష్షష్టికలా విద్యారూపావా చంద్రకళావా భక్త ధ్యానాయ అస్యాః సన్తీతి కళావతీ॥

ఓం కలావత్యైనమః. ౬.

—(*)—

కమలాక్షీతి॥ కమలేఇవఅక్షిణీ యస్యాస్సాతథా। కమలాయాః లక్ష్మ్యాః అక్షిశబ్దేన తన్నిమిత్తకం జ్ఞానం లక్ష్యతే। విషయతాసంబంధేన తద్వతీత్యర్థః। కమలాయాః ఐహికాముష్మికశ్రియః హేతుభూతేఅక్షిణీ అస్యాస్తఇతి స్వకీయవీక్షణమహాైశ్వర్య ప్రాపికేతిభావః॥

ఓం కమలాక్ష్యైనమః- ౭,

—(*)—

కల్మషఘ్నీతి॥ కల్మషాణి పాపానిహంతినాశయంతీతి కల్మషఘ్నీ। అహంత్వా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామీతి భగవద్వచనాత్। అథవా। వేదాంతమహావాక్యజన్య సాక్షాత్కారరూపబ్రహ్మవిద్యాజ్ఞా

నాగ్నిః సర్వకర్మాణి భస్మసాత్కురుతే। తథానసపాపగ్ం శ్లోకగ్ం శృణోతీతి శ్రుతేశ్చ॥

ఓం కల్మషఘ్న్యైనమః- ౮,

—(*)—

కరుణామృతసాగరేతి ॥ కరుణయా కృపయా జాతం యదమృతం మోక్షరూపం తస్యసాగరఇవ సాగరా। యథా అమృతసముద్రః స్వయమమృతస్వరూపస్సన్ అన్యానపి లోకాన్ అమృతపాయిమేఘాత్ దివి ముక్తామృతేన సంజీవయతీతి। తథా బ్రహ్మవిద్బ్రహ్మైవ భవతి. బ్రహ్మవిదాప్నోతి పరమితిశ్రుత్యా. స్వయమమృతరూపా సతీ। శ్లో లభతేచ తతః కామాన్ మయైవ విహితాన్ హితానితి భగవద్వచనేన తత్తదాకారకృతకమోపాసనాది ఫలస్యదేవతాప్రాపణీయ సంప్రాప్తౌ తత్తదధికారిణాం తత్తత్ఫలం స్థితమితి సంభావ్యతఇతి సాగరో.మా। అమృతవత్సర్వసంజీవినీకరుణా రసస్యామృతస్య అభిన్నాశ్రయత్వాత్సాగరాచ! కరుణాచ భక్తవిషయకపరిపాల్యతాబుద్ధిః। యద్వా। కరుణయా దయయా హేతుత్వాయ అమృతాయ ప్రాప్తస్సాగరస్సముద్రః యయా భాగీరథీ ॥ కరుణామృతసాగరా॥

ఓం కరుణామృతసాగరాయైనమః- ౯.

—(*)—

కదంబకాననావాసేతి ॥ కదంబవృక్షవిశేషయుక్తం యత్కాననం తత్ర ఆవాసో గృహం యస్యాస్సా తథా।

ఓం కదంబకాననావాసాయైనమః- ౧౦,

—(*)—

కదంబకుసుమప్రియేతి ॥ కదంబానాం కుసుమాని। కదంబకుసుమా

ని। తేషు ప్రియా ప్రీతి మతీతి యావత్ । యద్యపి ప్రియశబ్దః ప్రీతివిషయ వాచకః. తథాపి కుసుమజన్య ప్రీతే రభావేన తద్విషయతాయా వక్తు మశక్యత్వా త్తథోక్తం॥

ఓం కదంబకుసుమప్రియాయైనమః. ౧౧,

—(*)—

కందర్పవిద్యేతి ॥ కందర్పస్య విద్యా విత్తిః విద్యా తన్నిష్ఠ ప్రత్యగ్బ్రహ్మైక్యజ్ఞాన మిత్యర్థః । అథవా । విద్యాప్రాపకత్వా త్తద్ద్రష్ట మూలమంత్ర సముదాయోవిద్యే త్యుచ్యతే। వేదవాక్యేషుఉపనిషద్వత్। తద్వ్యాఖ్యార్థత్వా త్తథా ॥ దేవీసూచ్యతే॥

ఓం కందర్పవిద్యాయై నమః. ౧౨,

—(*)—

కందర్పజనకాపాంగవీక్షణేతి ॥ అపాంగాభ్యాం వీక్షణం అపాంగవీక్షణం ఈషద్దర్శన మితి యావత్ । కందర్పస్యజనకం అపాంగ వీక్షణం. యస్యాస్సా । అనేన నామ్నా యేషాం జడానామపి కురూపిణాం జనానాం ఉపరిసకృద్వీక్షణ మభిజాయతే తే కందర్పవద్రూప యౌవనసామర్థ్య లక్ష్మీభాజో భవంతీతి ధ్వనితం। యద్వా. కందర్పస్య మన్మథస్యజనకః శ్రీమన్నారాయణః స యస్యా అపాంగ వీక్షణే ఈషద్భ్రూవల్లీ చలనే వర్తతే యస్యా ఆజ్ఞావశ్యత యా మహావిష్ణుః జగద్రక్షణాదికార్యం కరోతి సా తథేతి। అథవా। కందర్పజనకా మహాలక్ష్మీః యస్యా అపాంగవీక్షణె ప్రేర్యత యా వర్తతేసాతథా। కందర్పస్య మన్మథస్య జనకాః ఉత్పాదకాః స్రక్చందనాది భోగ్యవిషయాః తే యస్యా అపాంగవీక్షణే భవంతి సా తథా। అథవా చంద్రస్య నామ నేత్రతయా అపాంగవీక్షణం చంద్రికోచ్యతె కందర్పజనకం అపాంగ

వీక్షణం యస్యాస్సా తథా । కందర్ప జనకశబ్దేన లక్ష్మీనివాస కమలం లక్ష్యతే! తద్వదపాంగంకమలాక్షీ తన్నిరూపిత వీక్షణం లోకసంజీవనం యస్యాస్సా తథా॥

ఓం కందర్పజనకాపాంగ వీక్షణాయైనమః. ౧౩,

—(*)—

కర్పూరవీటీసౌరభ్యకల్లోలితకకుప్తటేతి ॥ కర్పూరయుక్తాశ్చ తా వీట్యశ్చ తాంబూల కబళానితాసాం సౌరభ్యం సౌగంధ్యం తేన కల్లోలితాని అసకృత్పరిమళీ కృతాని కకుభాం దిశాం తటాని ప్రదేశాః యస్యాస్సా ముఖవాసితపరిమ ళేన జగన్మాత్రం సురభీకృత మితి స్వరూపాతిశయోక్తిః। అస్మి న్నామ్ని వ్యజ్యతే। మహారాజభోగి నీత్యర్థః

ఓం కర్పూర వీటీ సౌరభ్య కల్లోలిత కకుప్తటాయైనమః, ౧౪.

—(*)—

కలిదోషహరేతి॥ కలేః నింద్యాజ్జాయమానానాం పురుషాణాం జన్మమాత్రేణ యె దోషాః పాపాని ఆయాంతి - తాః దృష్టా శ్రుతా సంస్తుతా- కీర్తితా- ధ్యాతా సతీ- హరతి, తథా, కలే రన్యోన్యవాదినాంకలహా త త్తన్మతాభినివేశవశాజ్జాయమానాః యె దోషాః పరబ్రహ్మాఽశయమెనా స్తిత్వ- దేహాదివ్యతిరిక్తత్వ- భిన్నత్వాభిన్నత్వ- గుణిత్వాదిసాధకే యుక్త్యాభాస తదనుగుణసమ్మతిత్వా భాసశ్రుతి తాత్పర్యవిఘటనాన్యథా కరణ దురాగ్రహజన్యా కామక్రోధపరవశ పురుషక్రియమాణ నిందాసహనాది రూపాః బహుధాదోషాః తానద్వైత బ్రహ్మజ్ఞాన సాధనముక్తి రూపేణ హరతీతి కలిదోషహరా॥

ఓం కలిదోషహరాయై నమః- ౧౫

—(*)—

కంజలోచనేతి॥ కేభ్యః జాయంత ఇతి కంజాని, కంజశబ్దేన అరవిందనీలోత్పలదళాని లక్ష్యంతే । తద్వల్లోచనే యస్యాస్సా తథా ॥ అథవా। కంజం బ్రహ్మాండం ॥ శ్లో ॥ అయంపూర్వమపస్సృష్ట్వా తాసు వీర్య మవాసృజత్ । తదండ మభజద్ద్వైమ మితి వచనాత్। కంజాని అనేకకోటి బ్రహ్మాండాని లోచనయోః కృతవీక్షణాత్ యస్యాస్సా తథా సేయం దేవతైతేషు తేతిశ్రుతేః॥

ఓం కంజలోచనాయైనమః ౧౮

—(*)—

కమ్రవిగ్రహేతి ॥ కమ్రః అతిమనోహరః గాంభీర్యధైర్యమాధుర్యాదిబహుగుణోపేతత్వాత్। విగ్రహః మూర్తిః ర్యస్యాస్సా తథా। ఆనందరూప మమృతం య ద్విభా తీతి శ్రుతేః । ఆనందస్వరూపత్వాత్కమ్ర విగ్రహా- లలితారూపేత్యర్థః॥

ఓం కమ్ర విగ్రహాయైనమః. ౧౯

—(*)—

కర్మాదిసాక్షిణీతి॥ కర్మ ఆది ర్యేషాం తాని। కర్మ ఉపాసనాయోగః। శ్రవణ మనన నిధి ధ్యాసనాని తేషాం సాక్షిణీ । అసంబంధి ద్రష్ట్రీ సాక్షీచేతి శ్రుతేః, అథవా। కర్మాదయః సాక్షిభూతాః • జీవనిష్ఠాః- తదనాశ్రయతయా ఆత్మదర్శన సాధనాని సృజ్యమాన జగదుపాదాన భూతాని యస్యాస్సాతథా॥

ఓం కర్మాది సాక్షిణ్యైనమః. ౨౦

—(*)—

కారయిత్రీతి ॥ కారయితృత్వం నామ కర్త్రీత్వాజ్ఞాపయితృత్వం జాయమాన కార్య గోచర కృత్యుత్పత్తి హేతుకర్మబోధకత్వం. ఇదం చలిఙ్ లోట్ తవ్య ప్రత్యయానా మర్థః. విధిః స్థభావ నేత్యుచ్యతే। తేషాం శబ్దాత్మకతయా జడానాం తథా త్వాసంభవనాత్ తదధిష్ఠానచైతన్యరూపతయా। సర్వే వేదా యత్రైకం భవం తీతి శ్రుత్యా - వేదస్యాత్మాభేదేన స్వప్రకాశతయా అర్థప్రకాశనద్వారప్రామాణ్యం విధీనా మపి చైతన్యైకపేశలతయా ప్రేరణ రూపత్వాత్తదధిష్ఠాన చైతన్యాత్మనా కారయిత్రీతి తథా । ఏష హ్యేవ సాధుకర్మకారయ తీతి శ్రుతేః।

ఓం కారయిత్ర్యై నమః. ౧౯

—(*)—

కర్మఫలప్రదేతి ॥ కృతానాం కర్మణాం కాలాంతరభావి ఫలప్రదానే అదృష్టం కారణ మిత్య నీశ్వరమీమాంసాది మతం తన్న జడానాం సూక్ష్మాణాం అదృష్టానాంచేతన ధర్మకర్మఫలప్రదానసామర్థ్యాయోగాత్కృతానాం కర్మణాంఫలావాప్త్యభావే కమాధ్యక్షఇతిశ్రుతేః। మయైవ విహితా న్హితాని తి స్మృతేశ్చ। ఫలమత ఉపపత్తి రితి న్యాయాచ్చ పరదేవతా॥

ఓం కర్మఫలప్రదాయై నమః- ౨౦

—(*)—

ఇతి త్రిశత్యాం విద్యాయాం ప్రథమాక్షరనామ వ్యాఖ్యాయాం కకారవర్ణ ప్రకాశః ప్రథమః. ... ...

—(*)—

ఏకారరూపేతి॥ ఏకారః రూపం మంత్రద్వితీయావయవజ్ఞాపకం యస్యాస్సా తథా॥

ఓం ఏకారరూపాయైనమః. ౧

—(*)—

ఏకాక్షరీతి॥ ఏకంముఖ్యం ఈశ్వరోపాధిత్వేన నక్షర త్యాత్మజ్ఞానే నవినా ముక్తిః ననశ్యతీత్యక్షరం కూటస్థశబ్దవాచ్యం। మాయాతత్ప్రతి బింబ నిష్ఠసర్వజ్ఞత్వాద్యాధాయకవిశేషణత్వేన అస్యాఅస్తీతిఏకాక్షరీ. ఏకంఅక్షరం సర్వప్రకృతిత్వాత్ పరాపరబ్రహ్మప్రతీతికతయా తదుపాసనయా తదుభయప్రాప్తిసాధనత్వేన శుద్ధబ్రహ్మరూపా లలితా లక్షకశబ్దః ప్రణవః అస్యా అస్తీతి వా। ఏకః అఖండచైతన్యరూపః అనీశ్వరః పరమేశ్వరః అర్ధశరీరత్వేన అస్యా అస్తీతివా । ఏకానిఅక్షరాణి మాబీజాదీని తదుపాసనాప్రతీకత్వేన అస్యాస్సంతీతివా। అథ పరాయయా తదక్షర మధిగమ్యతఇతిశ్రుతే। అఖండాకారవృత్తి ప్రతిఫలనయోగ్యచైతన్యరూపతయా తద్వృత్తి వ్యాప్తిమాత్రేణ అక్షరపదలక్ష్యచైతన్యం విషయతాసంబంధేన అస్యా అస్తీతివా ఏకాక్షరీ॥

ఓం ఏకాక్షర్యైనమః ౨

—(*)—

చకారః నిర్గుణబ్రహ్మణోపి సగుణబ్రహ్మ విశేషసద్భావ సముచ్చయపరః । సర్వత్రాపి ద్రష్టవ్యః । సచ్చిన్మయశ్శివ స్సాక్షాత్తస్యానందమయీ శివా । ఇతి వచనేన స్త్రీరూపాంచింతయే ద్దేవీం పుం

రూప మథ వైశ్వరం । అథవా నిష్కళం ధ్యాయేత్సచ్చిదానంద విగ్ర
హ మితి స్మృత్యానత్వం స్త్రీపుమా నసీతి శ్వేతాశ్వతరోప నిషద్వ్య
పాధికృత నానారూపసంభవోక్తేశ్చ ! అతఏవ సేయం దేవతైత్యు
తే త్యాదా తత్సత్యం స ఆత్మాఇత్యంతేచ శ్రుతౌ స్త్రీలింగాంత దేవ
తాది పదానాం తత్సత్య మితి నపుంస కాంతస్యస ఆత్మేతి పుంలింగాత్మ
కశబ్దస్య ఏకార్థత్వం శ్రీభాష్యకారాః అవివక్షితో పాధిమత్తయా త
త్త్వం పదలక్ష్యస్యైకత్వా త్ప్రతిపాదయాం చక్రుః । తస్మాత్స
ర్వపద లక్ష్యార్థే సర్వే అపి గుణాః వర్ణయితుం సంభవిష్యం తీతి
హయగ్రీవైః అస్యాంత్రిశత్యాం బహుచకారా ఉపాత్తాః। తేన వ
యంసర్వేషాం సర్వత నపార్థైక్యేన ప్రయోజనాంతరం పశ్యామః॥ ఏ
కానేకాక్షరాకృతిః । ఏకం ఈశ్వరం ప్రతిబింబోపాధి తతయాశుద్ధసత్వ
ప్రధానం అక్షరం అజ్ఞానం అనేకాని మలినసత్వప్రధానతయాజీవో
పాధిభూతాని అక్షరా ణ్యజ్ఞానాని మాయా చావిద్యా చ స్వయ మే
వ భవతీతి శ్రుతేః।ఏకంచ అనేకానిచ ఏకానేకాని ఏకానే కానిచ తా
నిఅక్షరాణిచ తాసి తథా। మాయాంతు ప్రకృతి మిత్యాదిశ్రుతేః । తే
ష్వాకృతయః ప్రతిబింబాఃఅవచ్ఛిన్నచైతన్యానివా। ఘటస్థోదకావచ్ఛిన్న
ప్రతిబింబాకాశవ ద్యస్యాస్సా తథా । అథనాఏకానిచ ప్రణవాద్యా
అనేకానిచ అకారాదిక్షకారాంతాని అక్షరాణి। వర్ణాః ఆకృతిః
స్వరూపం యస్యాస్సా తథా। మాతృకాస్వరూపత్వేన వా। అకా
రాదిక్షకారాంత మాతృకేత్యభిధీయత ఇతి వచనాత్। అథవా। ఏకా
చ ఏకార కకారాచ ఇతరాణి అనేకాక్షరాణిచ సర్వాంమిళిత్వా పం
చదశ వర్ణాత్మికా మూలవిద్యా ఆకృతిః స్వరూపం యస్యాస్సా। సం
క్షితయా అనేకాక్షరేషు అనేకాజ్ఞానేషు ఆకృతిః స్వరూపం శోధితత

త్త్వం పదార్థసామర్థ్యాత్మకత్వం యస్యాస్సా తథా॥

ఓం ఏకానేకాక్షరాకృతయే నమః. ౩

—(*)—

ఏతత్తదిత్యనిర్దేశ్యేతి। ఏతత్। ఏతత్కాలే ఇయత్తావద్వస్తుతత్ పరోక్షా నిశ్చితం స్వరూపం ఏతచ్చ తచ్చ ఏతత్తదితి ఇతికారః ఇత్థం భావే తృతీయా। తథాచ। ఏతత్తదాభ్యామిత్యర్థః। ఏతత్తదిత్యనేన నిర్దేష్టుం నిర్వక్తుం యోగ్యా నిర్దేశ్యా సా న భవతీత్యనిర్దేశ్యా। లోకే సవిశేషో హి పదార్థః పరోక్షత్వాపరోక్షత్వాది ధర్మవిశేషేణ తద్గతేన నిర్వక్తుం శక్యః శబ్దప్రవృత్తినిమిత్తజాతిగుణక్రియాషష్ఠ్యర్థానాం అత్ర సంబంధో నాస్తి। అశబ్దమస్పర్శమరూపమవ్యయం నిర్గుణం నిష్కళమిత్యాది శ్రుత్యా తాదృగ్వస్తు కేన కరణేన కేనవా వచనేన నిర్దేష్టుం శక్యం। యద్వాచా నభ్యుదితమిత్యాదిశ్రుతేః। అతః ఏతత్తదిత్యనిర్దేశ్యా వాఙ్మనసాతీతేత్యర్థః। అథవా ఏతత్ ప్రత్యక్షాది ప్రమాణసిద్ధం కార్యం పశ్చాద్భావి తత్ పరోక్షావిశిష్టం పూర్వకాల సంబంధవ్య వహితం కారణ ముచ్యతే ఇతిశబ్దః ఉభయత్ర సంబంధనీయం కార్యమితి కారణమితి శుద్ధచైతన్యరూపా అనిర్దేశ్యా కార్యత్వకారణత్వఘటకోపాధి విరహితత్వేన కార్యకారణ భావాభావే తద్వాచకశబ్దైర్విషయీకర్తుమశక్యత్వాత్ అథవా ఏతత్ అపరోక్షతయా అహమితి ప్రతీయమానం జీవచైతన్యం త్వం పదార్థవాచ్యార్థః తత్ పరోక్షతయా ప్రతీయమాన మీశ్వరచైతన్యం తత్పదవాచ్యార్థః ఇతిశబ్ద ఏవకారార్థః। తథాచ వాదిభేదసిద్ధాంతః అనూదితః। సాంఖ్యమతే ప్రకృతిః జగత్కర్త్రీ జీవో నానాచేతనః భోక్తా నిత్యః ఈశ్వర ఏవనాస్తీత్యంగీకృతం। భాగవతమతే గుణీ సర్వవిదితి.

శ్రుతేః । నిత్యగుణవిశిష్టాత్పరమేశ్వరాత్ విష్ణోర్జీవానాముత్పత్తి
వినాశవత్త్వేనఅనిత్యత్వాత్సఏవభగవాన్ పారమార్థికః ఏక ఇత్యంగీ
కృతం తదుభయవాదిమతసిద్ధాంతస్య ఉపనిషన్మతసూత్రభాష్యకారా
భ్యాం నిరస్తత్వాత్తదుభయవిధయా అనిర్దేశ్యా పారమార్థిక సచ్చి
దానందరూపతయా ఛాందోగ్యగత దేవతాశబ్దార్థస్యప్రతిపాదనాది
తి భావః । అథవాతటస్థేశ్వరవాదికారణాదాదిసిద్ధాంతవత్ వ్యవస్థితభే
దవత్ జీవేశ్వరరూపతయాఽనిర్దేశ్యా భేదవ్యవస్థాయాఏవ సాధయితు
మశక్యత్వాదితి ఏతత్తదిత్యనిర్దేశ్యా॥

ఓం ఏతత్తదిత్యనిర్దేశ్యాయై నమః ౪

—(*)—

ఏకానందచిదాకృతిః ॥ ఏకం ముఖ్యం మోక్షరూపత్వేన ప్రార్థిత
మానందసుఖంచిత్ చైతన్యం ప్రకాశం జ్ఞానం ఆనంద శ్చాసౌచిచ్చఆ
నందచిత్ । ఏకా చాసా వానందచిచ్చ ఏకానందచిత్ । ఆకృతిః స్వరూ
పంయస్యాస్సా । చిదానంద బ్రహ్మస్వరూపలక్షణ వతీత్యర్థః । విజ్ఞాన
మానందంబ్రహ్మ । ఆనందో బ్రహ్మేతి వ్యజానా దితిశ్రుతేః । ఆనందా
దయః ప్రధాన స్యేతిన్యాయాచ్చ దీప్తిస్వరూప ప్రకాశాత్మక పరమా
నందస్వరూపస్యజీవన్ముక్త్యవస్థాయాం పరమాత్మజ్ఞానవత్పురుషానుభ
వరూపప్రత్యక్షప్రమాణగమ్యత్వ మస్తీతిసాతథా । అథవా ఏకేషాం ముము
క్షావకానాంయోగినాంఆనందసాక్షాత్కారరూపా ఆకృతిఃనిరావరణ
ప్రకాశరూపా యస్యాస్సా । అథవా । ఆనందః శివాత్పరమేశ్వరః ఏ
కో మూర్తిభేదహీతే ఆనందచిత్ ఆకృతిః యస్యాస్సా తథా॥

ఓం ఏకానందచిదాకృత్యై నమః ౫

—(*)—

న స్వానందశబ్దస్య లక్షణయా ఆనంద మయోదార్యః తదా యఏ కోజాలవానీశత ఈశనిభేరితి శ్రుత్యుక్త ఏకత్వమపి జీవే సిధ్యతి తదాచ ఏకశ్చాసావానందశ్చ తస్యచిత్ అధిష్టాన ప్రకాశక చైతన్యం ఆకృతి ర్యస్యాస్సా ఇతి విగ్రహ స్సంభవతి। బ్రహ్మపుచ్ఛం ప్రతిష్ఠేతి తత్ప్రకాశక చైతన్యస్య పుచ్ఛశబ్దేన పరామర్శాత్ ఏవంచ సతి ప్రకాశక నిత్యత్వ స్యప్రకాశ నిత్యత్వాపేక్షితత్వాత్ సత్యం జ్ఞాన మనంతం బ్రహ్మేత్యాది బ్రహ్మస్వరూప లక్షణవాక్యేషు వాచ్యార్థ ప్రాధాన్యేన విధిముఖేనైవ బ్రహ్మప్రతిపాదనే అతద్వ్యావృత్తిరూప నిషేధముఖేన లక్షణాప్రాధాన్యేన బ్రహ్మస్వరూప లక్షణప్రతిపాదనయోగె తత్త్వమసీత్యాది వాక్యే వైశిష్ట్యవాక్యార్థ స్సంభవతీతి చెన్నేత్యాహ ॥ ఏవమిత్యాగమా బోధ్యా ॥ ఏవం విశిష్టతయా ఇతి ప్రసిద్ధత్వేన ఆగమైర్వేదై ర్జ్ఞాపనీయా న భవతి ఆనందశబ్దస్య ఆనంద మాత్ర వాచకస్యతత్ప్రచురేసంభావి తేషు దుఃఖేజీవే లక్షణాయాం త్వయిదోషాత్ పారమార్థిక భిన్న సత్తాకవస్త్వంతరాభావేన తత్త్వంపదవాచ్యార్థ శిష్ట విశేషణద్వయస్య అన్యోన్యవిరోధవత్త యాతయోః ప్రకాశవద్వైశిష్ట్యాయోగె అఖండార్థ వాక్యార్థ స్సంపద్యతె। తథాచ స్వరూపలక్షణవాక్యేషు వాచ్యార్థ స్యాతోన్యదార్త మితి శ్రుతిబాధ్యత్వప్రతిపాదనాత్ నిషేధముఖేనైవ అతద్వ్యావృత్తిస్వరూపప్రతి పాదనేన లక్షణవాక్యాని సమంజసాని భవంతీతి భావ ॥

ఓం ఏవమిత్యాగమాభోధ్యాయై నమః. ౬

—(*)—

ఏకభక్తిమదర్చితా॥ ఏకస్మి న్నభెదె జీవబ్రహ్మణో భక్తిః భ

జనీయత్వబుద్ధిః తత్పరజిజ్ఞాసా మేషాం సంతి తైరర్చితా పూజితేత్య ర్థః తదుపలక్షణం స్తుతా ధ్యాతా నమస్కృతేవ మాదీనాం । యద్ధిమనసా ధ్యాయతి తద్వాచా వదతి తత్కర్మణా కరోతీతి శ్రుతేః। మానసికవ్యాపారపూర్వకాణీహీతరేంద్రియ కర్మాణి భవంతీత్యభిప్రాయః అథవా అస్మిన్ సంసారమండలే స్వరూపపరిజ్ఞాతారో యేకేచన తేషాం భజనీయత్వాధ్యవసాయో భక్తిః తదేకప్రవణతా గుణబ్రహ్మవిషయాష్టవిధా తైః భక్తిమద్భిః అర్చితా అంతర్యాగ బహిర్యాగమహాయాగ ప్రకారైః పూజితేత్యర్థః ॥

ఓం ఏకభక్తిమదర్చితాయై నమః. ౭

—(*)—

ఏకాగ్రచిత్తనిధ్యాతా॥ ఏకం ఐక్యరూపం అగ్రం ఆలంబనం విషయవిజాతీయప్రత్యయ తిరస్కార పూర్వకం సజాతీయవృత్తికాభిః నిరంతర విషయీకృత చైతన్యం యస్య తత్ తాదృశ మంతఃకరణం యేషాం తైః యమనియమాసన ప్రాణాయామ ప్రత్యాహారధ్యాన ధారణాద్యష్టాంగసమాధీనాం పరిపాకాతిశయేన పశ్చాత్సంపద్యమానాసంప్రజ్ఞాతాఖ్యసమాధౌ త్రివిధాభూమికా।ఋతంభవా ప్రజ్ఞాలోకాప్రశాంతవాహితా చేతి ఋతం యథాభూతం సచ్చిదానందలక్షణం బ్రహ్మ భవతి వృత్తివ్యాప్త్యా విషయీకరోతీతి ప్రథమా తథాఽఽత్మన్యేవ వశం నయేదితి భగవద్వచనాత్ ప్రజ్ఞాలోకా ప్రజ్ఞాయా అఖండాకారవృత్త్యాం నిత్యనిరంతరాభ్యాసేన పరిపాకం నీతాయాం బ్రహ్మవిషయిణ్యాం ఆవరణాభిభవం కుర్వంత్యాం సత్యాం ప్రజ్ఞాప్రతిష్ఠేత్యాదిశ్రుతేః। ప్రజ్ఞాయాః బ్రహ్మస్వరూపాయాః ఆలోకః అభివ్యక్తిః

సాక్షాత్కారః యస్యాం సంపద్యతే సాకారణవిజ్ఞానం యస్మిన్విజ్ఞాతేసర్వ మిదం విజ్ఞాతం భవతీత్యేకవిజ్ఞానేన సర్వవిజ్ఞానరూపం ప్రారబ్ధవశాత్తథా చిత్తతదధ్యస్తం సర్వంజగద్ద్రష్టు మిచ్ఛతి యది తదానీం చైతన్యప్రకాశే నైవ ప్రకాశితం జగత్స్వప్నపదార్థవదశేషం భాసతే। ఇదంచభారద్వాజో నామ స్త్రాతి। పురాణాదిప్రమాణాదేవమస్మాకం తథాచ తస్యాంభూమికాయాం నిరుద్ధసామర్థ్యం సత్ అంతఃకరణం సాకారస్వరూపం నిర్వాసనం యదానశ్యతి తదాప్రశాంత వాహితా భవతి వహః ప్రవాహః। సంతతవృత్తిధారా అస్యాస్తీతివాహీ వాహినో భావః వాహితానాతాపత్తిః ప్రశాంతాచసా వాహితాచ ప్రశాంతవాహితా। అథవాప్రశాంతసా హ్యస్యా స్తీతి ప్రశాంతవాహీ ప్రశాంత వాహినోభావః ప్రశాంతవాహితా । మనసో వృత్తిశూన్యస్య బ్రహ్మాకారతయా స్థితిః । అసంప్రజ్ఞాతనా మెలి సమాధిర్యోగినాం ప్రియఇతి వచనాత్। ప్రశాంతమనసంహ్యేన మితిభగవద్వచనాత్ । పృథ్వ్యప్తేజోనిలఖేస ముత్థితే పంచాత్మకే యోగగుణేప్రవృత్తే । నతస్యరోగో న జరా నమృత్యుః ప్రాప్తస్య యోగాగ్నిమయం శరీరమితిశ్రుత్యుక్తలక్షణ సాధనపరిపాకవశాద్భవతి । తైర్నిర్ధార్యతా। నిర్ధారితా। ధ్యానస్యనిర్గత త్వాత్ ఖేదాస్ఫూర్త్యా ధ్యాన విషయా నభవతి । ధ్యాతుః స్వరూపస్యైవ ప్రకాశతే । బ్రహ్మవేదబ్రహ్మైవ భవతీతిశ్రుతేః! నిధ్యాతేతిపాఠే నితరాంశ్రవణమననిదిధ్యాసనేన సాక్షాత్కృతేత్యర్థః॥

ఓం ఏకాగ్రచిత్త నిధ్యాతాయై నమః. ౮

—(*)—

ఏషణారహితాదృతా॥ ఏషణా ఇచ్ఛా సా త్రివిధా। ఏత ల్లోకజయా
య పుత్త్రైషణా। పితృలోక జయసాధనకర్మసంపాదనాయ విత్తైష
ణా. ఉపాసనాదిజపసాధనః దేవతాలోకః తస్మిన్నేషణా లోకైషణా
తాభీరహితైరనాకృష్టచిత్తైః తేహస్మ పుత్త్రైషణాయాశ్చవిత్తైషణా
యాశ్చలోకైషణాయాశ్చ వ్యుత్థాయాథ భిక్షాచర్యం చరంతీతి శ్రుతేః।
ఏషణారహితాః యే పరమహంస పరివ్రాజకాః సన్యాసినః తై రాద
రేణాతిశయప్రేమ్ణా స్వస్వరూపేణ ఆదృతా అంగీకృతా నిరంతర ధ్యా
నేన సాక్షాత్కృతా సతీ మోక్షరూపతయా ప్రాప్తేత్యర్థః॥

ఓం ఏషణారహితాదృతాయై నమః. ౯

—(*)—

ఏలాసుగంధిచికురా॥ ఏలావదితి దృష్టాంతప్రదర్శనం। సౌగంధ్య
మాత్రవద్భావ ప్రదర్శనేన కల్పితదివ్యపర మేవ। నతుప్రాకృతత్వప్ర
దర్శన పరంబ్రహ్మణస్స్వాధీన మాయత్తత్వాత్ తద్వత్సుగంధిఇతి సా
జాత్యమాత్రంయుజ్యతే। గుణ మాత్రాదానేన సర్వత్రపదార్థానాం
తరస్య దృష్టాంతీ కరణాత్। సుగంధా ఏషాం సంతీతి సుగంధినః। తా
దృశాః చికురాః కుంతలాః యస్యాస్సా। తథా స్వభావసిద్ధపరిమళశ్శా
లి సర్వాంగసౌరభ్యవతీ చికురపదస్య ఉపలక్షణత్వా దితి భావః॥

ఓం ఏలాసుగంధిచికురాయై నమః॥ ౧౦

—(*)—

ఏనఃకూటవినాశినీతి॥ ఏనసాంపాపానాంకూటాని సముదాయాః ఆ
గామిసంచితప్రారబ్ధభేదేన సమష్టిరూపేణ దృఢతరతత్త్వజ్ఞానేన వినా

అన్యస్య భోగమాత్రస్య తద్వినాశకత్వావగమాత్। తేషాంచకల్పకోటి కాలం క్రమికభోగప్రవాసం వినా ఉపాయాంతరేణ క్షయాసంభవా దాత్మబ్రహ్మాభేదజ్ఞాన విషయతయా చైతన్యం వినాశయతీతి తథా। ఏవం విధిపాపం కర్మనశ్లిష్యతే। అశరీరంవావసంతం నప్రియాప్రియేస్పృశత ఇతిశ్రుతేః అహంత్వాసర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామీతిస్మృతేశ్చ। అథవా ఏనాం సిచమతాకారణీభూతం కూటం కపటంవంచనాభిధానంచ తత్కారణ మాయాంచ నాశయతీతి తథా।

ఓం ఏనః కూటవినాశిన్యై నమః, ౧౧

—(*)—

ఏకభోగేతి॥ ఏకేన కామేశ్వరేణ సాకంభోగః భుక్తి భోగః స్వస్వరూపానందావిర్భావః యస్యాస్సా తథా। అథవా । ఏకస్య అజ్ఞానసతత్కారణస్య కార్యకారణ రూపేణాభిన్నస్య తదధిష్ఠాన తయాస్వసత్తాధాయకత్వేన భోగః పరిపాలనం యస్యాస్సా। ప్రపంచోత్పత్తిస్థితినాశ హేతు మాయోపాధికచైతన్య మిత్యర్థః! ఏకాకీనరమతేపతిశ్చపత్నీచభవతీతి ప్రరుషవిధబ్రాహ్మణ వచనాత్ దంపత్యోరైచ్ఛికభేదకత్వావగమేన పరమార్థత ఏతత్స్వరూపైకచైతన్య రూపతావగమాత్ తదుభయభోగస్యాపి ఏకభోగత్వాత్తద్వదితివా॥

ఓం ఏకభోగాయైనమః, ౧౨

—(*)—

ఏకరసా॥ ఏకఃరసః అభిన్నసామరస్యం యస్యాస్సా। రసగ్గ్ హ్యేవాయం లబ్ధ్వానందీభవతీతి శ్రుతేః। అథవా ఏకః నవరసేషుముఖ్యః రసః శృంగారరసః యస్యాస్సా। అథవా ఏకేనపరమేశ్వరేణఅస్యాంక్రి

యమాణః ప్రీత్యతిశయరూపః ఏతద్విషయకః యస్యాస్సా అథవా ఏక స్మిన్నేవభర్తరి రసః నిరతిశయప్రీతిః అనురాగః యస్యాస్సా అథవా షడ్రసేషు ముఖ్యో మధురరసః ప్రియత్వేన యస్యాస్సా తథా సత్వగుణప్రధాన మాయోపాధకచైతన్యత్వాత్ । రస్యాస్స్నిగ్ధాస్థిరాహృద్యాఆహారాస్సాత్విక ప్రియా ఇతి భగవద్వచనాత్॥

ఓం ఏకరసాయైనమః ౧౩

—(*)—

ఏకైశ్వర్యప్రదాయినీ॥ ఈశతి ప్రేరయతి అంతర్యామిత్వేన సర్వాణీతీశ్వరః। యస్సర్వేషు భూతేషు తిష్ఠన్య స్సర్వాణిభూతాన్యం తరో యమయ తీతి శ్రుతేః । తత్ప్రేర్యమాణానాం భూతశబ్దవాచ్యానాం అజ్ఞానతత్కార్యాంతః కరణోపహిత ప్రతిబింబచైతన్య రూపాణాంజాగ్రదాద్యవస్థాభిమానినాం అఖండ బ్రహ్మ సాక్షాత్కారవేళాయాం అభేదానుభవా త్తత్త్వమ సీతి శ్రుతెశ్చ ఏక మేవాద్వితీయ మితి విశేషితత్వాచ్చ । ఏక శ్చాసా వీశ్వరశ్చ ఏకేశ్వరః తస్యభావ స్తదైక్యం ప్రదదా తీతి తథా బహుషు విద్యాధనవత్సు సత్సు తెష్వే కోవిద్యాథనవా నిత్యుక్తె తత్రత్యజనస్ఫవిద్యా దా వెత దతిశయప్రీతి రితి వదేకం చ నిరతిశయమణిమాదిక మైశ్వర్యం నిశ్శ్రేయసంప్రదదా తీతివా । అథవా ఏకం మానుషం సర్వోత్కృష్టం సార్వభౌమ త్వాదిలక్షణం అభ్యుదయసామాన్య మైశ్వర్యం ప్రదదా తీతి వా తథా॥

ఓం ఏకైశ్వర్యప్రదాయిన్యైనమః ౧౪

—(*)—

ఏకాతపత్ర సామ్రాజ్య పదా॥ ఆసమంతాత్ అధ్యాత్మాధిదైవ తాధిభూతాని ఆశబ్దార్థః తేభ్యో జాతాః తాపాః ఆతపాః తపం త్రిశోషయం తీతి తపః ఆతపేభ్య స్త్రాయతి రక్ష తీ త్యాతపత్రం స ర్వసం సారదుఃఖోపశామకమాత్రజ్ఞానం। య జ్ఞాత్వా నపున మోహ మేవం యాస్యసి పాండ వేతి భగవద్వచనాత్ । అఖిలదుఃఖోప శామకం నిదానాజ్ఞాన నివర్తకం ఏకం లక్షణయా అభిన్నవిషయంబ్ర హ్మవిషయక మిత్యర్థః । ఏకంచ తదాతపత్రంచ అఖండాకారజ్ఞానం తేన జాయమానం య త్సామ్రాజ్యం సంమ్రాజి రాజ్ఞభవం సర్వో త్తమత్వం తత్ప్రదదా తీతి తథా। అథవా ఏకాతపత్ర సామ్రాజ్యం చక్రవర్తిత్వం తత్ప్రదదా తీతి తథా॥

ఓం ఏకాతపత్రసామ్రాజ్య ప్రదాయై నమః- ౧౫

—(*)—

ఏకాంతపూజితా॥ ఏక స్యాద్వితీయస్య శోధితతత్వం పదార్థ స్య అంతే హృది పరిచ్ఛేద కత్వా త్పూజితా అహ మిత్యపరోక్షీకృతా । య త్సాక్షా దపరోక్షా ద్బ్రహ్మేతి శ్రుతేః । అథవా ఏకస్య బ్రహ్మ ణః అంతే ఉపపూజితా సత్ షద్ల్ విశరణగ త్యవసాదనే ష్వితి ధా తో రితి ధాతుపాఠా దుపనిషద్బ్రహ్మమాత్రతయా పర్యవస్య తీ త్య ర్థః । ఏకాంతపూజి తేతి నామ్నా ఉపనిష ది త్యర్థః । అథవా। ఏ కాంతే। గుహానివాతాశ్రయణే ప్రయోజయే దితి శ్రుతేః । ఏకాంత స్థలే ధ్యానాదినా యోగిభి ర్విషయీకృ తే త్యర్థః। అథవా కామేశ్వ రేణ ఏకాంతే శ్రీలింగ పూజితా సంప్రదాయ ప్రవృత్యర్థం ఆసీ శ్వరేణ బహిర్యాగ క్రమేణ ఆదిమసాధనేన । సర్గాద్యకాలే పూ జాదినా సంతోషితత్వా ద్భూశార్థవ్యపదేశః । ఏకాంతే సర్వప్రవి

లాపనసమయే పూజితా ధ్యానాదినా సంపాదితా సాక్షాత్కృ తే త్యర్థః। కశ్చిద్ధీరః ప్రత్యగాత్మాన మైక్షదావృత్తచక్షురమృతత్వ మిచ్ఛన్నితి శ్రుతే రితి వా॥

ఓం ఏకాంతపూజితాయై నమః.   ౧౮

—(*)—

ఏధమానప్రభేతి ॥ ఏధమానా వివర్ధమానా సర్వాతిశాయినీ ప్రభా కాంతిః ప్రకాశో యస్యా స్సా త మేవ భాంత మనుభాతి సర్వంతస్య భాసా సర్వ మిదం విభా తీతి శ్రుతేః ॥

ఓం ఏధమానప్రభాయై నమః-   ౧౯

—(*)—

ఏజదనేకజగదీశ్వరీతి। ఏజంతికంపమానానిచేష్టమానానిప్రాణవంతిజీవంతి అనేకానినానామోపాధీకానిజగంతిజంగమాని చరప్రాణినః ఈష్టే ప్రేరయతీతీశ్వర। స్థావరాణాంసుఖదుఃఖప్రాప్తిపరిహారోపాయానభిజ్ఞత్వేపిస్వజీవన హేతుభూతోదకపానాది ప్రవృత్తిదర్శనాచ్చేష్టావత్వాంతత్రాప్య స్తీతిజగచ్ఛబ్దో నిర్విశేష ప్రపంచపరో వక్తవ్యః। అన్యథాసర్వేషు భూతేష్వితి శ్రుతౌ చరప్రాణిమాత్ర పరత్వే సంకోచాపత్తేః అసతి విరోధేసామాన్యవాచకస్య శబ్దస్య విశేషలక్షణాంగీకారస్య న్యాయ్యత్వాత్। అన్యథా బ్రహ్మణః ప్రపంచమాత్రోత్పత్త్యాదిహేతుత్వం సంకుచితం భవేత్ అతఏవాకరే ఏజత్పద ముపాత్తంయథాకథంచి త్క్రియాశ్రయత్వేన ప్రాణవత్వమాత్రస్య సమష్టిహిరణ్య

గర్భాశ్రయత్వేన సర్వేషాం ప్రేర్యత్వం సంభవ తీతి భావః॥

ఓం ఏజదనేకజగదీశ్వర్యై నమః॥ ౧౮

—(*)—

ఏకవీరాదిసంసేవ్యేతి ॥ ఏకః అన్యతరా సాధారణః వీరః పురశ్చ ర్యాదినా కృతమంత్రదేవతాసాక్షాత్కారలబ్ధ పురుషార్థఃపుమార్గ విజయప్రాప్త్యభ్యుదయ శాలి రాజరాజనిష్ఠధైర్య గాంభీర్యాది గుణ వత్త్వేన తత్తద్దేవతోపాసకాః పురుషాఃవీరా ఇత్యుచ్యంతే యాసాం శక్తీనామాదయః ఏషాంప్రాణికోటీనాంతె ఏకవీరాదయః తాసాంక దంబైః స్సంసేవ్యా సంసేవితుంయోగ్యాయదైశ్వర్యే భక్తా ననుగృహ్ణాం తీసగుణవిగ్రహవతీ స్యాత్ తదా అనేక దేవతాపరిసేవితమంత్రదేవతో పాసనీ వ్యే త్యర్థః॥ అథవాఏకవీరా రేణుకా తదాదిస్య శ్శక్తయః శ్యామలాప్రముఖాః తత్కల ప్రపంచె స్వస్వపీఠె స్థితాః ఉపాసకానా మభీష్ట వరప్రదా దృశ్యంతె తాః అస్యాః పరిసేవకత్వేన స్వాయ మభీ ష్టవరకామయిత్రీ ఇతిఅస్యాః ప్రకృతాయాః మహిమాతిశయోక్తిః॥

ఓం ఏకవీరాదిసంసేవ్యాయై నమః ౧౯

—(*)—

ఏకప్రాభవశాలినీ॥ ప్రభో ర్భావః ప్రాభవం రక్షార్థ కత్వంఏకం అన్యతరా సాధారణంచ తత్ ప్రాభవం తత్ శాలత ఇతి తథా అథ వా ప్రభుత్వస్య సాపెక్షత్వాత్ ఏకపదస్యచ అనన్యగా మిత్యర్థస్య చ సామానాధి కరణ్యేన స్వారస్యేన పర్యాలోచ్యమానె నాయమ ర్థస్సూచ్యతె ప్రాభవంచ నియమ్యలోకోద్భవంవినా అనుపపద్య మానం తదంతర్గతతత్కార్య మధీనపత్యాసిద్ధ్యతితథాచ వటబీజవత్సా ర్వం

తీర్గతపశ్చాద్భావి కూటస్థ చైతన్య మితి భావః అథవా ప్రాభవం నామైశ్వరత్వం తదా త్రిస్తువియచ్యజగ చ్ఛోపలక్షణవిధయా అస్యైక స్యాఖండచేతనస్య తదేకప్రాభవం. పాదోస్యవిశ్వాభూతాని ఏకాం శేన స్థితో జగ దితి శ్రుతిస్మృతిభ్యాంభూత పూర్వగత్యాప్రాభ వోప లక్షిత మితి దిక్సచ్చిచ్చైతన్యరచనా దుచ్చం శాలతె ఆవిష్కరోతి ద ధాతిఅథనా ఏకంచ తత్ ప్రాభవంచఏకప్రాభవం ముఖ్యసార్వభౌ మత్వ మితి యావత్ ప్రభుత్వపరం పరాయాః సవిశేషాయాః కుత్రచి త్పర్యవసానావశ్యం భావే ఏష సర్వేశ్వర ఏషభూతాధిపతి రేషభూ తపాలఇతి శ్రుత్యా అంతర్యామితయా సాక్షాత్కృత్యపాలకత్వరూప ప్రేరకత్వయుక్త్యాచ ఇతరవాగాద్యవయవప్రేరణాతిశయానాంపర్యా ప్తి రత్రైవాస్తీత్యభిప్రాయః తథాచనిరంకుశస్వతంత్రజగత్కారణత్వ రూపకూటస్థలక్షణలక్షిత వేదాంతగమ్యస్స్వవిషయీ భూతా ఖండసచ్చి దానందరూపా వశ్యంభావః స్వస్వరూపె నైవ భాతవ్యేతి నిష్కృష్టా ర్థః॥

ఓం ఏకప్రాభవశాలిన్యై నమః ౨౦

—(*)—

ఇతి శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్యశ్రీశంకరభగవత్పాదకృ తాయాంత్రిశతీ నామార్థప్రకాశికాయాం మూలమంత్ర ద్వి [illegible] నామార్థ ప్రకాశనం ద్వితీయమ్. ......

—(*)—

ఈకారరూపా॥ ఈకారః రూపం తృతీయావయవః యద్వాచక మంత్రస్య యస్యాస్సా తథా॥

ఓం ఈకారరూపాయై నమః ౧

—(*)—

ఈశిత్రీ॥ ఇచ్ఛతి ఈషయతీతి ఈశిత్రీ సర్వప్రేరకేత్యర్థః॥

ఓం ఈశిత్ర్యై నమః ౨

—(*)—

ఈప్సితార్థప్రదాయినీ॥ అర్థ్యంతే ప్రార్థ్యంత ఇత్యర్థాః అభ్యుదయనిశ్రేయసరూపాః। ఇతుం గంతుం ప్రాప్తుం ఇచ్ఛా విషయీభూతాః ఈప్సితాః తేచ తే అర్థాశ్చేతి కర్మధారయః ఈప్సితార్థాన్ ప్రదదాతీతి తథా కేవలకర్మణామదృష్టద్వార కాలాంతరభావిఫలదాతృత్వ మచేతనత్వా న్నోపపద్యతే తాదృశానాం కస్మిన్నప్యర్థే సామర్థ్యాదర్శనాత్ చేతనాధిష్టితానాం తు కర్మణాం భృత్యకృతపరాక్రమాదితుష్టరాజవత్ తదారాధితపరమేశ్వరః కర్మాధ్యక్షఇతి శ్రుత్యా సర్వజ్ఞస్య తత్తదధికారికృతపుణ్యాపుణ్యానురూపతయా ఫలప్రదానే సమర్థస్య సత్వకల్పనే తదన్యచేతనస్య జీవాదేస్తత్రసామర్థ్యవిరహాత్ స్వయైవ తత్తదనుగుణఫలవిషయే చోత్పాదనేన తదనుష్ఠాపయితా సర్వ తత్తత్ఫలకామానాం పూరయతీతి అనీశ్వరమీమాంసకమతనిర్యాసే ద్రష్టవ్యః అథవా ఈప్సితంజిజ్ఞాసితం తథాచ స్వస్వరూపప్రతిపాదక వేదాంత శ్రవణ మననిదిధ్యాసనవిషయీకృత మిత్యర్థః

ప్రార్థ్యమానం సర్వాభ్యర్హితం మోక్షరూపం పురుషార్థం ప్రద దాతీతి తథా।

ఓం ఈప్సితార్థప్రదాయిన్యై నమః. ౩

—(*)—

ఈదృగిత్య వినిర్దేశ్యా॥ ఈదృక్ ఏతల్లక్షణలక్షితః ఏతాదృశ పరిమాణః ఏవంస్వరూపః ఏతాదృశధర్మ్మ వా నితి ప్రత్యక్షసిద్ధోఽర్థో వినిర్దేష్టుం శక్యతె యచ్చక్షుషా నపశ్య తీత్యాదిశ్రుత్యా సర్వేంద్రియ గోచరత్వనిరాకరణాత్ వినిర్దేశ్యా నభవ తీ త్యవినిర్దేశ్యా ఔపనిషద మితిఉపనిషదాం వైద్రైక దెశత్వెనఇతర ప్రమాణాపేనతయాఽజ్ఞాతార్థ జ్ఞాపకత్వేన ప్రామాణ్య మురరీకృతం । ఇద మేవం ఏతాదృగి వెతి ప్రత్యక్షసిద్ధార్థజ్ఞాపనె తాసా మనువాదకత్వేన సాపేక్ష తత్వరూప మప్రామాణ్యం ప్రసజ్యే తె త్యభిప్రాయః।

ఓం ఈదృగిత్యవినిర్దేశ్యాయై నమః- ౪

—(*)—

ఈశ్వరత్వవిధాయినీ॥ ఈశ్వరస్య భావః తద్రైక్యం విదధాతిఆవరణవిక్షేపశక్తి మదజ్ఞాననివర్తకా ఖండాకార చైతన్యస్వరూపా సతీ భేదబుద్ధి మాత్ర సంపాదితైశ్వరై క్యాయోగ భ్రమం నివర్తయ తీత్యర్థః॥ స్వెన స్వరూపె ణాభినిష్పద్యత ఇతి శ్రుతెః । అథవా ఈశ్వరత్వం నామ నానాదెశవిద్యాదినా ఉత్కర్షాదిత్వం తత్త్రప్రాణిన కాయ పుణ్యప్రారబ్ధానుసారేణ కర్మ్మఫలం ప్రయచ్ఛ తీతినా॥

ఓం ఈశ్వరత్వ విధాయిన్యై నమః. ౫

—(*)—

ఈశానాదిబ్రహ్మమయీ ॥ ఈశానతత్పురుషా ఘోరవామ దేవ సద్యోజాతాదీని పంచబ్రహ్మాణి తాని మయః స్వరూపం అస్యా అస్తీతి సా తథా॥ అథవా ఈశానః ఆదిః యేషాం తె తథా। అధికార పురుషా విష్ణుబ్రహ్మేంద్రాదయః తత్తన్నామరూప విశిష్టాః తేషా మపి అహంబుద్ధిమతా మపి అంతర్యామిస్వరూపేణ బుద్ధిప్రెరకసచ్చిదానంద స్వరూపపరబ్రహ్మానంద స్వరూప ప్రకాశాత్మనా స్ఫురతీతి తథా॥

ఓం ఈశానాది బ్రహ్మమయ్యై నమః. ౬

—(*)—

ఈశ త్వాద్యష్టసిద్ధిదా ॥ ఈశత్వం ఆది ర్యాసాం తా స్తథా । అణిమా మహిమా లఘిమా గరిమా ప్రాప్తి, రీశితా ప్రాకామ్యం చ వశిత్వంచ యత్ర కామపరాగ్గతా ఇతివచనాత్ । తా స్సిద్ధీ రష్ట దదాతీతి తథా । అణిమా క్షణమాత్రే ణాతిసూక్ష్మభావః । లాఘవం వా। గరిమా గురో ర్భావః । పర్వతాదివ ద్భారవహనాప్రకంపితత్వ మిత్యర్థః! మహతో భావః మహిమా । క్షణమాత్రేణ విరాడాకృతిమత్వం ప్రాప్తిః హస్తేన చంద్రాది మండలస్పర్శః । ఈశితా ఇంద్రాదీనా మపి ప్రెరకతా । ప్రాకామ్యం అప్రతిహతకామనావత్వం వాంఛితార్థఫలప్రాప్తి రిత్యర్థః । వశిత్వం సర్వలోకవశంకరత్వం । యత్ర కామాః పరాగ్గతాః । కామ్యంత ఇతి కామాః విషయాః యత్ర యస్మిన్నైశ్వర్యే సతి పరాగ్గతాః । బహిర్భూతా భవంతి విషయాణా మభావెపి తజ్జన్యసుఖిత్వం ఆప్తకామత్వ మిత్యర్థః । ఏతాః అష్టసిద్ధయః॥

ఓం ఈశత్వాద్యష్టసిద్ధిదాయై నమః. ౭

—(*)—

ఈక్షిత్రీ ॥ ఉదాసీనదృష్టిః అసంగో దాసీనస్వరూ పేత్యర్థః సా
క్షీ చేతి శ్రుతేః ఆది స్సనిహితం గుహాయా మి త్యాదిశ్రుతేః॥

ఓం ఈక్షిత్ర్యై నమః. ౮

—(*)—

ఈక్షణ సృష్టాండకోటిః॥ అండానాం బ్రహ్మాండానాం కోటయః! అ
సంఖ్యాతాని భూతభావికాలభేదేన బహువచనం కోటిశబ్ద స్యానాది
త్వా త్సంసారమండలస్య ఈక్షణేన భావి కార్యాలోచనేన సృష్టా అం
డకోటయో యస్యాస్తథా॥ తదైక్షత బహుస్యాం ప్రజా యే యేతి స
ఈక్షాం చక్రే ఆత్మావా ఇద మగ్ర ఆసీ న్నాన్య త్కించన మిషత్స ఈ
క్షత లోకా నసృజా ఇతి సఇమాం లోకానసృజ తేత్యాదిశ్రుతేః బా
హ్యాకరణ మనపేక్ష్య ఊర్ణనాభ్యాంద్యష్టాంతప్రదర్శనేన చేతనస్యా
భిన్ననిమిత్తో పాదాన ప్రదర్శనంయుక్తంప్రకృతిశ్చ ప్రతిజ్ఞాదృష్టాంతా
నుపరోధాదిత్యాద్యా చ్చేతిభావః॥

ఓం ఈక్షణసృష్టాండకోటయే నమః. ౯

ఈశ్వర వల్లభేతి॥ ఈశ్వరఃకామేశ్వరః వల్లభః పతిః యస్యాస్సా
తథా। ఈశ్వరాణాం బ్రహ్మవిష్ణురుద్రాదీనాం తత్తన్నిష్ఠ మహిమో
త్కర్షరూపేణ ప్రీత్యతిశయవిషయత్వేన అభ్యర్హితే తేత్యర్థః॥

ఓం ఈశ్వరవల్లభాయైనమః. ౧౦

ఈడితేతి॥ ఈడస్తుతా వితిధాతుపాఠాత్ సుకృభి ర్విషయీకృతా
వేదాంతై రితి శేషః! ఏష నిత్యో మహిమా బ్రాహ్మణ స్యేత్యాది
శ్రుతే॥

ఓం ఈడితాయైనమః. ౧౧

—(*)—

ఈశ్వరార్ధాంగశరీరేతి॥ ఈశ్వరస్య సచ్చిదానందాత్మకస్య శివస్య అర్ధంచ తత్ అంగంచ అర్ధాంగం ఆనందస్వరూపత్వం శరీరం శరీరవత్స్వరూపలక్షణం యస్యాస్సా తథా। సచ్చిన్మయశ్శివ స్సాక్షాత్ స్యానందమయీ శివేతి స్మృతేః। అథవా ఈశ్వరస్య అర్ధాంగం వామభాగం శరీరం మూర్తిర్యస్యాస్సా అథవా ఈశ్వరస్య హకారస్య అర్ధాంగం శక్తిబీజం శరీరంమంత్రాత్మికామూర్తిర్యస్యాస్సా తథా॥

ఓం ఈశ్వరార్ధాంగశరీరాయై నమః. ౧౨

—(*)—

ఈశాధిదేవతేతి॥ ఈశస్యేత్యుపలక్షణం। జీవస్యాపి ఈశస్య తత్పదవాచ్యార్థస్య మాయోపాధికస్య విశిష్టస్య అధ్యుపరి విశేషణద్వయపరిత్యాగేన దేవతా ద్యోతమానా కూటస్థచిన్మాత్ర శోధిత తత్త్వం పదార్థరూపేత్యర్థః॥

ఓం ఈశాధిదేవతాయై నమః. ౧౩

—(*)—

ఈశ్వరప్రేరణకరీతి॥ ఈశ్వరస్య బింబచైతన్యరూపా సతీజగత్సృజనాదికార్యం ప్రేరయిత్రీ ప్రేరణకరీ ఆజ్ఞాపికేత్యర్థః! ఇచ్ఛాజ్ఞానక్రియాశక్త్యా వరణవిక్షేపశక్తి ప్రతిభావిత చిత్స్వరూపా। భావికార్యానుకూల ప్రారబ్ధాధ్యక్ష పరమేశ్వరేక్షణ నామధేయ ప్రకాశాత్మికా భవతీత్యర్థః ॥ ఈశ్వరప్రేరణం తదాజ్ఞా నుల్లంఘనేన కరోతీతివా! తదీయభార్యాత్వేన నితరానితరాం తద్వశ్యేతి యావత్॥

ఓం ఈశ్వరప్రేరణకర్యై నమః. ౧౪

—(*)—

ఈశతాండవసాక్షిణీతి॥ ఈశస్య తత్పదవాచ్యార్థస్య తాండవం నర్తనం పాద ప్రయత్నసంపాద్యం లీలామాత్ర మిత్యర్థః॥ జగత్స్రజనాది రూపా క్రియాచ కర్మత్వ సామాన్యా త్తస్య సాక్షిణీ। అసంసగ ప్రకాశ రూపిణీత్యర్థః ॥ అసంగో నహి సజ్జత ఇతి శ్రుతేః॥ అథవా ఈశ తాండవస్య పరమేశ్వరనృత్యంతాండవాభిఖ్యం జితచతుష్షష్టికళాపదేశస్య సాక్షిణీతదుక్తం॥ నర్తకాదిపదేశస్యచ తుష్షష్టికళాజని రితి ప్రదోషస్తోత్రే॥ ఈశతాండవనర్తన మితి స్ఫుట మితి నైపాళితన్త్రే॥

ఓం ఈశతాండవసాక్షిణ్యై నమః॥ ౧౫

—(*)—

ఈశ్వరోత్సంగనిలయేతి॥ ఈశ్వరస్య స్వభర్తుః ఉత్సంగః ఊరుః సనిలయం యస్యా స్సా తథా॥

ఓం ఈశ్వరోత్సంగనిలయాయై నమః॥ ౧౬

—(*)—

ఈతిబాధావినాశినీ॥ ఈతిబాధాఆధిదైవికాద్యుపద్రవశాః ద్రుజం తు పీడా వా తాం వినాశయ తీతి తథా॥

—(*)—

ఓం ఈతిబాధావినాశిన్యై నమః॥ ౧౭

ఈహావిరహితేతి॥ అప్రాప్తం ప్రతి ఇచ్ఛా ఈహా తయా విరహి

—(*)—

తా ఆప్తకామత్వా త్తద్విరహి తేత్యర్థః॥

ఓం ఈహావిరహితాయై నమః॥ ౧౮.

—(*)—

ఈశశక్తిరితి॥ ఈశస్య శక్తిః సర్వజ్ఞత్వాది స్వరూప సామర్థ్యాం యస్యాస్సా తథా। దేవాత్మశక్తి రితి శ్రుతేః।

ఓం ఈశశక్త్యై నమః. ౧౯

—(*)—

ఈషత్స్మితాననేతి ॥ ఈషత్స్మితం మందహాసః యస్య తత్తథా। తాదృగాననం యస్యాస్సా తథా పర్యాప్తకామత్వేన సర్వదాప్రసన్నముఖీత్యర్థః దుఃఖాస్పర్శపరమానందరూపతయా వా తథా॥

ఓం ఈషత్స్మితాననాయై నమః. ౨౦

—(*)—

ఇతి శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజ కాచార్య శ్రీమచ్ఛంకర భగవత్పాదకృతాయాం మూలమంత్ర తృతీయవర్ణప్రకాశనం, ...

లకారరూపా॥ లకారః రూప్యత ఇతి రూపం మంత్రస్యచతుర్థవర్ణత్వేన జ్ఞాపకంయస్యాస్సా తథా॥

ఓం లకారరూపాయై నమః ౧

—(*)—

లలితేతి॥ లలితం త్రిషు సుందర మితీ వచనాత్ అత్యంతసౌందర్యవతీ। త్రిపురసుంద రీత్యర్థః॥

ఓం లలితాయై నమః ౨

—(*)—

లక్ష్మీవాణీనిషేవితేతి॥ లక్ష్మీః రమాసర్వైశ్వర్యశక్తిఃసరస్వతీ సర్వజ్ఞానశక్తిః తాభ్యాం నితరాం ఆకృత్రిమప్రేమ్ణా అనన్యభూతా సతీసే

వా నామ ఉన్మీలితా జ్ఞాప్రతీక్షా తద్వత్త్వా విత్యర్థః॥

ఓం లక్ష్మీవాణీనిషేవితాయై నమః.   3

—(*)—

లాకినీ॥ కం సుఖం కం బ్రహ్మేతి శ్రుతేః తన్నభవతీ త్యకం బ్రహ్మ భిన్నతయా ప్రతీయమానం దుఃఖాత్మకంజగత్ అకంలీయతఇతి అం ప టలక్షణ ముత్పత్త్యాదేః లం అకం అస్యాః అస్తీతి లాకినీ అనృతజడదుః ఖ భూతరూపజగత్కారణభూతా తద్వ్యావృత్త బ్రహ్మస్వరూపభూ తేత్యర్థః॥

ఓంలాకిన్యై నమః   ౪

—(*)—

లలనారూపేతి॥ రూప్యతే జ్ఞాప్యతే అనేనేతి రూపం జ్ఞాపకం త ద్వ్యాప్యలింగం చిహ్న మితి వా లలనానాం స్త్రీణాం రూపం వేష ఆభరణాద్యలంకారో వా ఆకృతి ర్వా యస్యాస్సా తథా। లలనాఃస్త్రి యః రూపాణి విభూతయః యస్యాస్సా తథాలింగాంకిత మిదంపశ్య జగదేతద్భగాంకిత మితి పురాణవచనాత్॥

ఓం లలనారూపాయై నమః   ౫

—(*)—

లసద్దాడిమపాటలేతి॥ దాడిమశబ్దేన వికసితం తత్పుష్పంలక్ష్యతేలస త్తజ్జాతీయకం సప్రకాశం తచ్చ తద్దాడిమం చ ఇద ముపలక్షణం బం ధూకాదీనాం తద్వత్పాటలం శ్వేతమిశ్రితరక్తవర్ణప్రభా, మూర్తిర్మ తీత్యర్థః శ్వేతరక్తంతు పాటల మితి వచనాత్॥

ఓం లసద్దాడిమపాటలాయై నమః   ౬

—(*)—

లలంతికాలసత్ఫాలేతి। లలంతికయా పరితః ముక్తాఫలఖచితనవరత్నమధ్యయా లలాటమధ్యదేశభూషయా ఇద ముపలక్షణం లలాటపట్టలీలా లసత్ఫాలం యస్యాస్సా తథా॥

ఓం లలంతికాలసత్ఫాలాయై నమః ౭

—(*)—

లలాటనయనార్చితేతి॥ లలాటె నయనం యేషాంతె అత్ర లలాట శబ్దేన భూమధ్యంలక్ష్యతే నయనశబ్దేన జ్ఞానమపితథాచ। ఊర్ధ్వదృష్టిభిః ఖేచరీముద్రయా విలీనచిత్తైఃసా సీవరుణామధ్యదేశాభిధానవిముక్తికృత్పరమేశ్వరారాధన పరపురుష ప్రాప్త్యత్వాభిధాయక (అత్రిప్రశ్నోత్తరాభ్యాం) జాబాలిశ్రుతి గతయాజ్ఞవల్క్యోత్తరవాక్యనిర్దిష్ట భూమికా విజయసిద్ధిమత్పురుషైరర్చితా సాక్షాత్కృతేత్యర్థః అథవా తృతీయనేత్రవతాశివేనతమోపరుద్రైర్వాపూజితేత్యర్థః।

ఓంలలాటనయనార్చితాయై నమః ౮

—(*)—

లక్షణోజ్వలది వ్యాంగి ॥ దీవ్యతె ప్రకాశత ఇతి దివ్యం లక్షణైః స్వరూపతటస్థనామకైః। ఉజ్వలం అంగం శోభితంశుద్ధంఅంగం స్వరూపం విగ్రహోవా ఘృతకాఠిన్యన్యాయేన తదాత్మానగ్గ్స్వయ మకురుతేతి శ్రుతెః సచ్చిదానందఘనీజీవాత్మకో విగ్రహో యస్యాస్సాతథా అథవా సాముద్రికోక్త దివ్యలక్షణైః ఉజ్వలాని సుపూర్ణాని దివ్యాని యా స్యంగాని అవయవాః శిరః పాణ్యాదయః అస్యాః సం తీతివా॥

ఓంలక్షణోజ్వలదివ్యాంగ్యై నమః ౯

—(*)—

లక్షకోట్యండనాయికేతి॥ లక్షాణిచ కోటయశ్చ అసంఖ్యాతాపరిమి తా నీత్యర్థః సంసారస్యానాదిత్వేన భూతభవిష్యదాదిభేదేన బహు సంఖ్యావత్వ మండానాం నానిచ తాన్యండానిచ హిరణ్యగర్భ విరా ड్రూపాణి సమష్టివ్యష్ట్యాత్మనా విశ్వతైజసోపాధి భూతాని తేషామ ధిష్ఠానబింబచైతన్యాత్మనానయతిస్వసచిత్తామాపాదయతీతినాయికా॥

ఓం లక్షకోట్యండనాయికాయై నమః. ౧౦

—(*)—

లక్ష్యార్థేతి॥లక్షణయా శోభనయా జహదజహల్లక్షణయా వాప్ర తిపాద్యవేదాంతమహావాక్యానాం యోర్థః తత్స్వరూపా అథవా యోగశాస్త్రప్రసిద్ధబహిరంతరూధార్వధః ప్రదేశవిశేషరూపభూమి కా సుఖం మనో వాచావిషయ ధీవిశేషగుణత్వేన నిర్గుణేన వామనో విలయరూప హఠరాజయోగాదిసాధనపరిపాకవశేన సాక్షాత్కృతం చైతన్యం లక్ష్య ఇత్యుచ్యతే అథ్యతే యాచ్యతే గురుంప్ర తి అర్థఃల క్ష్యో యోర్థః చిత్స్వరూప పరమానందరూపః సోస్యాఅస్తీతి తథా బ్రహ్మైవేద మమృతం పురస్తా ద్బ్రహ్మ పశ్చా ద్బ్రహ్మ దక్షిణత శ్చోత్తరేణ వేతి శ్రుతే॥

ఓం లక్ష్యార్థాయై నమః. ౧౧

—(*)—

లక్షణాగమ్యేతి ॥ లక్షణా నామ శక్యార్థవాచకస్య పదస్యఅన్వ యానుపపత్యా తత్సంబంధి పదార్థాంతరజ్ఞానహేతుః శక్యసంబం ధాదిః పదజన్య పదార్థజ్ఞానహేతుః శబ్దవృత్తి రుచ్యతె తస్యాఃవాచ్య వాచకతత్సంబంధాది భేదజ్ఞానపూర్వికాయాఃఅవచ్ఛిన్నసావయవపదా

ర్థసంబంధజ్ఞానహేతోః కేవలచిన్మాత్రనిరుపాధికే వస్తునివక్షీజాత్యా దీనాం లక్ష్యతావచ్ఛేదకధర్మాణాం అభావే లక్షణయా పదప్రవృత్త్యా యోగాత్ తయా అగమ్యాగంతుం జ్ఞాతుం యోగ్యంగమ్యం తన్నభవతీత్యగమ్యా వేదాంతమతే జహదజహల్లక్షణయా విశేషణమాత్రపరిత్యాగస్య అన్యోన్యతాదాత్మ్యరూపతయా బోధితత్వాత్తదర్థంసా అవశ్యమంగీకర్తవ్యా విశేష్యస్య జ్ఞానస్వరూపత్వేన నిత్యయా లక్షణయాన్యత్వాత్తదర్థం సా నాపేక్షితేతి భావః తథాచ ప్రకృతాయాః దేవతాయాః శుద్ధచైతన్యమాత్రస్వరూపతయా స్వయం ప్రకాశత్వేన లక్షణాగోచరత్వాల్లక్షణాగమ్యేతి నామ యుక్తమితి భావః॥

ఓం లక్షణాగమ్యాయై నమః ౧౨

—(*)—

లబ్ధకామేతి॥ లబ్ధాః కామ్యంత ఇతి కామాః ఐహికాముష్మికసుఖసాధనాని లక్షణయా తజ్జన్యసుఖానివా తథాభూతాః కామాః యయాసా తథా పర్యాప్తకామేత్యర్థః పర్యాప్తకామస్య కృతాత్మనశ్చ ఇహైవ సర్వే ప్రవిలీయంతి కామాః ఇతి శ్రుతేః॥

ఓంలబ్ధకామాయైనమః ౧౩

—(*)—

లతాతనురితి॥ లతా ఇవ లతాః కల్పాదివల్ల్యః సకలపురుషార్థప్రదత్వేన జగతిప్రసిద్ధాః తా ఇవ సుకుమారత్వాద్యాశ్రయతయా తనుర్మూర్తిర్యస్యాస్సా తథా॥

ఓంలతాతనవే నమః. ౧౪

—(*)—

లలామరాజదళికేతి॥ లలామ్నా కస్తూరీతిలకేన కస్తూరీపత్రేణ వా రాజద్విభ్రాజత్పరమశోభి అళికం లలాటం యస్యాస్సా తథా॥

ఓం లలామరాజదళికాయై నమః. ౧౫

—(*)—

లంబిముక్తాలతాంచితేతి॥ లంబిన్యః లంబమానాః అధః ప్రసృమరాః ముక్తాలతాః హారాః ముక్తాఫలానివా యస్యాస్సా తథా। నవరత్నఖచిత సువర్ణముక్తాగుచ్ఛైస్సర్వాంగేషు ప్రలంబమానైః లలాటపర్యంతం లంబమానకిరీట ప్రథమభాగ లలాటపట్టనా సాగ్రతాటంకాధః కర్ణదేశ కంఠప్రదేశహస్త చతుష్టయాంగదసమాన ప్రదేశకూర్పార సపరితఃప్రదేశాగ్రదేశకటిని బద్ధకాంచ్యాదిషుపరిలంబమానా ఇత్యర్థః॥

ఓం లంబిముక్తాలతాంచితాయైనమః. ౧౬

—(*)—

లంబోదరప్రసూరితి॥ లంబోదరస్యమహాగణేశస్య ప్రసూః జననయిత్రీ మాతేత్యర్థః। లంబోదరం ప్రసూయత ఇతివా తథా॥

ఓం లంబోదరప్రసవే నమః. ౧౭

—(*)—

లభ్యా॥ సంసారదశాయాం మావారకాజ్ఞానేన స్ఫుటమప్రకాశమానాసతీ శ్రవణాది సంస్కృతాంతః కరణ వృత్త్యాఖండాకారజ్ఞానభూమికాయాం ప్రతిఫలిత స్వరూపేణ విస్మృత కంఠ గతకనకభూషణవత్ పునః ప్రాప్తరూపతయాలబ్ధుం యోగ్యేతి తథా॥

ఓం లభ్యాయై నమః. ౧౮

—(*)—

లజ్జాఢ్యా ॥ లజ్జాయా ఉపలక్షణం అంతఃకరణ ధర్మాణాం సర్వే షాం ఆఢ్యాతద్వత్వేనాను కార వతీత్యర్థః । తిరోధానాదినాంత హితాసతీవరాది ప్రయచ్ఛతీతి లజ్జాఢ్యాభవతీతిచోప చర్యతే॥

ఓం లజ్జాఢ్యాయై నమః, ౧౯

—(*)—

లయవర్జితా ॥ అవినాశీవా అరేయ మాత్మా అనుచ్ఛిత్తి ధర్మే త్యాది శ్రుతేః। లయోవినాశః తేనవర్జితా రహితేత్యర్థః। ఇదము ప లక్షణ లషడ్భావ వికారాణాం సత్యంజ్ఞానమనంతం బ్రహ్మేత్యాది శ్రుతేః॥

ఓం లయవర్జితాయై నమః- ౨౦

—(*)—

ఇతి శ్రీమత్పరహంస పరివ్రాజకాచార్య శ్రీగోవిందభగవత్పూ జ్యపాద శిష్య శ్రీమచ్ఛంకర భగవత్పాద కృతాయాం త్రిశ తీనామార్థ ప్రకాశికాయాం ఆదిమలకారనామార్థ ప్రకాశనంనామ చతుర్థమ్॥ * * *

—(*)—

ఓం హ్రీంకారరూపా ॥ హ్రీంకారః రూప్యతేనిర్దిశ్యత ఇతిరూ పం। మంత్రపంచమావయవః యస్యాస్సాతథా।

ఓం హ్రీంకారరూపాయై నమః, ౧

—(*)—

హ్రీంకారనిలయా॥ హ్రీమక్షరం నిలయంగృహావ దవచ్ఛేదకం య

స్యాస్సాతథా। స్వీయవాచకత్వారోపితవాచ్యతావచ్ఛేదకధర్మావచ్ఛిన్నత్వాదిసంపాదనేన గృహవర్తిపురుషవత్ వ్యావృత్తస్వరూపేణజ్ఞాపకంభవతి అన్యథానామ్నో వాచ్యార్థే ప్రవృత్త్యయోగాదితిభావః॥

ఓం హ్రీంకారనిలయాయై నమః. 2

—(*)—

హ్రీంపదప్రియా ॥ పతత్యాద్రామితిపదం। పద్యతేగమ్యతే జ్ఞాయతేనేనేతిపదం । పద్యతేగమ్యతే ప్రాప్యతఇతివాపదం । హ్రీంకారస్య మంత్రావయవతయా తద్దేవతా ప్రకాశకత్వేన తస్యశక్తత్వాత్ । శక్తంపదమితి తల్లక్షణత్వాత్ తథా ప్రథమవ్యాఖ్యానం । హకారరేఫ ఈకారానుస్వారాణాం వర్ణానాం సమష్టి స్వరూపేణ సముదాయాత్మకత్వాత్ వర్ణసమూహః పదమిత్యపి పదలక్షణవత్త్వమస్య ఘటతే । పురశ్చర్యావతాం స్వదేవతా సాక్షాత్కార ద్వారా సకలపురుషార్థ ప్రాపకత్వా ద్ద్వితీయవ్యాఖ్యానమితి తథాకృతం తస్మిన్ప్రియాప్రీతి మతీత్యర్థః॥

ఓం హ్రీంపదప్రియాయై నమః. 3॥

—(*)—

హ్రీంకారబీజా॥ హ్రీంకార ఏవబీజం స్వవాచక మంత్రభాగః జ్ఞాపకందేవతానాం యద్బీజమక్షర ముచ్యతఇతివచనాత్, హ్రీంకారస్య మాయాప్రకాశకత్వేన వటాద్యానాది స్వనిష్ఠవృక్షాభి వ్యంజకత్వేనకారణతయా యథా బీజమిత్యుచ్యతే తత్వకార్య వాదినామవ్యక్త రూపనామరూపకారణం బీజమభివ్యక్త నామరూపాత్మకం పశ్చాద్భావికార్యమిత్యంగీకారః । సకలకారణ సమవధానే విశేష నామరూప వత్తయాకారణస్యాభి వ్యక్తి రుత్పత్తిః । తథాచోక్తం । బీజస్య మాయావ

చ్ఛిన్నచైతన్యాభివ్యంజకత్వేనాపి బీజత్వంతదర్థం హ్రీంకారః బీజం యస్యాస్సాతథా॥

ఓం హ్రీంకారబీజాయై నమః. ౪

—(*)—

హ్రీంకారమంత్రా ॥ హ్రీంకారస్య మననాత్త్రాయతే రక్షతివా వాచ్యవాచకయోరభేదాదితి తథా। హ్రీంకారఘటితమంత్రోవా యస్యాస్సా తథేతివా॥

ఓం హ్రీంకారమంత్రాయై నమః. ౫

—(*)—

హ్రీంకారలక్షణా ॥ హకారశ్శివః ఆకాశబీజత్వాదాకాశవహ్నిరేఫః రేఫః వహ్నిబీజం కార్యోత్పాదనసన్నిహితశక్తిమదీశ్వరవాచకం తథాచ హకారయుక్తరేఫశ్శుద్ధచైతన్యం స్వయమేవకారణతావచ్ఛిన్నమితివదతి। ఈకారః మన్మథబీజం తత్కారణలక్షకతయాస్థితిహేతు విష్ణురూపం చైతన్యమభిదధాతి। అనుస్వారః తస్మిన్నేవ పదార్థే అభిన్ననిమిత్తోపాదానే లయంవక్తి తథాచహ్రీమిత్యుక్తే జగదుత్పత్తిలయస్థితికారణంచైతన్యం శక్త్యావాచ్యార్థః ప్రతీయతే తస్యైవ సోపాధిపరిత్యాగరూపలక్షణం యస్యాస్సాతథా। హ్రీంకారః లక్షణం తటస్థలక్షణం యస్యాస్సేతివా తథా॥

ఓం హ్రీంకారలక్షణాయై నమః. ౬

—(*)—

హ్రీంకారజపసుప్రీతా ॥ హ్రీంకారస్యజపః తేన సుప్రీతా॥

ఓం హ్రీంకారజపసుప్రీతాయై నమః. ౭

—(*)—

హ్రీంమతీ॥ వాచకత్వేన లక్షకత్వేనవా విశిష్టతదర్థరూపేణవా వాచ్యవాచకయోర భేదేన అస్యా అస్తీతివా హ్రీంమతీ॥

ఓం హ్రీంమత్యై నమః, ౮

—(*)—

హ్రీం విభూషణా॥ కేవల జడ మాయావాచకః హ్రీంకారః తథా హకారః శ్వేతపదార్థకః రేఫః లోహితార్థకః ఈకారః నీలార్థకః తథా చ విశిష్టస్య శుక్లరక్త నీలవత్పదార్థవాచక తయా సత్వ రజ స్తమోగుణవ త్ప్రకృతి వాచకత్వేన పరిచ్ఛిన్నానృత జడ దుఃఖ రూప వాచ్యార్థతయా ప్రకాశ రాహిత్యేన ఉప పాదితాయాం స త్యాం తదవచ్ఛిన్న స్వప్రకాశచైతన్యా కారతయా విశిష్టార్థస్య ఆ పాద మస్తకభూషిత తరుణీవ ఆనందస్వరూప తయాతద్వాచకహ్రీం కారస్య అష్టైశ్వర్య సిద్ధి ప్రదాన శక్త్యాధాయ కతయా, శోభాయ మానం భూషణవత్। కుండలీపురుష ఇత్యత్రకుండలస్యోప లక్షణ త యా- ఇతర సజాతీయ వ్యావర్తకత్వం- తథా సాలబీజస్యోత్తరవ్యా వృత్తి వాచ్యార్థ గోచర ప్రమాజనక త్వేన భూషణ త్వం యస్యా స్సా తథా॥

ఓం హ్రీంవిభూషణాయై నమః- ౯

—(*)—

హ్రీంశీలా ॥ హ్రీమిత్యనేన - తద్వాచ్యార్థాః - బ్రహ్మ విష్ణు రుద్రాలక్ష్యంతే। తేషాం శీలం స్వభావః పార మార్థికం రూ పం సచ్చిదానందాత్మక తాయస్యాస్సా ॥ తన్నిష్ఠ ధర్మోవా సత్వర జస్తమో గుణాదయోవా యస్యాస్సా తథా। శ్లో। శీలం స్వభావే ధ

ర్మేచ ఇతి వచనాత్॥

ఓం హ్రీంశీలాయై నమః- ౧౦

—(*)—

హ్రీంపదారాధ్యా॥ హ్రీంపదేన ఏకాక్షర బీజ మంత్రేణ ఆరాధి తుం యోగ్యాతథా। శ్లో॥ హ్రీంకారేణైవ సంసిద్ధో భుక్తిం ముక్తిం చ విందతీతి భువనేశ్వరీ కల్ప వచనాదితియావత్॥

ఓం హ్రీంపదారాధ్యాయై నమః- ౧౧

—(*)—

హ్రీంగర్భా॥ హ్రీంశబ్దాధారాః। సగుణమూర్తయస్త్రయః గర్భేత సస్య రూపేణ శక్తికాః అవినాభావ సంబంధేన యస్యాస్సా తథా। శ్లో॥ మమ యోనిర్మహద్బ్రహ్మ తస్మిన్ గర్భం దధామ్యహమితిభ గవద్వచనాత్॥

ఓం హ్రీంగర్భాయై నమః- ౧౨

—(*)—

హ్రీంపదాభిధా॥ హ్రీంకారః అభిధా యస్యాస్సా తథా। సమష్టి రూపాయాః సమష్టి శబ్ద వాచ్యత్వా నియమాదిత్యభిసంధిః॥

ఓం హ్రీంపదాభిధాయై నమః- ౧౩

—(*)—

హ్రీంకారవాచ్యా॥ మాయోపాధిక బ్రహ్మ కల్పితధర్మేణ శబ్దప్ర వృత్త్యుపపత్తేః హ్రీం పదస్య వాచ్యా రూఢ్యర్థేత్యర్థః॥

ఓం హ్రీంకారవాచ్యాయై నమః, ౧౪

—(*)—

హ్రీంకారపూజ్యా॥ మూలమంత్రేణ పూజయేదితి పూజాంగత్వే న మూలమనోర్వినియోగశ్రూయతే। మూలమనుర్దేవతాయాస్స్వకం నామేతి వచనాత్ అంతర్ముఖస్యైవ మంత్రశాస్త్రేషు తన్నామ్నా వ్యవహృతత్వాత్ హ్రీంకారం నమోంతముచ్చారయన్ యథా గురుసంప్రదాయం శ్రీచక్రాదౌ మూలదేవతా పూజనీయేత్యాగమరహస్యం। హ్రీంబీజేనైవ పూజితుం యోగ్యా అతి ప్రియ బీజనామత్వాదిత్యభిప్రాయః॥

ఓం హ్రీంకారపూజ్యాయై నమః· ౧౫

—(*)—

హ్రీంకారపీఠికా॥ అత్ర పీఠశబ్ద ఆధారతా లక్షకః వాచ్యార్థే హీనాచకశబ్దస్య సత్తాప్రదత్వేన ఆధారోభవతి మంత్రదేవతయోరభేదేపి అర్థనిష్ఠ మహిమ్నః తద్వాచక పదే దృశ్యమానత్వాత్ కల్పితభేదతి సంపాద్యేదముచ్యతే। హ్రీంకారస్యపీఠికా ప్రతిష్ఠానం శక్త్యాగోచరతాయాం విషయీభూతేత్యర్థః॥

ఓం హ్రీంకారపీఠికాయైనమః, ౧౬

—(*)—

హ్రీంకారవేద్యా॥ స్వరూపతః నిర్గుణబ్రహ్మతయా అజ్ఞాన విషయత్వా శ్రియత్వాభ్యాం అప్రాప్తపురుషార్థ రూపతయాసంసారదశాయాం ప్రతీయమానత్వాత్ గురూపసదనశ్రవణాది విద్యాప్రామాణ్యని ‑ సోప లక్షణాయాః సిద్ధ స్వరూపపరమానందతయా ప్రాప్సితత్వాత్ శ్రవణాదిజన్యవృత్తి వ్యాప్యత్వరూప వేదనా విషయత్వం బ్రహ్మణ్య జ్ఞాననాశాయవృత్తి వ్యాప్తి రిష్యతే శ్లో॥ మామేవ యేప్రపద్యంతే మ యామేతాంతరంతితి ఇత్యాది వచనాత్ భగవ

త్వా దాదిభీరంగీకృత మితిహ్రీంకా రేణ గురుముఖోద్భూ తేన వేద్యా వే దితుం యోగ్యాతత్స్వరూప పరిజ్ఞాన ద్వా రా తత్ప్రా ప్తి రూపపురు షార్థ హేతుత్వాదితితాత్పర్యం॥

ఓం హ్రీంకారవేద్యాయై నమః ౧౭

—(*)—

హ్రీంకారచింత్యా॥ అస్య బీజస్య పంచప్రణవాంతర్గత త్వేన ఓం కారభేదే బ్రహ్మ ప్రతీకత్వా విశేషాత్ప్రణవే పరాపర బ్రహ్మోపా సనా హేతు వదస్మిన్నపి ప్రతీకతా భవతి। ఏతద్భవతీతి వికల్పః యథా భుక్తి సాధనత్వేన మంత్ర విశేషేషు భవతీతి యోగ వేదమార్గ రహ స్యేనవా జపాద్యవకాశః। హ్రీంకారే ఉభయ విధబ్రహ్మ స్వరూప తయాచింతితుం యోగ్యా। ధ్యానస్యసాక్షాత్కారం ప్రత్యాదుప కారకత్వేన ధ్యాతవ్యేత్యర్థః॥

ఓం హ్రీంకారచింత్యాయై నమః. ౧౮

—(*)—

హ్రీం॥ హృఙ్ హరణ ఇతిధాతు పాఠాత్ సమస్త విద్యైశ్వర్య ప్ర దానాది శక్త్యారూపాధిష్ఠానత్వే సతి అవయ వాదాశిషిత పరమానం ద రూపముక్తి రిత్యర్థః॥

ఓం హ్రీం నమః- ౧౯

—(*)—

హ్రీంశరీరిణీ॥ మూలమంత్రాత్మికేతియావత్। హ్రీమేవ శరీరంమూ ర్తి రస్యా అస్తీతి హ్రీంశరీరిణీ॥

ఓం హ్రీంశరీరిణ్యై నమః, ౨౦

—(*)—

ఇతి శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య శ్రీగోవింద భగవత్పూజ్యపాదశిష్య శ్రీమచ్ఛంకర భగవత్పాద కృతాయాం త్రిశతీ నామార్థ ప్రకాశికాయాం హ్రీంకారార్థ ప్రకాశనం పంచమం॥ ✽ ✽

—(✽)—

హకారరూపా॥ హకారఃరూపంషష్ఠావయవః యస్యాస్సాతథా॥

హకారరూపాయై నమః. ౧

—(✽)—

హలధృత్పూజితా॥ హలాయుధంధత్తే ఇతిహలధృత్ బలరామఃతేనపూజితా। ధ్యానాదిభిరారాధితేత్యర్థః॥

ఓం హలధృత్పూజితాయై నమః ౨

—(✽)—

హరిణేక్షణా ॥ హరిణ్యాః ఏణ్యాః ఈక్షణ మివఈక్షణం యస్యాస్సా। అతిసంతోషేణ కాతరాక్షీతినా। సర్వత్ర సర్వదాసర్వ దృష్టేతివా। భక్తేష్వాదర హేతు దర్శనవతీతివా॥

ఓం హరిణేక్షణాయై నమః. ౩

—(✽)—

హరప్రియా॥ హరస్య ప్రియా-శివ వల్లభేత్యర్థః। హరఃప్రియో యస్యాస్సేతివా॥

ఓం హరప్రియాయై నమః, ౪

—(✽)—

హరారాధ్యా ॥ హరేణస్వభర్త్రా ఆరాధితుం యోగ్యా కేవల

సచ్చిదానంద స్వరూపత్వాత్॥

ఓం హరారాధ్యాయై నమః. ౫

—(*)—

హరిబ్రహ్మేంద్ర వందితా ॥ హరిః రమేశః బ్రహ్మవాణీశః ఇంద్రో దేవేశః ఉపలక్షణం సర్వదేవ భేదానాంతైర్వం దితానమస్కృతా॥

ఓం హరిబ్రహ్మేంద్రవందితాయై నమః. ౬

—(*)—

హయారూఢా సేవితాంఘ్రిః॥ హయారూఢానామ అశ్వరూఢా సేనానీశక్తిః వశ్యకరీతయా సేవితా అంఘ్రిర్యస్యాస్సా తథా॥

ఓం హయారూఢా సేవితాంఘ్ర్యై నమః. ౭

—(*)—

హయమేధసమర్చితా ॥ హయమేధేన అశ్వమేధేన సమర్చితా, పూజితా। పురుషత్వాది ప్రాప్త్యై ఇత్యాదిభిరిత్యర్థః॥

ఓం హయమేధసమర్చితాయై నమః. ౮

—(*)—

హర్యక్షవాహనా ॥ వాహయతీతివాహనం హర్యక్షః కేసరీవాహనం యస్యాస్సాతథా। మహాలక్ష్మీరూప దుర్గేత్యర్థః॥

ఓం హర్యక్షవాహనాయై నమః, ౯

—(*)—

హంసవాహనా॥ హంతిగచ్ఛతీతి హంసస్సూర్యః ప్రాణోవా, హంసపదాధారభూత ప్రతీకమిత్యర్థః । అభివ్యక్తిస్థాన మితియావత్। స యశ్చాయంపురుషే। యశ్చాసావాదిత్యే। సఏక ఇతిశ్రుతే। అథవా-హం

సవాహనా బ్రాహ్మీరూపేత్యర్థః॥

ఓం హంసవాహనాయై నమః. ౧౦

—(*)—

హతదానవా॥ హతాః దానవాః అనేక ప్రకారశక్తిరూపధరయా భండాసురాదయః యయాసాతథా॥

ఓం హతదానవాయైనమః, ౧౧

—(*)—

హత్యాదిపాపశమనీ॥ హత్యా. బ్రహ్మహత్యా- ఆదిర్యేషాంతాని తథాపాపాని శమయతీతి తథా। హరిహరతి పాపానీతి వచనాత్॥

హత్యాదిపాపశమన్యై నమః ౧౨

—(*)—

హరిదశ్వాదిసేవితా॥ హరిద్వర్ణాః మరకతఇవాశ్వాయస్యేంద్రస్య స తథాస అదిర్యేషాంది కృతీనాంతైస్సేవితా చరణారవింద సన్నిధిం కింకరతయా శ్రితేత్యర్థః॥

ఓం హరిదశ్వాదిసేవితాయై నమః. ౧౩

—(*)—

హస్తికుంభోత్తుంగకుచా॥ హస్తః అస్యాస్తీతిహస్తీ। దంతావళః తస్య కుంభౌతద్వదున్నతౌ సాంద్రౌకుచౌయస్యాస్సాతథా॥

ఓం హస్తికుంభోత్తుంగకుచాయై నమః- ౧४

—(*)—

హస్తికృత్తిప్రియాంగనా॥ హస్తినః వారణస్య కృత్త్యాచర్మణిప్రియః

ప్రీతిమాన్ శివస్తస్య అంగనాభావి నీత్యర్థః।

ఓం హస్తికృత్తిప్రియాంగనాయై నమః. ౧౫

—(*)—

హరిద్రాకుంకుమాదిగ్ధా ॥ హరిద్రా కుంకుమాభ్యామిత్యుప లక్ష
ణం। కస్తూరీపత్రాదినా దిగ్ధాలిప్తేత్యర్థః॥

ఓం హరిద్రాకుంకుమాదిగ్ధాయై నమః. ౧౬

—(*)—

హర్యశ్వాద్యమరార్చితా ॥ హర్యశ్వః సురేశః ఆదిర్యేషామ మ
రాణాం తైరర్చితా కింకరతయా నియామకత్వేన పూజితేత్యర్థః॥

ఓం హర్యశ్వాద్యమరార్చితాయై నమః. ౧౭

—(*)—

హరికేశసఖీ ॥ హరిద్వర్ణాః కేశాః శిరోరుహాః యస్య। హిరణ్య
శ్మశ్రు హిరణ్యకేశ ఇతిశ్రుతేః। తస్యసఖీ ప్రయోజనమనపేక్ష్య ఉపకా
రిణీత్యర్థః। వర్ణేననీలేన హరిణావిష్ణునాసమాః కేశా అస్యా - స్త్రీ
తి సర్వాంగ సుందర నిత్యయౌవనరూప సహితకామేశ్వరః తస్యసఖీ।
హరిశ్చకశ్చ ఈశశ్చ హరికేశాః - తేషాంసఖీ । యద్వా- హరికేశఃరు
ద్రః హరికేశాయోపవీతినఇతిశ్రుతేః। తస్యసఖీ ప్రయోజనమనపేక్ష్య.
తేనాప్యుపాసితత్వాత్ । ఆహోస్విత్ , హరిరింద్రః కముదకం తస్య
ఈశః వరుణః తయోస్సఖీ। అథవా- హరిరశ్వః కంశిరః పుంసికః కంశి
రోంబునోరిత్యమరః॥ అథవా. కంశిరోయస్యసః హయగ్రీవః సఈశో
యస్యాగస్త్యస్యతస్యసఖీ- అగస్త్యోపాసితత్వాత్॥ అథవా- హరిస్సిం
హః సః శిరోయస్యసః. స ఈశోయస్యసః ప్రహ్లాదః తస్యసఖీ। ప్రహ్లా
దోపాసితత్వాత్। యద్వా- హరిహనుమాన్ హరిశబ్దస్య వానరా

ర్థత్వాత్సామాన్య శబ్దస్య విశేషేలక్షణా । తస్యకం సుఖంరామః స చాసౌఈశః తస్యసఖీ । హరికస్యఈశాసీతాసా సఖీయస్యాః ఆహోస్విత్ - హరిః విష్ణుః కో(బ్రహ్మా)తావీశౌ ఈశాయయోః లక్ష్మీవాణ్యోః తేసఖ్యౌయస్యాస్సా। స్త్రియాః పుంవదితి పుంవద్భావః । సచామరరమావాణీ సవ్యదక్షిణసేవితేతి వచనాత్ ॥ యద్వా హరయః అశ్వాః తఏవవా అశ్వకాః స్వార్థేకప్రత్యయః । తేషామీశాఅశ్వారూఢాసా సఖీయస్యాః॥ అశ్వారూఢాధిష్ఠితాశ్వ కోటికోటిభిరావృతేతివచనాత్ ॥ అథవా. హరిరశ్వః సః కంశిరోయస్య హయగ్రీవస్య సచాసౌఈశశ్చతస్య సఖీకామాక్షీ రూపత్వాత్। యద్వా. హరిస్సింహః స కంశిరోయస్యాః సాప్రత్యంగిరా - సింహీసింహ ముఖీమితి వచనాత్ । తస్యాఃఈశ శరభేశ్వరః। భగవచ్ఛ్రీభైరవస్యేతివచనాత్ తస్యసఖీ। అథవా హరతీతిహరిః అజ్ఞాననివర్తకం తచ్చతత్ కంచజ్ఞానం తథాచహరికం అజ్ఞాననివర్తకం జ్ఞానం. అహంబ్రహ్మాస్మీతి వృత్తిజ్ఞానం త..యఈశః పరమాత్మాతస్య సఖీపరాశక్తిః। అథవా, హరిర్నారాయణః స ఆదిర్యేషాంతే హరికాః స ఏషాం గ్రామణీత్యాద్యర్థేక ప్రత్యయః। సర్వేదేవా ఋషయశ్చతేషామీశః అంతర్యామీయః పృథివ్యాం తిష్ఠన్నితిశ్రుతేః॥ అంతర్యామ్యధి దైవాదిషు తద్ధర్మ వ్యపదేశాదితి సూత్రాచ్చ తత్స్వరూపాచ సఖీచసహాఖ్యేన వర్తత ఇతిసఖీ. దహరాకాశరూపః పరమాత్మా ॥ దహరంపుండరీకం వేశ్మదహరో స్మిన్నంతరాకాశ స్తస్మిన్యదంత స్తదుపాసితవ్య మితిశ్రుతేః ॥ దహరఉత్తరేభ్య ఇతిన్యాయాచ్చ" తమిచ్ఛతీతిసఖీ। పరదేవతాపరాస్యశక్తి వివిధైవ శ్రూయతే ఇతిశ్రుతేః॥ ఈశాచాసౌసఖీచ పుంవత్కర్మధారయ ఇతి పుంవద్భావః తథాచ సర్వాంతర్యామి రూపాపరాశక్తి రూపాచేత్యర్థః । ఇత్థం

పంచదశాక్షర్యాః పంచదశ ప్రకారాః। హరికేశసఖీశబ్దే హరికేశేనభాషితా। హరిరిందో హరిర్భానుః హరిర్విష్ణుహరిర్మరుత్ ॥ హరస్సింహో హరిర్భేకో హరిర్వాజీ హరిఃకపిః । హరిరంశు హరిర్భీమో హరిస్సోమో హరిర్యమః। హరిఃకీరో హరిస్సర్పః స్వర్ణవర్ణో హరిస్స్మృతః । ఇత్యనేకార్థ ధ్వనిమంజర్యాం॥

ఓం హరికేశసఖ్యై నమః- ౧౮

—(*)—

హాదివిద్యా ॥ లోపాముద్రోపాసిత మను రూపేత్యర్థః॥

ఓం హాదివిద్యాయై నమః- ౧౯

—(*)—

హాలామదోల్లసా ॥ హాలాయాః అమృతమథనోద్భూత వారుణ్యాః మదేన ఉల్లాసేన ఉల్లసా ఆరక్త నేత్రాంతరా రోమాంచ చిహ్నవతీత్యర్థః ॥

ఓం హాలామదోల్లసాయై నమః. ౨౦

—(*)—

ఇతి శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య శ్రీగోవింద భగవత్పాదశిష్య శ్రీమచ్ఛంకర భగవత్పాద కృతాయాం త్రిశతీనామార్థ ప్రకాశికాయాం ద్వితీయఖండ ప్రథమవర్ణ నామార్థప్రకాశనం షష్ఠం॥ * * *

—(*)—

సకారరూపా ॥ సకారః రూపంద్వితీయఖండ ద్వితీయావయవత్వే నజ్ఞాపకం యస్యాస్సాతథా॥

ఓం సకారరూపాయై నమః- ౧

...(*)...

సర్వజ్ఞా ॥ అవాప్తనిత్యజ్ఞాన స్వరూపేణ సర్వంజానాతీతి సర్వజ్ఞా యస్సర్వజ్ఞస్సర్వ విదితిశ్రుతేః ॥

ఓం సర్వజ్ఞాయై నమః, ౨

...(*)...

సర్వేశీ॥ సర్వస్యకార్యస్య అంతర్యామిరూపేణ ఈష్టే ప్రేరయతీతి తథా॥

ఓం సర్వేశ్యై నమః- ౩

—(*)—

సర్వమంగళా ॥ సర్వ ప్రకారేణ శుద్ధవిశిష్టచైతన్య రూపేణ మంగళా। పరమానందస్వరూపా ॥ అత్రబహువ్రీహౌర వివక్షితత్వాత్ వివక్షితత్వేనా- సుందరకాయోరాజేత్యాదివత్ సమాసార్థః॥ అథవా- సర్వేషాంమంగళం యస్యాస్సాతథా । సర్వైః ప్రకారైః ధ్యానకీర్తన పూజానమస్కారాద్యర్చన భక్తిజన్యకైంకర్యైః జడానామపి మంగళం సుఖం యస్యాస్సేతితథా॥ సర్వశబ్దవాచ్యస్సర్వకారణం శివః తస్య మంగళం సుఖం యస్యాః జాయతేసాతథా। సచ్చిన్మయశ్శివస్తస్మాత్ తస్యానంద మయీశివేతి వచనాత్ ॥ అథవా మంగళశబ్దేన మంగళహేతుభూతాః స్త్రియోలక్ష్యంతే ॥ సర్వేషాం ప్రాణినాం మంగళం మంగళ సాధనభూతా యేషాంసాభిన్న సచ్చిదానందత్వేన యస్యాస్సాతథా ॥ ఏతస్యైవానంద స్యాన్యానిభూతాని మాత్రా ముపజీవం

తీతిశ్రుతేరిత్యర్థః ॥ శ్లో॥ అశుభాని నిరాచష్టే తనోతి శుభసంతతిం శ్రుతిమాత్రేణ యత్పుంసాం బ్రహ్మత న్మంగళంవిదుః। అతికల్యాణరూపత్వా న్నిత్యకల్యాణ సంశ్రయాత్ ॥ స్మర్తౄణాం వరదత్వాచ్చ బ్రహ్మతన్మంగళంవిదు రిత్యాదివచనాత్॥

ఓం సర్వమంగళాయై నమః- ౪

—(*)—

సర్వకర్త్రీ॥ సర్వంసమస్తం స్వశక్త్యామాయారూపయా కరోతీతి తథా॥ ఈశత ఈశనీభిరితిశ్రుతేః॥

ఓం సర్వకర్త్ర్యై నమః, ౫

—(*)—

సర్వభర్త్రీ ॥ సర్వంబిభర్తీతితథా॥ శ్రు॥ ఏష విధృతి రేషాంలోకానా మితిశ్రుతేః॥

ఓం సర్వభర్త్ర్యై నమః- ౬

—(*)—

సర్వహర్త్రీ ॥ సర్వంహరతీతితథా, ఏభిర్నామమంత్రైః యతోవాఇత్యాది శ్రుత్యుక్త తటస్థలక్షణ త్రయమభిహిత మితి వేదితవ్యం ॥ జన్మాద్యస్యయత ఇతియావత్॥

ఓం సర్వహర్త్ర్యై నమః- ౭

—(*)—

సనాతనా ॥ అజోనిత్య శ్శాశ్వతోయం పురాణఇతిశ్రుతేః ॥ నిత్యసిద్ధ స్వరూపేత్యర్థః॥

ఓం సనాతనాయై నమః- ౮

—(*)—

సర్వానవద్యా ॥ సర్వైః జ్ఞానైశ్వర్యగుణైరనవద్యా అవద్యానామ కయాఽవిధయాహీనా జడప్రకృతి మిథ్యాబాధ్య మానత్వాత్ తద్వి లక్షణా సత్యజ్ఞానానంద స్వరూపా దనవద్యా। సర్వేషాంస్వస్వాభీష్ట ప్రాపకత్వేన స్తుత్యావా॥

ఓం సర్వానవద్యాయై నమః. ౯

—(*)—

సర్వాంగసుందరీ॥ సర్వాణిచ తాన్యంగాని చావయవాః శిరః పా ణ్యాదయః తేష్వన్యూనాతిరిక్త భావవత్వాత్॥ యథాసాముద్రిక లక్ష ణంతద్వత్ తేన సర్వాంగసుందరీ ॥ అథవా సర్వేషామంగేషు శరీరేషు బ్రహ్మస్వరూపతయా అత్యంతప్రేమ విషయత్వేన సుందర పదార్థపద వినాభవ వాంఛావిషయత్వాత్ తథా॥

ఓం సర్వాంగసుందర్యై నమః. ౧౦

—(*)—

సర్వసాక్షిణీ ॥ సర్వేషాం జడానాం కార్యాణాం స్ఫూర్త్యాధా రకత్వేన ప్రకాశకత్రీతథా । సర్వంసాక్షాదీక్షతఇతివా తథా॥

ఓం సర్వసాక్షిణ్యై నమః. ౧౧

—(*)—

సర్వాత్మికా॥ సర్వేషామాత్మ స్వరూపత్వాత్॥ శ్లో॥ యచ్చాప్నో తి యదాదత్తే యచ్చాపి విషయానిహ। యచ్చాస్య సంతతోభావః త స్మాదాత్మేతిగీయత ఇతివచనాత్॥

ఓం సర్వాత్మికాయై నమః. ౧౨

—(*)—

సర్వసౌఖ్యధాత్రీ । సుఖినోభావః సౌఖ్యంసర్వాణిచతాని, ప్రియ

మోద ప్రిమోదానంద శబ్దవాచ్యాని, ఇష్టదర్శనజన్యం సుఖం ప్రియం, తల్లాభజన్యం మోదః- తదనుభవ జన్యాః ప్రమోదః - ఆనందస్సమష్టిజీవః భోక్తా తానిదధాతీతి తథా ॥ సర్వ ప్రకారేణ స్మరణాదిభిః సౌఖ్యందధాతీతివా । సర్వేషామా బ్రహ్మస్తంబ పర్యంతానాం యథా కర్మో పాసనం ప్రత్యక్షేణదృశ్యమానం జ్ఞానైశ్వర్యాది సహితంసుఖం దధాతీతివా తథా । ఏష హ్యేవానందయాతీతి శ్రుతే ॥

ఓం సర్వసౌఖ్యధాత్ర్యై నమః- ౧౩

—(*)—

సర్వ విమోహినీ ॥ సర్వాన్విమోహయతి అన్యథా గ్రాహయతి॥ శ్లో॥ అజ్ఞానేనా వృతంజ్ఞానం తేనముహ్యంతిజంతవః । అనృతేనహిప్రత్యూఢా ఇతిశ్రుతి స్మృతిభ్యాం అజ్ఞానావరణ శక్తికార్య మోహనాది సత్తాప్రకాశాది పదధిష్ఠానత్వేన ఉపచారా త్సర్వం మోహయతీత్యుచ్యతే॥ అయోదహతీతివత్॥

ఓం సర్వవిమోహిన్యై నమః- ౧౪

—(*)—

సర్వాధారా॥ సర్వస్యాధారా॥ బ్రహ్మపుచ్ఛం ప్రతిష్ఠేతి శ్రుతేః॥ సర్వేషాంహృదయాః ఆధారః అభివ్యక్తిస్థానం ఉపాసనాయస్యాస్సేతి తథా॥

ఓం సర్వాధారాయై నమః, ౧౫

—(*)—

సర్వగతా ॥ సర్వంగచ్ఛతీతితథా॥ అనేనజీవేనాత్మనాను ప్రవిశ్యేతి శ్రుతే॥

ఓం సర్వగతాయై నమః, ౧౬

—(*)—

సర్వాప గుణవర్జితా ॥ అవహనహేత వశ్చతె గుణాశ్చతథా ఆధ్యాసిక సంబంధేన ఆరోపితాస్సత్వాదయః - సమష్టౌ అంతఃకరణ ధర్మాః- కామాదయః వ్యష్టౌ సర్వేచతె అవగుణాశ్చతథా। సర్వాం తర్యామిత్వేన సర్వానుస్యూతత్వేపి - తత్తదుపాధినిష్ఠ ఉత్తమా ధమధ ర్మైర్నసంబధ్యతె। ఘటాదినిష్ఠాకాశవత్ । కోశాంతర్గతఖడ్గవద్వా సూర్యోయథాసర్వలోకస్య చక్షుర్నలిప్యతె చాక్షుషైర్బాహ్యదోషైః। ఏకస్తథాసర్వ భూతాంతరాత్మాన లిప్యతె లోకదుఃఖేనబాహ్య ఇతి శ్రుతెః॥

ఓం సర్వాపగుణవర్జితాయై నమః. ౧౭

—(*)—

సర్వారుణా ॥ సర్వేష్వరుణా సతీరక్తవతీ। అసౌయస్తామ్రో అరుణ ఇతిశ్రుతె ॥

ఓం సర్వారుణాయై నమః- ౧౮

—(*)—

సర్వమాతా ॥ సర్వేషాంకార్యేణమీయతె అనుమీయతె అభేదేనేతిత థా। తథాహి ఇదంజగద్బ్రహ్మాభిన్నం తత్సత్తాస్ఫూర్తినియత సత్తా ప్రకాశజ్ఞానవిషయత్వాత్। యోయన్నియత ప్రకాశవాన్ సతదభిన్నః యథా తంతుకార్యంపట ఇతి ॥ సర్వాన్మినోతి స్వాభేదేన జానాతీతివా తథా॥

ఓం సర్వమాత్రే నమః, ౧౯

—(*)—

సర్వా భరణభూషితా ॥ సర్వాత్మకత్వేన యేయేప్రాణినః యాని యానిభూషణాని అలంకారభోజనాది భోగ్యవస్తూని ఆత్మార్థంసంపా

దయంతి తేషాంసర్వేషాం ప్రత్యక్తతయాత్తైస్సర్వైర్భూషితా ఉప కృతేత్యర్థః । ఆత్మనస్తు కామాయసర్వం ప్రియంభవతీతిశ్రుతేః॥ సర్వ చేవాత్మ కత్వేన సర్వభక్తజనస్య స్వస్వేష్టదేవతా ప్రీత్యర్థం భూష ణ భూషితత్వేన తథా ॥ అథవా- సర్వైర్భక్తజనైస్తత్త దవయవేషు భూషణైరారోపితా స్వస్యాః మహారాజ్ఞిత్వేన అసంగో దాసీన స్వ భావత్వాదితిభావః । యద్వా. సర్వదేశకాలలోకేషు. భూషణైః. త త్రభవైః ఉచ్చావచైః భూషణైః ఆరోపితా । హస్త్యశ్వాదిదేహాభి మానాధికాగతీతత్తదీయాలంకారాదిషు. జగుప్సావిరహితేత్యర్థః। భూష యంతి- సర్వోత్తమత్వేన ప్రతిపాదయంతీతి భూషణాని । వేదాంతమ హావాక్యాని సర్వే స్సమస్తైర్గళితి సామాన్యత్వాత్ ఏక తాత్పర్యేణ భూషితాలక్షణయా పర్యవసితా నమస్వితేత్యర్థః।

ఓం సర్వాభరణభూషితాయై నమః. ౨౦

—(*)—

ఇతి శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య శ్రీగోవింద భగవత్పూ జ్యపాదశిష్య శ్రీమచ్ఛంకర భగవత్పాదకృతాయాం త్రిశతీనా మార్థ ప్రకాశికాయాం. ద్వితీయఖండ. ద్వితీయనామార్థ ప్రకాశనం సప్తమం॥ * * *

—(*)—

కకారార్థా ॥ కంబ్రహ్మేతిశ్రుత్యా కకారస్య బ్రహ్మార్థకత్వేనతే దర్థభూతా తద్వ్యతిరిక్తస్య తదర్థస్య బాధితత్వాత్॥

ఓం కకారార్థాయై నమః. ౧

—(*)—

కాలహంత్రీ॥ అజపానామ ప్రాణాపానసామక చంద్రసూర్య ని
ర్గమనేన పురుషాణాం నియమిత పరిమితాయుస్స్వరూప ఏకవింశతి
షణ్మాత్రాధిక సహస్ర సంఖ్యాకనిర్గమనరూపేణక్షపయతీఅవశేషా
యుషోయుగ కల్పాద్య వశిష్టస్య వృద్ధౌపునః పునస్సంయమనే తథారు
ద్ధేయుంజానస్య సర్వప్రాణేంద్రియ వృత్తిలయమనోమన్య వస్థానిగద్యా
తేతథాచశ్రుతేః ॥ పృథ్వ్యప్తేజో నిలఖేసముత్థితే పంచాత్మకేయోగ
గుణేప్రవృత్తే॥ నతస్యరోగో నజరానమృత్యుః ప్రాప్తస్యయోగాగ్నిమ
యంశరీరమితి। అధ్యాత్మయోగాధిగమేనదేవ యత్వాధీరోహ ర్ష
శోకాజహాతీతి॥ తథాచ. తదానీమావిర్భూతబ్రహ్మస్వరూపేణతతస్సం
వరోజాయతే ఇతిశ్రుత్యా క్రియాశక్త్యాత్మక కాలోత్పత్తి శ్రవణా త్త
స్మిన్ బ్రహ్మణ్యేవలయే కాలంహంతినాశయతీతి తథానామ నిర్వచనం
వక్తుం యుక్తమితిభావః॥

ఓం కాలహంత్ర్యై నమః. ౨

—(*)—

కామేశీ॥ కామ్యానాం భోగ్యపదార్థానాం యథాదృష్టేప్రేరక
యతీతితథా॥

ఓం కామేశ్యై నమః. ౩

—(*)—

కామితార్థదా॥ కామితార్థాన్ప్రదాతీతి తథా। ఆత్మకామ ఇ
తిశ్రుతేః॥ సంసారదశాయాం ఆవృతానందస్య అనాప్తవద్భాసస్య ఆ
త్యంతికసుఖాత్మికా ముక్తిమేస్యాంతి కామ్యమానత్వాదాత్మనః కా
మితత్వం, కామితశ్చాసావర్థశ్చేతి తస్యైవజ్ఞానస్యావరణాభి భావ
కత్వేన ప్రాప్తాప్రాప్త రూపతయాతం దదాతిప్రయచ్ఛతి ప్రకాశస్య

రూపేణానుభావ యతీత్యర్థః॥

ఓం కామితార్థదాయై నమః ౪

—(*)—

కామసంజీవనీ॥ కామం మన్మథం పరమేశ్వర నేత్రాగ్ని విప్లుష్టంభం డాసురాత్మనా నేక కాలదేవలోకవిపక్షం కామశాస్త్రప్రయోగ సమ రౌ రతీశవీప్రార్థనేసమీనతదీయపూర్వకార్యతపశ్చర్యాదిపరిపాకఫ లభూత కరుణారస పూరితా పాంగావలోకనేన సంజీవయతి సప్రా ణం కృత్వాతస్మై వరాదికం ప్రయచ్ఛతి తేన హర్షయతీతి తథా॥ -

ఓం కామసంజీవన్యై నమః, ౫

—(*)—

కల్యా॥ కలితుం ధ్యాతుం యోగ్యా అథవా సర్వోత్తమ దేవత్వేన సంధాతుం యోగ్యాకల్యా। కలేః కామధేనుత్వేన యథావాంఛ మర్థ కరణం॥

ఓం కల్యాయై నమః- ౬

—(*)—

కఠినస్తనమండలా॥ స్తనయోః మండలే ఆదిమభాగ సాంతః ప్రదే శః కఠినే అప్రకంపే. అతిస్థిరేయస్యాస్సా తథా॥

ఓం కఠినస్తనమండలాయై నమః- ౭

—(*)—

కరభోరూః॥ కరభావివఊరూ యస్యాస్సా తథా॥

ఓం కరభోరవేనమః- ౮

—(*)—

కళానాథముఖీ॥ కళాశ్చత ష్షష్టికళాః నాథయతి ప్రేర యతీతి క

శా నాథః। నిశ్వసితమేతద్య దృగ్వేదోయజుర్వేద స్సామవేద ఇత్యాది శ్రుతేః। శాస్త్రయోనిత్వాదితి న్యాయాచ్చ తాదృశం ముఖం వదనం యస్యాస్సేతి తథా। కళానాథశ్చంద్రఇవముఖంయస్యాస్సేతివా॥

ఓం కళానాథముఖ్యై నమః, ౯

—(*)—

కచజితాంబుదా॥ కచేన కేశభారేణ- కబరేణేత్యర్థః। జితాః అధరీకృతాః అంబుదామేఘాః యయాసాతథా। మేఘమండలాపేక్షయా ఊర్ధ్వగా మిశిరోభారా వ్యానుకేశీతిభావః। అథవా। కేశవృత్తి నీల రూపేణవా ధిక్కృతాః మేఘాః యయాసాతథా॥

ఓం కచజితాంబుదాయై నమః- ౧౦

—(*)—

కటాక్షస్యందికరుణా॥ యద్యపిదీనేషు పరిపాల్యతాబుద్ధి ర్దేవాదీనాంకరుణేత్యుచ్యతే। తథాపి తస్యా ఆంతరత్వేన అజ్ఞాయ మానతాయాంతేషు భక్త్యతిశయేన ప్రవృత్త్యర్థం సేవాదాత ద్వత్తాజ్ఞాన స్యపన్యకఫలదానాది హేతుతయానిశ్చ మేతదనుమాపకసాంతవీక్షణస్మేర సంభాషణాది మత్త్వం అవశ్యంభావీతికార్య సత్త్వప్రసంజిత కారణత్వవత్త్వాత్ తత్కరుణయా- నవర నేష్వంతభాగనార సశబ్దస్యచ- మధురాదేరూపత్వాత్తెషాను నిర్వచనీయత్వేపి అనుచ్చారతాయామి ష్యాదిసారద్రవ్యనిష్ఠత్వో పలబ్ధౌః తత్సంబంధ వశాత్పరంపరయా ద్రవద్రవ్య వృత్తి స్యందనరూప క్రియాశ్రయత్వ ముపచర్యతే। తథాచ - కటాక్షయోః స్యందినీ- కరుణా-పరిపాల్యత్వ బుద్ధిరూపా- యస్యాస్సాతథా॥

ఓం కటాక్షస్యందికరుణాయై నమః- ౧౧

...(*)...

కపాలిప్రాణనాయికా॥ కపాలం అస్యాస్తీతి కపాలీ ఆనందభైరవ। తస్యప్రాణనాయికా। ప్రాణస్యేత్యుపలక్షణం పంచానాంనాయికా అధిష్ఠానత్వేన ప్రేరకా। ప్రాణేన నాపానేన మర్త్యో జీవతి కశ్చన। ఇతరేణతుజీవంతి యస్మిన్నేతావుపాశ్రితావితి శ్రుతేః। తస్యాపిహృదయాంతర్వర్తి పరమేశ్వరరూపేతి యావత్। ప్రాణ వల్లభేతి వా. ప్రియేతివా ప్రియేతిభావః॥

ఓం కపాలిప్రాణనాయికాయై నమః. ౧౩

—(*)—

కారుణ్యవిగ్రహా॥ కారుణ్యం పూర్వోక్తకృపా - కరుణాచ, కారుణ్యం తద్వద్విగ్రహః మూర్తిర్యస్యాస్సేతితథా। కారుణ్యస్యాంతఃకరణపరిణామ బుద్ధిరూపత్వేన శాంతత్వేషు సస్మిత భాషణాదీనామనుమీయమానత్వేపి సాక్షాత్తజ్జన్య మనోవాంఛిత వరప్రదానాదీనాం శరీరావయవవిశేషజన్యతయా కారుణ్యంవిగ్రహోయస్యేతి సమాసోపపత్తేః। మాయోపాధికస్య బ్రహ్మణః జగత్సృష్ట్యనుకరణహేతుభూతస్యస్వభావనిమిత్తకరకర్మాధీన సచ్చిదానంద ఘనీభావాత్మకసచ్చిదానంద భక్తానుగ్రాహకవిగ్రహవత్త్వాం వినా దేవతానాం బుద్ధావనారోహే గుణోపాదానాదనుపపద్యమానంస్యాత్। తదర్థం దేవతాధికరణే మంత్రప్రకాశితాః దేవాః వజ్రహస్తః పురందర ఇత్యాదిస్వతః ప్రమాణ వేదవాక్యవచనాత్ బాధకాభావే విగ్రహవత్తయాఽంగీకర్తవ్యా ఇతిసూత్రభాష్యకారాభ్యాం ప్రతిష్ఠాపితం। తథా బహుశోభమానాముమాం హైమవతీమితి కేనోపనిషద్భాష్యే హైమానిహేమవికారాణి యస్యాస్సేతితథా। హిమవతః అపత్యం స్త్రీతిచ తత్ఫేతి భాష్యకారైః పరదేవతాయా దివ్యవిగ్రహవత్త్వం ప్రతిష్ఠాపితం। త

థాచ మహానుభావానాం స్వప్రకాశచైతన్య రూపాణాం ఏవం భూతానాం సర్వాత్మనాం మూర్తిత్రయదేవతానాం ధ్యానాద్యుపకారాయ తాదృశమూర్తిమత్త్వం అస్యా అస్తీతి నకించి నీశ్వరత్వ వాద ప్రసంగావకాశ ఇత్యాస్తాంతావత్॥

ఓం కార్యవిగ్రహాయై నమః. ౧౩

—(*)—

కాంతా ॥ కాస్యదీప్తా వితథాతోః అత్యంత మనోహర మహేల్య థః॥ మదనగోపాలవిగ్రహః। కదాచిదాద్యా లలితాపుంరూపాకృష్ణ విగ్రహః । వంశనాద వినోదేనకరోతి వివశంజగత్ । ఇతిత్రిపురాతాప నీయే॥

ఓం కాంతాయై నమః. ౧౪

...(*)...

కాంతిధూతజపావళిః॥ జపానాంజపా పుష్పాణాముపలక్షణం అన్యేషాం ఆరక్తవర్ణానాం వస్తూనాం ఆవళిఃపఙ్క్తిః దృష్టాంతత్వేన కవిభిరుత్ప్రేక్షితా। కాంత్యా అప్రాకృత స్వచ్ఛపరమానంద చిద్భాసాధూతాః పరిత్యక్తాః ప్రాకృతత్వేన అల్పకాంతి మత్తయోప యోగ్యతయాయయాసా । నహిమహాంతోనీ చైరుప మీయంత ఇతిభావః॥

ఓం కాంతిధూతజపావళ్యై నమః. ౧౫

...(*)...

కళాలాపా ॥ కళాః చతుష్షష్టికళాః ఆలాపః వ్యావహారికశబ్దః యస్యాస్సాతథా॥ వేదశాస్త్ర మయీవాణీయస్యాస్సా పరదేవతేతి వచనాత్। కలః అవ్యక్తమధురః సప్రయోజన అలాపస్సల్లాపో యస్యాస్సా తథా॥ఇతివా॥ అవ్యక్తా భారతీత శేతిమహాపురుష సాముద్రికవచనాత్॥

ఓం కళాలాపాయై నమః ౧౬

—(*)—

కంబుకంఠీ॥ కంబుశబ్దేన అత్రశంఖశబ్దేననిష్ఠ దేశోలక్ష్యతే। తద్వత్కం ఠోయస్యాస్సేతి తథా- గుణనామేదం॥

ఓం కంబుకంఠ్యై నమః- ౧౭

—(*)—

కరనిర్జితపల్లవా ॥ కరశబ్దేన కరతలంలక్ష్యతే । పల్లవశబ్దేన తన్ని ష్ఠపాటలత్వాంఽఙ్గతాలక్ష్యత ఇత్యర్థః॥ తథా చాన్యోన్య గుణయోజన యాపరయాజయేసతి - అర్థాత్తద్వతోరపితౌ సిద్ధావితి తన్నామోప పత్తిః । వివాదశ్చ వివాహశ్చ సమయోరేవశోభత ఇతివచనాత్ । కర తలేతత్సామ్య ధ్వనిరనేన నామ్నాకృతః । కరేణనిర్జితా పల్లవా య స్యాస్సా తథా।

ఓం కరనిర్జితపల్లవాయై నమః- ౧౮

—(*)—

కల్పవల్లీసమభుజా ॥ యథా దివ్యవృక్షాః నందనోద్యానేప్రసిద్ధాః తథాతదలంకారాయ వల్యాదయోపికల్పయంతిసంపాదయంతీతికల్పాః కల్పాశ్రితావల్యః ప్రతత్యః తాభిస్సమాః భుజాయస్యాస్సా త థా । కవిసంప్రదాయ ప్రాప్తాస్త్రీభుజానాం వల్లీసామ్యోక్తిరితి మం తవ్యం । అత్ర సమపదస్వారస్యేన తేషామపి ఛేదనభిన్న చైతన్యదా రాయథా ప్రారబ్ధాంచేతోవల్లోక వాంఛిత ఫలకర్తృత్వమితి ధ్వనితం, ఏతస్తథా సర్వభూతాంతరాత్మా రూపంరూపం ప్రతిరూపోబహిశ్చే తిశ్రుతేః। తత్తదేవావగచ్ఛత్వం మనుతేజోంశ సంభవమితి స్మృతేశ్చ। భగవతాస్వకీయ సచ్చిదానంద స్వరూపావస్థితిరేవోక్తా అతఏవపర

దేవీ భూతానాం చ సామ్యోక్తిరితినిరస్తా వేదితవ్యా। ఔపాధిక చైతన్యేన తథాభూతచైతన్యస్య సామ్యోపపత్తేః।

ఓం కల్పవల్లీసమభుజాయై నమః- ౧౯

—(*)—

కస్తూరీతిలకాంచితా ॥ కస్తూరీతిలకేన- లలాటదేశ సంస్థాపితబిందాకార మృగనాభినా అంచితాచిహ్నితా- అలంకృతేత్యర్థః॥

ఓం కస్తూరీతిలకాంచితాయై నమః- ౨౦

—(*)—

ఇతి శ్రీభగవత్పాదకృత త్రిశతీనామ ప్రకాశికాయాం ద్వితీయ ఖండే తృతీయవర్ణ నామార్థప్రకాశనమష్టమం॥ * *

—(*)—

హకారార్థా ॥ హకారస్యఆకాశ బీజస్యఅర్థః అర్థస్వరూప చైతన్యా। ఆకాశవిగ్రహేత్యర్థః ఆకాశోహవైనామరూపయోర్నిర్వహితాతే యదంతరాతద్బ్రహ్మేతిశ్రుతేః॥

ఓంహకారార్థాయైనమః ౧

—(*)—

హంసగతిః। హంతిగచ్ఛతీతిహంసః ప్రాణఆదిత్యోవ్యాహంసస్స ప్రాణస్యగతిః గమనాగమనే లక్షణయాతదాప్యమాత్ర రూపాయస్యాస్సేతితథా హకారేణ బహిర్యాతి సకారేణపునర్విశేత్ ఇతివచనాత్ యద్వాతదభిమానదేవతా రూపాగ్నిషోమాత్మక సూర్యచంద్రగతిరహోరాత్రాత్మక కాలస్వరూపాయస్యాస్సా అథనాహంతిదేహాద్దేహంగచ్ఛతి స్వకర్మవశేనేతి హంసోజీవః తస్యగతిః ప్రాప్యస్థానం

ముక్తిరిత్యర్థః బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరం యద్గత్వానని వర్తంత ఇతి శ్రుతిస్మృతివచనాత్ అథవాహంతిస్వకార్యభూతంజగత్ ప్రవిశతీతిహంసః హంసస్తు పరమేశ్వర ఇతి నృసింహతాపనీయె గమ్యతె ప్రాప్యతే శరణత్వేనప్రతిపద్యతె చతుర్విధభక్తిరితిగతిః హంసస్యాసౌగతిశ్చేతి సామానాధికరణ్యసమాసః హగ్ంసశ్శుచిషదితిశ్రుతేః ఆహోస్విత్ హంసస్యబ్రహ్మణోగతిరివ గమనం యస్యాస్సాతథా ఉతాహోహం సశబ్దేననామైకదేశేన హంసకంపాదకటకముచ్యతే గమ్యతే అనేనేతి గతిః చరణంహంసయుక్తగతీపాదారవిందె యస్యాస్సాతథా యద్వా హంసశబ్దేన నిత్యానిత్య సారాసారజగదాది వస్తువివేక సమర్థాః ఘ్నంతిగచ్ఛంతిప్రతిగ్రామం ప్రవిశ్యేతి హంసాః పరివ్రాజకాశ్చతుర్థాశ్రమిణః నిష్ఠామాస్తెషాంగతిః గమ్యతే జ్ఞాయతే సాక్షాత్క్రియతఇతిగతిః సన్యాస యోగాద్యతయ శ్శుద్ధసత్వా ఇతిశ్రుతేః పూర్వందేదేవా ఋషయశ్చతద్విదుస్తేతన్మయా అమృతంవైబభూవురితిశ్రుతేశ్చ ముక్తపురుషానుభూయమాన పరమానంద ముక్తి స్వరూపేత్యర్థః॥

ఓం హంసగత్యైనమః- ౭౨

—(*)—

హాటకాభరణోజ్వలా। హాటకస్య సువర్ణస్యకార్యాణిచతాని అభరణానిచ హాటకాభరణాని తైరుజ్వలాతథా ప్రకాశితాలంకృతేత్యర్థః హాటకస్యసువర్ణరూప బ్రహ్మాండస్య ఆభరణవదుజ్వలా ప్రకాశకరీసత్తాస్ఫూర్తికరీత్యర్థః॥ యద్వా తస్మిన్నాభరణైః మంగళసూత్రాదిభిః సనాథస్త్రీమండలస్వరూపా! ఉజ్వలేతీతిఆహోస్విత్

కార్యకారణరూపవస్తుదానేన వస్తుస్వరూపేణనా ఉజ్వలతి ప్రకాశయతీతితథా వసురంతదిక్షుసదితి శ్రుతేః॥

ఓం హాటకాభరణోజ్వలాయైనమః ౩

—(*)—

హారాహారికుచాభోగా॥ హరస్య పరమేశ్వరస్యఇమెసంబంధినః హారాః ఈశ్వరత్వాప్తకామత్వనిత్య తృప్తత్వాద మోగుణాః తానాహరతి తద్విపరీతా విద్యాద్యాధానేన ఉత్పాదయతీతి హారాహారీ కుచయోరాభోగః పర్యంతభూమిః యస్యాస్సా తథాపరమేశ్వరస్యతద్విషయకవాంఛానందైకసక్తమన సపేతత్కారణీభూతా విద్యావశవర్తిత్వేన వశీకృత మాయత్వే స్వరూపేశ్వరేచ సామానాధికకణ్యాయోగాదతిభావః తథాచ ఈశ్వరస్యమదిష్టసాధనమిత్యన్యత్ర పదార్థేబుద్ధిమత్వస్యైవబహుభవనరూపతయాతస్య జగదాకారత్వాధా యకఇత్యధిగుణత్వోత్వాత్తౌ ర్త్రిషావిషయత్వేవ ఆభోగస్యాతి శయోక్తిరితి దష్టవ్యతి హారాః ముక్తాహారాః ఆహరతి ఆదత్తఇతి హారాహారీకుచాభోగో యస్యాస్సా ఇతితథా షట్సరికారముక్తాహారేణ యథోచితకాలం భూషితవతీతిభావ॥

ఓం హారాహారికుచాభోగాయైనమః ౪

—(*)—

హాకినీ॥ హాకయతిజన్మ మరణయోర్భేదయతీతిహాకినీ హాకచ్ఛేదఇతి ధాతుపాఠాత్॥

ఓం హాకిన్యై నమః ౫

—(*)—

హల్యవర్జితా॥ హలసంబంధిహల్యంకృష్యాది ద్వారా కృపాజనక

త్వం తద్వర్జితా మాయాదివిహీనశుద్ధచైతన్యస్వరూపత్వాత్। హల్యం కపటం మిత్రేష్వన్యథాస్వాంతః కరుణావిషకృతి తేనవర్జితా అవిద్యా విరహితత్వం పదలక్ష్యార్థభూతత్వాదితియావత్॥

ఓం హల్యవర్జితాయై నమః. ౬

—(*)—

హరిత్పతిసమారాధ్యా॥ హరితాం దిశాం పతయో మహేంద్రాదయః తైస్సమ్యక్ శ్రద్ధాభక్తిపూర్వకం ఆరాధితుం యోగ్యా। తద్విపక్షనిబర్హణేన ఇష్టప్రాపకదేవతాత్వాదిత్యభిసంధిః॥

ఓం హరిత్పతిసమారాధ్యాయై నమః. ౭

—(*)—

హఠాత్కారహతాసురా॥ హఠాత్కారేణ - అతిశీఘ్రతయా హతాః పరాః। భూతాః అసురాః సురవిపక్షాః మహిషాదయో యయా సా తథా సమబలయోః కిల - లోకే సామాద్యుపాయః - బలాబల విచారణా చ భవతి ప్రబలస్యతు - దుర్బలేషు వైరిషు సింహస్య మేషేష్వివ తదయోగేన అతి పరతయా విచారణేతి దేవలోక సుఖప్రదేతి నామార్థ విచారణా। ఇతరేషు కైముతికన్యాయేన తత్కారణం ధ్వనిరితి యోజనీయం॥

ఓం హఠాత్కారహతాసురాయై నమః ౮

—(*)—

హర్షప్రదా। హర్ష ఆనందకారకః ముఖవికాసాదికార్యోన్నేయః స్వాత్మసంభావనేతర పరిభవనిమిత్తశ్చిత్తవృత్తివిశేషః కారస్యకారణావినాభావిః యా తత్ప్రదానంతర్ధేతరపి అక్షిపతితిసుఖప్రదేత్యర్థః ప్రదదాతీతి ప్రదా। అథవా హర్షః ధనయౌవనాదిసుఖం పుత్రబంధువ

గానాదిరూపేణ అపహృత్య ప్రకర్షేణ దదాతి ఖండయతీతి తథా॥

ఓం హరప్రదాయై నమః ౯

—(*)—

హవిర్భోక్త్రీ॥ సబ్రహ్మాసశివస్సేంద్రస్సోక్షరః పరమ ఇతిశ్రుతేః। వసురుద్రాదిత్యాద్యాకారేణహవీంషి యజమానేన అగ్నౌప్రక్షిప్తాని స్వాహాముఖేన భుఙ్క్తే ఇతితథా । యద్వా- హవీంషి కాలాంతరభావి ఫలాని- అదృష్టాత్మనాసూక్ష్మ రూపాణి· తాని· మాయాదివిద్యాశబ్దితాని- ముక్తిపర్యంతం భునక్తి పాలయతీతివాతథా । అన్యథా సంసారస్య అనాదిత్వాద్యభావేన శరీరాద్యుత్పత్తౌ క్రియమాణాయాం ఉరరీకృతయజమానాయ · యాగాదిప్రపంచస్య· ఆకస్మికత్వమ కృతాభ్యాగమ ప్రసంగశ్చస్యాదితిభావః॥

ఓం హవిర్భోక్త్ర్యై నమః· ౧౦

—(*)—

హార్దసంతమసాపహా॥ హృదయావచ్ఛిన్నః హార్దః। యోవేదనిహితం గుహాయామితిశ్రుతేః । తస్మిన్ యత్సంతమసం ఆవారకత్వాత్ తమఆసీదితి శ్రుత్యాచాత్మవిషయ కంతదాశ్రయమజ్ఞానంఅనర్థకారి అద్యాకృతాకాశమిత్యుచ్యతే। మహావాక్య శ్రవణజన్య ధీవృత్తిప్రతిఫలితాకారేణ అపహంతీతిసా తథా । నాహంబ్రహ్మాస్మి । సంసారిబ్రహ్మానాస్తి। నభాతిచేత్యజ్ఞానం సోహంబ్రహ్మాస్మి సచ్చిదానందలక్షణమితి ఏకాకారవృత్తి బాధ్యత్వనియమేన బాధావిశిష్టం! నేహనానేతిశ్రుతిసిద్ధ బ్రహ్మరూపేణైవావత్॥

ఓం హార్దసంతమసాపహాయై నమః· ౧౧

—(*)—

హల్లీసలాస్యసంతుష్టా ॥ హల్లీసైశ్చిత్రదండైః కుమారికాభిః ఏక తాళాది యుక్తైర్గీతపూర్వకం యల్లాస్యంనర్తనంతస్మాత్సంతుష్టా ప్రీతేత్యర్థః॥

ఓం హల్లీసలాస్యసంతుష్టాయైనమః- ౧౨

—(*)—

హంసమంత్రార్థరూపిణీ॥ హంసైః పరమహంసైఃఉపాస్యోయో మంత్రః ప్రణవః శాస్త్రబోధితత్వాత్తస్యార్థరూపిణీ। వాచ్యలక్ష్యా ర్థస్వరూపేణ జ్ఞాయమానేత్యర్థః। అథవా హంసమంత్రః అజపా హకారసకారౌ. బోధితత్వం పదార్థౌ- హకారస్య పరోక్షవాచినః సకారస్యతాదృశస్యచ భాగత్యాగ లక్షణయా అతిప్రసన్న నిత్యశుద్ధ బుద్ధసచ్చిదానంద స్వరూపేత్యర్థః॥

ఓం హంసమంత్రార్థరూపిణ్యై నమః- ౧౩

—(*)—

హానోపాదానినిర్ముక్తా॥ అనిష్టసాధనే- హానం పరిత్యాగక్రియా. ఇష్టసాధనే ఉపాదానం స్వీకారక్రియా. పరిజిహీర్షాదిత్వాన్నా। అ ప్రాణోహ్యమనాశ్శుభ్ర ఃఅకాయామిషిర్తి యమశరీరం వావసతం న ప్రియా ప్రియేస్స్పృశత ఇతి బహుశ్రుతేః । అశరీరస్య బ్రహ్మణః అం తఃకరణాదిధర్మాణాం అసంభవాత్తాభ్యాం నిర్ముక్తాఅసంగేత్యర్థః। విముక్తస్యవిముచ్యత ఇతిశ్రుతే॥

ఓం హానోపాదాననిర్ముక్తాయై నమః. ౧౪

...(*)...

హర్షిణీ॥ ఏష హ్యేవానందయాతీతి శ్రుతేః । హర్షయతి సంతో,

షయతీతి తథాః॥

ఓం హర్షిణ్యై నమః.   ౧౫

...(*)...

హరిసోదరీ॥ హరిణాకృష్ణేనసమానం ఏకంఉదరం ఉత్ ఈషత్ అరంఛేదకం అవచ్ఛేదక మిత్యర్థః। ఉచ్చైస్తరం కపటోవా అత్యల్పమిథ్యాభూత మాయోపాధిక చైతన్యావస్థావిశేషరూపా। అపరేయమితస్త్వన్యాం ప్రకృతింవిద్ధిమేపరాం। జీవభూతాం మహాబాహో యయేదం ధార్యతేజగత్। జీవాత్మనశక్తిం స్వగుణైర్నిగూఢామిత్యాది శ్రుతిస్మృతిభ్యాం ఈశ్వరస్వరూపభేదత్వావగమాత్ ఇతిమంతవ్యం॥

ఓం హరిసోదర్యై నమః,   ౧౬

...(*)...

హాహాహూహూముఖస్తుత్యా॥ హాహాహూహూనామకా గంధర్వాముఖ్యా యేషాంజనానాంతే తథాతైస్తుత్యా। గుణైః స్వగుణగ్రహణంస్తుతిః తదాశ్రయత్వేన ప్రతిపాదనీయేత్యర్థః॥

ఓం హాహాహూహూముఖస్తుత్యాయై నమః.   ౧౭

—(*)—

హానివృద్ధివివర్జితా॥ అవయవోపచయరూపా వృద్ధిః। తదపచయరూపాహానిః। తాభ్యాంవివర్జితా। నకర్మణావర్ధతేనోకనీయాన్ఇతిశ్రుతేః। ఉపలక్షణం షడ్భావవికారాణాం। శరీరధర్మత్వేన కర్మనిమిత్తత్వాదీశ్వరే తదభావేన నిర్వికారేత్యర్థః॥

ఓం హానివృద్ధివివర్జితాయై నమః.   ౧౮

—(*)—

హయ్యంగవీనహృదయా॥ హయ్యంగవీనపన్నవనీత సదృశవిరళమృ

ద్వవయవ పరిణామద్రవత్వ సాదృశ్యయోగి హృదయంకృపారసరూప మివపరిణతమితితథా॥ హృదయస్య తైజసాత్మకతయా తద్వత్త్వం ఈక్షణాదివత్ - మాయాపరిణామ రూపాదయో హృదయ శబ్దేనోచ్యంతే। అవాగమనాఇతి శ్రుత్యా సర్వాఃషేధాత్॥

ఓం హయ్యంగవీనహృదయాయై నమః- ౧౯

—(*)—

హరికోపారుణాంశుకా ॥ హరికోపః ఇంద్రకోపః ఆర్ద్రామహానక్షత్ర వర్షార్ణసూద్భవః అష్టపదః రక్తవర్ణః మృద్వంగః కీటవిశేషః తథాశోణం అంశుకం అంబరం స్వార్థేకప్రత్యయః కిరణానివయస్యాస్సా తథా॥

ఓం హరికోపారుణాంశుకాయై నమః- ౨౦

—(*)—

ఇతి త్రిశతీనామార్థ ప్రకాశికాయాం ద్వితీయఖండ చతుర్థ వర్ణనామార్థ ప్రకాశనం నవమం। * * *

—(*)—

లకారాఖ్యా ॥ లకారయుక్తః మూలమంత్రః ఆఖ్యా - వాచకశబ్దః యస్యాస్సాతథా । లకారస్య శక్రబీజస్యైవార్థః సేంద్రఇతి శ్రుతేః లకారయుక్తస్యమాయాబీజస్య వాచ్యేత్యర్థః॥

ఓం లకారాఖ్యాయై నమః- ౧

—(*)—

లతాపూజ్యా॥ లవంతి వినమంతి నమ్రాభవంతీతిలతాః। పరమపతివ్రతాఅరుంధత్యాది స్త్రియః తాభిః స్థిరమాంగల్యాభిః ఇష్టదేవతాత్వేన పూజ్యాపూజనీయా।తదుక్తం॥ సమాగాఖ్యమహేశానీం భుక్తింముక్తిం

చవిందతి । అథవా- కేదారాది గౌరీవిశేషమూర్తిభిః లతాభిః పూజ్యా పూజనోపకరణైః అలంకృతా। శబరీవావనదుర్గా వేతిభావః॥

ఓం లతాపూజ్యాయై నమః ౨

—(*)—

లయస్థిత్యుద్భవేశ్వరీ ॥ వైపరీత్యే విశేషణం యోజ్యం ఉద్భవతీత్యుద్భవః కార్యాత్మనా అభివ్యక్తిః స్థితిః జ్ఞానవిషయతాయోగ్య కాలావచ్ఛేదః అనుభవత్వేన సత్తావత్వమితియావత్। లయః ఉత్పన్నకార్యస్య స్వస్వకారణాత్మనా అవస్థితిః వాచారంభణా యోగ్యేత్యర్థః । తాసాంక్రియా ణామచేతన కార్యత్వాయోగన ఘటాదికార్యే - చైతన్యస్యనిమిత్తతాదర్శనాత్ ఏకతటస్థేశ్వరత్వంవా- గోపురాకానానాచేతనదర్శనాత్- తాదృశ నానేశ్వరత్వంవేతి తటస్థత్వే- జనికర్తుః ప్రకృతిరితిసూత్ర జనికర్తుః కార్యస్య ప్రకృతి రపాదాన సంజ్ఞాస్యాత్। అపాదానేపంచమీతి శాసనాత్। అభిన్ననిమిత్తోపాదనత్వం ఈశ్వరత్వమితిసిద్ధాంతితం తటస్థ లక్షణమేతత్ జ్ఞాయమానస్య బ్రహ్మణః లక్షణప్రమాణయోః అవశ్యవాచ్యత్వాదిత్యభిప్రాయః ఆదౌలయశబ్దోపాదానేన అనాదిత్వం ప్రపంచస్యసూచితం । జగతఇతిశబ్ద పూరణేన నామయోజనీయం తథాచ జగతః లయ స్థితి ఉద్భవశ్చతేషామీశ్వరీ - కూటస్థ చైతన్య మాత్రేణ సచ్చిదానందాధాయక తయా వివర్తకారణమిత్యర్థః॥

ఓం లయస్థిత్యుద్భవేశ్వర్యై నమః ౩

—(*)—

లాస్యదర్శనసంతుష్టా॥ యథారాజా సంపూర్ణకామః-ప్రయోజనమనుద్దిశ్యాపిమృగయాదిలీలావిశేషాన్- పశ్యతినాట్యకాది నృత్యంవా

తథా ఇష్టానిష్టమిశ్రోదాసీన పదార్థ చతుష్టయానుభవజన్య హర్ష శోకాది సంభవన్మదోద్రేకశోకాతిరేక హేతుకవిహితాది కరణాకర ణరూపకరణాద్యంగ పరిస్పందరూపనానావిధ ప్రాణికాయనికాయ జన్యలాస్యదర్శనేనఅనుద్దిశ్యాపిప్రయోజనం సంతుష్టాతత్త త్కర్మాను సారేణ ఫలప్రాపకతయా సర్వసమానత్వాత్. నాదత్తేకస్యచిత్పాపం నచైవసుకృతం విభురితిభగవద్వచనాత్- లాస్యం దేవతావివారవనితా విభిః క్రియమాణం. తాలగీతయుక్తంనృత్యం. తస్యదర్శనేన సంతుష్టా తదీయ ఫలప్రదానే కృపారసవతీత్యర్థః॥

ఓం లాస్యదర్శనసంతుష్టాయై నమః ౪

—(*)—

లాభాలాభవివర్జితా ॥ అప్రాప్తప్రాప్తి ర్లాభః తత్ప్రియ త్వే తదప్రాప్తిరలాభః। తాభ్యాంవివర్జితా। పర్యాప్తకామత్వేన నిత్యతృ ప్తత్వాత్- నమేపార్థాస్తి కర్తవ్యం త్రిషులోకేషు కించనేతి భగవ ద్వచనాత్॥

ఓం లాభాలాభవివర్జితాయై నమః ౫

—(*)—

అఙ్ఘ్యైతరాజ్ఞా। ఇతరేషాం జీవభ్రాంత్యాది కల్పితానాం గుణ మహాత్మ్యాదినా ఉపాసనావిధిరూపావా- కర్మవిధిరూపావా - ఆజ్ఞా ప్రేరణాలంఘ్యా అవిషయీకృతాయయాసాతథా। శుద్ధచైతన్యస్యవిశి ష్టకర్తృత్వాధ్యాత్మ కత్వాభావేన విధ్యవిషయత్వాదితి యావత్। అథవా కింకరిత్వాభావేన ఇతరేషాం దేవానాం ఆజ్ఞాప్రేరణాలంఘ్యా ఉపే క్షణీయా । యయాసాతథా। సర్వస్యాధిపతిస్సర్వ స్యేశాన ఇతిశ్రుతేః

ఈశ్వరస్యసర్వనియంతృత్వేన స్వేతరానియమితత్వాదితి జ్ఞాతవ్యం!

ఓం లంఘ్యేతరాజ్ఞాయై నమః ౬

—(✽)—

లావణ్యశాలినీ ॥ లావణ్యం సౌందర్యం పరమానందస్వరూపతయా అతిశయప్రీతి విషయత్వం తేన శాలతఇతితథా॥ సర్వావయవాసాధారణ సౌందర్యవతీతివా॥

ఓం లావణ్యశాలిన్యై నమః ౭

—(✽)—

లఘుసిద్ధిదా॥ లఘునాఉపాయేనసిద్ధిం వాంఛితార్థప్రాప్తిం దదాతీతితథా। లఘుశబ్దః లక్షణయా లఘిమాదిసిద్ధిపరః తథాచ లఘిమాద్యష్టైశ్వర్య ప్రదేతివా। అథవా లఘూనాం అత్యంతాల్పజ్ఞాన భాజాం శరీరరూప చరణ వతామపి అతినికృష్టానాం తిర్యగాదీనాంసిద్ధింముక్తి యోగ్యతాహేతు జ్ఞానాదిసాధన సంపత్తిం తత్కార్య మహిమాతిశయోన్నేయాందదా తీతిసాతథా॥

ఓం లఘుసిద్ధిదాయై నమః ౮

—(✽)—

లాక్షారస సవర్ణాభా ॥ లాక్షారసేన సమానోవర్ణో యస్యాస్సా తథా భూతాశోభాకాంతిర్యస్యాస్సాతథా। అతిపాటల విగ్రహప్రభేత్యర్థః॥

ఓం లాక్షారససవర్ణాభాయై నమః ౯

—(✽)—

లక్ష్మణాగ్రజపూజితా ॥ అగ్రేజాయతే ఇత్యగ్రజః। రామభరతౌ। లక్ష్మణస్యాపిశ్యస్త భూతౌ వామాచారానుకారిత్వేన చతుర్భిరపి దా

శరథిభిః పూజితేత్యర్థః । రామస్యశివలింగ ప్రతిష్ఠా తేతి నామవత్వా న్యథానుప పత్యాశివ దంపతిపూజ క త్వేతదితరేసాంతద్వంశే స్త్రీపురు షాణాం తత్సిద్ధిరితి ధ్వనితార్థః॥

ఓం లక్ష్మణాగ్రజపూజితాయై నమః ౧౦

—(*)—

లభ్యేతరా ॥ లభ్యాలబ్ధవ్యా కర్మోపాసనా విశేషాణాం ఫలత్వే నసాధ్యాని భవ్యానీత్యర్థః. । తేభ్యః ఇతరా- విలక్షణా। నిత్యానిత్యా నాంచేతనశ్చేత నానామేకోబహూనాం యోవిదధాతికామాన్ । త మాత్మస్థమితి। యత్సాక్షా దపరోక్షాద్బ్రహ్మేత్యాది శ్రుతిభిః ఆత్మనః నిత్యప్రాప్త స్వరూపత్వేన అప్రాప్తవ్యరూపతయా మోక్షరూపత్వేన- చతుర్విధక్రియాఫలత్వా భావాదిః। మంతవ్యం॥ అథవా- ఇతరాణి ధ మార్థకామత్రివర్గరూపాణి, ఫలాని- లబ్ధవ్యాని। ప్రాప్తవ్యాని- యస్యాస్సకాశాదితి సాతథా. ఉక్తశ్రుతేః॥

ఓం లభ్యేతరాయై నమః ౧౧

—(*)—

లబ్ధభక్తిసులభా ॥ భక్తి సామాన్యవిశేషాకారేణ ద్వివిధా । త త్రాద్యా ఆర్తజిజ్ఞాస్వర్థార్థిభిర్యైర్లబ్ధా తత్తల్లబ్ధ్యర్థై శేనసమ యవిశేషే విచ్ఛిద్యవిచ్ఛిద్య ప్రాప్తా తేషాంసులభా। తత్ప్రార్థానుసా రేణ ఫలదానాంశే న్యాత్మరూపతయా సన్నిహితత్వాత్ ! ద్వితీయభ క్తిస్తు బహ్మసాక్షాత్కార వతాపురుషేణ యేన ఏకభక్తితయాలబ్ధా ఏకభక్తిర్విశిష్యత ఇతిశ్రుతేః ! తస్యాస్సులభాస్వాత్మ రూపతయాస దాజ్ఞాయమానత్వాత్ జ్ఞానీత్వాత్మైవమేమతమితిగీతాసు !అథలబ్ధా ప్రాప్తాసతీయం కంఠగత చామీకరం వద్భక్తానాం సులభాసుఖానా

యాసేన కష్టేన వినాసాన్యత యాలబ్ధః ప్రాప్తిః యస్యాస్సాతథా, భక్త్యామా మభిజానాతీతి స్మృతేః॥

ఓం లబ్ధభక్తిసులభాయై నమః ౧౨

—(*)—

లాంగలాయుధా॥ శేషరూపతయా హలాయుధేత్యర్థః॥ అనంతశ్చాస్మి నాగానామితి భగవదుక్తే॥

ఓం లాంగలాయుధాయై నమః ౧౩

—(*)—

లగ్నచామరహస్త శ్రీశారదాపరివీజితా॥ లగ్నే చామరే యయోస్తౌ తాదృశౌ హస్తౌ యయోస్తే - శ్రీశ్చ మహాలక్ష్మీః, శారదాచ- తే తథాభూతేచతే తాభ్యాంపరివీజితా। అనాదికాలాదారభ్య పరిచర్యయా వీజ్యమానేత్యర్థః॥

ఓం లగ్నచామరహస్తశ్రీశారదాపరివీజితాయై నమః ౧౪

—(*)—

లజ్జాపదసమారాధ్యా॥ లజ్జానామ అంతఃకరణ ధర్మః- జుగుప్సాహేతుః. గూహసాధన ముపలక్షణం మనోధర్మాణాం తస్య పద మాశ్రయః కామస్సంకల్పోవి చికిత్సాశ్రద్ధాఽశ్రద్ధాధృతిరధృతిర్హ్రీర్ధీర్భీరిత్యేతత్సర్వం మనఏవేతిశ్రుతేః। తస్మిన్ సమారాధ్యా చింతనీయేత్యర్థః। య ఆత్మని తిష్ఠన్నం తరోయమయతి। గుహాహితం గహ్వరేష్ఠం పురాణం తమాత్మస్థం యేనుపశ్యంతి ధీరాఇత్యాదిశ్రుతేశ్చ। అథవా- లజ్జాపదంజీవచక్రం, తస్మిన్ తదధిష్ఠానా నందాభివ్యక్తి హేతు

భూతతయా బహిర్యాగక్రమేణ పూజనీయేత్యర్థః॥

ఓం లజ్జాపదసమారాధ్యాయై నమః ౧౫

—(*)—

లంపటా॥ లమితి పృథివీవాచకంబీజం। తదుప లక్షితం జగల్లక్ష్యతే పటశబ్దేనావారకత్వ ధర్మవత్తయా అవిద్యా లక్ష్యతే లమః జగతః పటః కారణీభూతా అవిద్యాయస్యాస్సాతథా। మాయినంతుమహేశ్వరం। యఏకో జాలవానిత్యాది శ్రుతేః। అజ్ఞానేనావృతంజ్ఞాన మిత్యాదిస్మృతేశ్చ। అథవా. లంపటోనామతంద్రీ। ఆలస్యం కర్మోపాసనాచావశ్యేతి ప్రతిబంధక భూతయ శీఘ్రతయా పరమేశ్వరస్య ఫలదానోన్ముఖతాయాం రాజాదివచ్చిరవిలంబిత సేవాఫలదాన వైముఖ్యేత ద్వాత్యోప చారాల్లంపటో యస్యాస్సాతథా। అథవా. లంపటాదీనాం అంతఃకరణ ధర్మాణాం అభ్యాసవశేన తదవచ్ఛిన్న చైతన్య సత్వరజస్తమః కార్యాణాముపలబ్ధేః తద్వత్వేవా॥

ఓం లంపటాయై నమః ౧౬

—(*)—

లకులేశ్వరీ॥ కుః పృథివ్యపలక్షిత జగల్లీయతే, అస్మిన్నితికులం మాయోపాధికచైతన్యం జగత్ప్రళయాధిష్ఠానం। యత్ప్రయంత్యభిసంవిశ తీతి శ్రుతేః। లీయమానంకులం లకులం నిరుపాధిక మిత్యర్థః। తచ్చ సా ఈశ్వరీచసాతథ। అథవా- లకులంస్థానవిశేషః స్వాధిష్ఠానమన్యం పరమాత్మనిలయ శ్రవణాత్। అథవామణిపూరకం వాతస్యేశ్వరీవిష్ణు రుద్రాత్మికేత్యర్థః। భూతసృష్టిశ్రుతౌపృథివ్యాముదకేతస్యతేజ

సీ తస్మిన్పరమాత్మ్నిలయశ్రవణాత్। సదాయతనాః సత్ప్రతిష్ఠా ఇతి తస్యైశ్వర్యవిభూతి విశేషోవా॥

ఓం లకులేశ్వర్యై నమః   ౧౭

—(*)—

లబ్ధమానా ॥ సర్వైః ప్రాణిభిః లబ్ధః మానః అభ్యస్తాహంకారః। అభిమానాత్మక స్తద్వదహంకారః ప్రకీర్తిత ఇతిస్మరణాత్ । అధ్యాసేనాహంకారాధిష్ఠానేత్యర్థః। అథవా। మానపూజాయామితిస్మరణాత్ । మైర్వైః ప్రాణిభిః విద్యైశ్వర్యకుల సౌందర్యాతి శయాదివశాత్ పూజాలభ్యతే। సుఖహేతుః సాతదంతర్యామిణాపూర్వమేవ లబ్ధాపూజాది జన్యోవికారః సుఖాదిః స్వస్వరూప తయాలబ్ధత్వాత్। యద్వా। మానః పరిమాణః అణుమహద్దీర్ఘ హ్రస్వభేదేన ప్రసిద్ధః సఏషమహానజ ఆత్మామహాప్రభు ర్వైపురుషః । అణోరణీయా న్మహతోమహీయ. నిత్యాదివేదవాక్యైః జలసూర్యాది ఉపాధి ధర్మాణాం గజస్తంభమత్కుణ సహాదాప్రతీయమానత్వాత్। లబ్ధః మానః పరిమాణః ఉపహితతయాజగతః యయాసాతథా॥

ఓం లబ్ధమానాయై నమః   ౧౮

—(*)—

లబ్ధరసా ॥ రసోవైస ఇతిశ్రుతేః రసవత్ రస్యతే సంబధ్యతఇతి నిత్యత్వాత్ ప్రీతివిషయః ఆనందః సః స్వస్వరూపత్వేన లబ్ధో యయాసాతథా । శృంగార రసోవాతద్వ్యంజకమంగళాభరణ పుష్పాలంకారవత్వాదితిభావః । శుద్ధసత్వప్రధాన మాయోపాధికతయా । రస్యాస్నిగ్ధా స్థిరా హృద్యా ఆహారా స్సాత్వికప్రియాఇతి గీతా వచనాత్

నైవేద్యాదాకట్వామ్లలవణాదీనాం దేవాది విషయె నిషిద్ధాశ్చ అ ప్రీతి విషయత్వేన మధుర రసఃలబ్ధో యమెతిసా తథా॥

ఓంలబ్ధరసాన్యైన మః॥ ౧౯

...(*)...

లబ్ధసంపత్సమున్నతిః ॥ లబ్ధాః స్వస్వరూప తయా స్వతస్సిద్ధాఃయాస్సం :దః సత్య కామత్వా దయః సచ్చిదానందా దయో వా తాభిస్సమున్నతిః సర్వోత్కృష్టతాయ స్యాస్సేతి తథా బ్రహ్మణః మాయామాత్రో పాధినాభి వ్యజ్యమానాః గుః కర్మాభి భూతత్వా దనాస్తి కాస్సంతః సర్వోత్కృష్ట భావం బ్రహ్మణోజ్ఞాపయంతి। తమీశ్వరాణాం పరమం మహేశ్వరం తందేవ తానాం పరమం చ దైవతం పతింపతీనాంపరమం పురస్తాద్వి దామదేవం భువనేశ మీడ్యం' సత్యకామస్సత్యసంకల్పఏష సర్వేశ్వర ఏషసర్వజ్ఞఏషొంత ర్యామ్యేష యోనిస్సర్వస్యేతిగతిర్భర్తా ప్రభుస్సాక్షీ త్యాది శ్రుతి స్మృతి శతేభ్యః।ఏష నిత్యోమహిమా బ్రాహ్మణస్యేతి శ్రుతి ప్రసిద్ధ నిత్యోత్కర్షవత్వం బ్రంహ్మస్వరూపమెవెతినాత్రనివారణీయం కించి దస్తీత్యభిప్రాయః।

ఓం లబ్ధసంపత్సమున్నతయే నమః ౨౦

—(*)—

ఇతిత్రిశతీనామార్థ ప్రకాశికాయాం ద్వితీయఖండపంచమ వ ౯౯ నామార్థ ప్రకాశనం దశమం॥ * * *

—(*)—

హ్రీంకారిణీ॥ ద్వితీయ ఖండసమాప్త్యవయ వతయావాచ్యవాచ
కసంబంధేన అస్యా అస్తీతి తథా॥

ఓం హ్రీంకారిణ్యై నమః   ౧॥

—(*)—

హ్రీంకారాద్యా॥ అత్రహ్రీంకార శబ్దేనతత్కార్య భూతాః తే
షాం యోఽర్థః కారణతయా ఆద్యా ఆదౌభవా పూర్వ భావినీత్య
ర్థః శబ్దస్యార్థ విషయక త్వేనప్రవృత్తేః శక్తి గ్రహాదౌ కార్యాని
కృతౌ చ అర్థ జ్ఞాన పూర్వక శబ్ద ప్రయోగదర్శనాత్ అర్థస్యపూ
ర్వభావికత్వ ముక్తమితి భావః

ఓం హ్రీంకారాద్యాయై నమః   ౨

...(*)...

హ్రీంమధ్యా॥ అస్య బీజస్య జగ దభిన్న నిమిత్తోపాదాన భూత
మాయావిశిష్ట చైతన్య వాచక తయా తత్ప్రతీ కత్వేనతన్నిష్ఠయావ
ద్గుణవత్వం తదుపాసనాతి శయ మహిమ్నాభి వ్యజ్యతే అన్యథా।
మంత్ర పునశ్చర్య యాస్వేష్ట సిధ్యభావ ప్రసంగస్స్యాత్ అవ్యవహిత।
పూర్వనామ్నా నభివ్యక్త స్వరూప స్యాది శబ్దజాలస్య ఏతద్బీజ మా
తాత్మనా ఏతదంకుర బీజార్థ వ ర్త యాపూర్వభావిత్వముక్తం ఇదా
నీంఅభివ్యక్తాత్మకస్య అర్థ తయా- వివర్తవాదమా శ్రిత్య వాచారం
భణా కారేణ నామరూప ద్వయవత్వ ముచ్యతేహ్రీంకార బీజార్థః
తేన శబ్దేన లక్ష్యతే మధ్యే వ్యవహార కాలే హ్రీంయస్యాస్సా తథా
ఘటాదిషు-వస్తు సచ్చిదానంద ప్రతీత్యా వ్యవహారకాలేపిప్రపంచకార
ణం బ్రహ్మైను స్యూతతయా భాసమానం జగత్కారణ మితిసిద్ధాం

తః అనేనచేతనపరిణామారంభాది వాదాః నిష్ప్రమాణతయాయు క్త్యాలధ్యాపకత్వేన నిరస్తాః వేదితవ్యాః॥

ఓం హ్రీంమధ్యాయైనమః ౩

—(*)—

హ్రీంశిఖామణిః॥ లోకే యథా చూడామణిః సర్వాంగ రచితా భరణాపేక్షయాతద్విజాతీయప్రకాశసత్తాద్యాశ్రయవాన్ ఉత్తమాం గ విశేషస్థానస్థాపితః మహేశ్వర్యాది వతః పురుషస్య జ్ఞాప యతి త థా సర్వ శబ్ద జాలతద్వాచ్య భూత చిజ్జడ సంబంధ రూప ప్రపంచ వాచకాతి సూక్ష్మ హ్రీంవర్ణాత్మక శ్రీవిద్యారాజబీజస్యసత్యజ్ఞానా నందాత్మక లక్ష్యార్థ భూతాతాసతీ హ్రీంబీజ జ్ఞాప కానాం సర్వా ర్థ ప్రదానేన పారమైశ్వర్యం వ్యంజయ తీతిగుణ యోగ కృతనామే దం తథాచ హ్రీంశిఖామణిః పరమ తాత్ప ర్యేణ జ్ఞాపయతీత్యర్థః॥

ఓం హ్రీంశిఖామణయేనమః ౪

—(*)—

హ్రీంకారకుండాగ్నిశిఖా॥ హ్రీంకార ఏవ కుండం వాచ్య వాచ కభావ సంబంధేన పరబ్రహ్మా వచ్ఛేదక తయా ఆహవనీయాది సదృ శం తస్యాగ్ని శిఖాప్రదీప్తాగ్నౌ జుహోతీతి ప్రమాణేన ఆహవనీయే జుహోతీతి విధి వాక్య గత హోమా ధారక తాకే వలాహ వనీ యతాత్వా యోగ్య తయా సాగ్ని జ్వాలస్య తస్య హోమా ధారతా యాం జ్ఞాయమానాయాం అదృష్టద్వారా స్వర్గ సంబన్ధేన సార్థక తయా తజ్జ్ఞాపక వేదవాక్యస్యాపి పురుషార్థ సంబంధిత్వంఆహవని యహోమాదికరణ దీప్తాగ్నిజ్వాలా స్వాధారభూతకుండం సార్థక్య సంపాదకేవాభవతి తథా స్వ వాచకబీజస్యాపి మంత్రైరుపాసితే తే

విధి గత దేవతోపాసన కరణానాం మంత్రాణామపిస్వవాచక తయా సార్థక్య సంపాదనా తధోచ్యతే॥

ఓం హ్రీంకారకుండాగ్ని శిఖాయైనమః ౫

—(*)—

హ్రీంకార శశిచంద్రికా॥ హ్రీంకార ఏవ శశీచంద్రః తస్య స్వరూపావచ్ఛేదక భూత ప్రకాశక చైతన్యం చంద్రికా వెదనోప మీయతె యథాచంద్రస్వరూప భూతామృత ప్రసాదభూతామృతజ్యోత్స్నాపి దెవాది సర్వ లోకానాం సజీవక తయా ఉపకరోతి తథా దృఢతర భక్తిపరవశ పురుషధౌరేయాదీనాం హ్రీంకార వాచ్యార్థ తయాత దభిన్నత్వేపి జగద్వివర్తకారణ తయాసచ్చిదానందా థాయిక త్వేనసం భవతీతి భావః

ఓం హ్రీంకార శశిచంద్రికాయై నమః ౬

—(*)—

హ్రీంకార భాస్కరరుచిః॥ భాసంకాంతింకరోతి ప్రసారయతిలోకోపకారాయేతితథా తస్యరుచిః ప్రచండభానుః యథాలోకేసూర్యో వర్షిష్యతి గాఢతరస్రవదుదక ధారాసంవ్యాప్తదిగంతరాను దివావిద్య మానోపిసూర్యః సాక్షాదయమితి చాక్షుష జ్ఞాన గోచరోనభవతి తదభావె శిష్టానాం భోజనాది సంజీవక వ్యవహారాభావేన తమపాయసిద్ధ్యా ప్రసన్నమనాంసి భవంతీతితథా జ్ఞానమార్గ నధికారిణాం మోక్షమార్గోపాయభూతానిదిత దేవతారూపహ్రీంకారారాణాంజనానాం బహుతరపుణ్య మహిమ్నా మహావాతె నెవమెఘావశైదూరీ కృతానాం చండ భానురివ సుఖ సాధన గురుకృపా పాంగావలోకనరూప దీక్షావశెన ప్రతిబంధకదురితాపగమే పర దేవతా

రూపః హ్రీంకారః పురశ్చర్యయా సాక్షాద్వాచ్యార్థపరోక్షజ్ఞానహే తుర్భవతి చిరకాలనైరంతర్య భావనాప్రకర్షేణ తస్మిన్నభిముఖేస తితల్లక్ష్యార్థ రూప పరమానంద చిత్కళాస్వయమేవాభి వ్యక్తాస త్యానందానుభవామృతేన సుఖయతీతితధోచ్యతే

ఓం హ్రీంకారభాస్కరరుచయే నమః ౭

—(*)—

హ్రీంకారాంభోదచంచలా॥ అంభాంసి అమృతానిదదతీత్యంభో దాః హ్రీంకారోపి కామవర్షిత్వేన త్రైరుపమీయతే తేషుచంచలావి ద్యుల్లతా విద్యమానాతదభిన్నప్రకాశ మానాసతీ వర్షోదక ద్వారా సస్యాద్యుత్పాదకత్వం యథావ్యనక్తి తథా హ్రీంకార వాచ్యతయా తదభిన్నాపి తత్స్వరూపవిచారణాయాం శుద్ధలక్ష్యార్థ స్వరూపాస త్యత్వ నిర్వచనీయ స్వవాచకమంత్రప్రకాశిత దేవతాత్వేన స్వాభీష్టపు రుషార్థ ప్రాప్తి హేతుభూతేత్యభిసంధిః॥

ఓం హ్రీంకారాంభోదచంచలాయైనమః ౮

—(*)—

హ్రీంకారకందాంకురికా॥ హ్రీంకారఏవకందః దృఢతరబీజారః తస్య అంకురికా ఆదిప్రసవః నూతనాభివ్యక్తిరిత్యర్థః యథాలోకే అంకురాదికం కందాదినిష్పాదకశక్తి మనభిభూయైవస్వయం స్కంధ శాఖాపత్రపుష్పఫలాద్యాత్మనాయథా వివర్తమానం తత్సామర్థ్య ప్రకటనకారణం భవతితథా హ్రీంకారస్య వేదైకదేశత్వేన ఇతరప్ర మాణానపేక్షతయాస్వవాచ్యార్థ జ్ఞాపనేనస్వతః ప్రామాణ్యేస్థితే పితజ్జనిజ్ఞానవిషయతావచ్ఛేదకధర్మరూపనానాప్రకార జగత్పరిణా మహేతుత్వ సానకా అసుటిత ఘటనాపటీయసీమాయోపాయోపా

ధికత్వేన తదర్థద్వయ రూపాసతీ తన్మాత్ర ప్రమాణవేద్యేత్యర్థః

ఓం హ్రీంకారకందాంకురికాయై నమః ౯

—(*)—

హ్రీంకారైక పరాయణా॥ హ్రీంకారఏవ ఏకంఇతరసాధారణం అన్యతర సాధారణం చతుర్విధ పురుషార్థ సాధకతయాపరం అయనంజ్ఞాపకంప్రమాణం యస్యాస్సాతథా అస్యబీజస్యనాద్యార్థోమా యాసానిరధిష్ఠానా నసిధ్యతీతి తదాశ్రయత్వ విషయత్వాభ్యాంతదుప హితం తేనజ్ఞాప్యతఇతిభావః

ఓం హ్రీంకారైకపరాయణాయైనమః ౧౦

—(*)—

హ్రీంకార దీర్ఘికా హంసీ॥ హ్రీంకార ఏవ దీర్ఘికా రాజో ద్యానవన క్రీడావాపీ సంసార కానన సంచారి లోక విశ్రాంతి కారణ త్వేన హ్రీంకారః తయోపమీయతే ఆరామమస్య పశ్యంతినతం పశ్యతి కశ్చనేతి శ్రుతేః ఆసమంతాద్ర మత్యస్మిన్నిత్యా రామః వాజగత్ త త్రోపాసనాదినా పరమానంద ప్రాపకతయా హ్రీంకార ఉపమీయ తేతస్మిన్ హంసీస్త్రీహంసా యథాలోకేసారాసారవివేకిహంస్యాథా రసు వర్ణకమలాదిమతీమహారాజసంబంధినీవిజ్ఞాయతే తద్వ ద్వాచ్యా ర్థరూపత యాప్రకాశ మానాసతీ స్వసంబంధి బీజస్య సుఖోత్పాద కత్వం మోక్ష హేతుత్వం ద్యోతయతీత్యభిప్రాయః॥

ఓం హ్రీంకారదీర్ఘికాహంస్యై నమః ౧౧

—(*)—

హ్రీంకారోద్యానకేకినీ హ్రీంకారఏవఉద్యానంతద్వత్ఫలోపధా యత్వాత్తదోచ్యతే తస్యకేకినీమయూరీ యథా లోకే బహు పక్షి

షు ఆరణ్యకేషుసత్సు అపితస్యాః రూపధ్వనిభ్యాం సుఖతయా దర్శన శ్రవణాది జన్యప్రమోద సాధక తయాఽుద్యానాలంకరిష్ణుత్వంతథా హ్రీంకార రూపదేవతాధ్వనేః సచ్చిదానందరూప తద్వాచ్యార్థస్స చరమపురుషార్థ సాధక త్వేన విశిష్టత్వేపి బ్రహ్మవిష్ణు రుద్రాది మూర్తి షుధ్యాన తరువల్లీ కఋగుల్మాది వదుత్తమనీ చతాపన్న దేవతిర్యఙ్మను ష్యాదిషుమయూరీ వస్వేచ్ఛయాసర్వవ్యాపక త్వేసతదాత్మ రూపతయా శరీరేంద్రియప్రాణాద్యాధార పరమ ప్రేమాస్పద పరమానంద రూపప్రత్యగ్గో చరాహంవృత్తి వ్యాప్యతయా ఏతద్బీజ ప్రకాశ్యాభావ తీత్యర్థః.

ఓం హ్రీంకారోద్యానకేకిన్యైనమః ౧౨

—(❋)—

హ్రీంకారారణ్యహరిణీ॥ హ్రీంకారవాచ్యాద్వైకదేశ భూతమాయావిద్యా తత్కార్యాణాంబంధరూపత్వ యాగహనే వ్యాఘ్రాదీనామి వభయహేతునాఆసద్భావేనదుష్ప్రవేశత్వరూపధర్మసామ్యేన హ్రీంకారస్య ఆరణ్యోపమితత్వం తథాచారణ్యమివహ్రీంకార ఇతివత్ సర్వత్రోప మానోత్తర పదసమాసః తస్మిన్ వసతి యథా ఆరణ్యచరతాఃపురుషస్యశీఘ్రందృష్టిపథంగతాహరిణీ ఏణీవ్యాఘ్రాద్యభావనిశ్చమే నతదధికఫల ప్రాప్తిసాధనతామ వగమయతి ధీరపురుషస్యతథానిరంతర భక్తిభజన ప్రాణిలోకస్య ఉపాసనా పరిపాకమహిమ్నా పరోక్షీకృత్వా జ్ఞానసప్రవృత్తిపూర్వకంభయాప కరణేన ఆనందంప్రాపయతీతి తయోపమితేతిభావః తమేవవిదిత్వాఽతిమృత్యు మెతీతిశ్రుతేః॥

ఓం హ్రీంకారారణ్యహరిణ్యై నమః ౧౩

—(❋)—

హ్రీంకారారామాలవల్లరీ॥ హ్రీంకారమంత్రవాచకతానిరూపితవాచ్యతానామక సంబంధాపచ్ఛిన్నపరదేవతాస్వస్వరూపత్వేన తదుపాసనావిషయఫలదానసమర్థాసతీ ఆవాలమాత్రసరోహాద్వృద్ధవల్లర్యుపమీయతే తథాతత్సంబంధితయాసీహ్రీంకారః జపాదినావాలఇవ సర్వదా సంరక్షణీయఇతి తాత్పర్యార్థః పరినిష్పందన ఇతి యావత్॥

ఓం హ్రీంకారారామాలవల్లర్యై నమః ౧౪

—(*)—

హ్రీంకారపంజరశుకీ। మందాధికారిణ్యామప్యుపాసనప్రాణిసాధారణపార్వతీప్రతీకతయా హ్రీంకారస్య బాలకాదిలాలనవిషయత్వధర్మపురస్కారేణ పంజరోపమా తథాచ తత్రత్యశుకీవ సల్లాపాదినా మనుష్యాదిచిత్తరంజనే ఏవంతత్తదదృష్టానుసారేణ ఫలదాత్రీ సతీతయోపమితేతి ద్రష్టవ్యం। హ్రీంకారః పంజరమివతస్యశుకీ। తత్స్వార్థైక్యకారిణీత్యభిప్రాయః॥

ఓం హ్రీంకారపంజరశుక్త్యై నమః ౧౫

—(*)—

హ్రీంకారాంగణదీపికా॥ అంగణవత్సర్వసాధారణవిశ్రాంతిస్థానతయా హ్రీంకారస్య తదుపమా తస్యదీపికా, యథాంగణారోపితదీపః బాహ్యాంభ్యంతరవస్తుజాతం ప్రకాశయన్ తత్రత్యలకానాం అంధకారాదినివృత్తిపూర్వకం అభీష్టవ్యవహారహేతుతయా సర్వాన్ శ్లాఘయతి। స్వమపితైస్సంలక్ష్యతే! తథా హ్రీంకారబీజార్థశ్రవణమననని దిధ్యాసననిరంతరాభ్యాసాదపరోక్షీకృతస్వయంప్రకాశానందరూపా సతీ స్వసేవకాన్ సర్వోత్కర్షయతీతి తదుపమితాస

తీ తథోచ్యతే॥

ఓం హ్రీంకారాంగణదీపికాయై నమః ౯౨

—(*)—

హ్రీంకారకందరాసింహా॥ పర్వత శిఖాగ్రవర్తిగుహా కందరాదరీత్యర్థః! వేదమాత్రపఠిత హ్రీంకారస్య - గ్రామ్య విషయ లిప్సుప్రాణి పాణి ప్రవేశ యోగ్యతావికలతయా - కందరోపమా - తథా సింహాస్వేతరతస్తు ద్రమృగ ప్రవేశ భయ హేతుస్వవ్యాప్య చిహ్నానుమిత స్య. స్వాశ్రియ మాత్రిత్వా ద్ధీరస్య తత్పరిసర నిఘూర్ణిత ముక్తాఫలాది ప్రాప్తించనయతి- తథామందభక్తిః, తంద్రీ బుభుక్షాదికలుషిత పరిభిన్నాభిమాన దేవతాంతరప్రతిపాదకబీజతయా, స్వదైవతైకభావంకామితార్థం ప్రాపయతీతి సింహాస్యోప మితాసతీ తథోచ్యతే॥

ఓం హ్రీంకారకందరాసింహ్యై నమః ౧౭

—(*)—

హ్రీంకారాంభోజభృంగికా॥ హ్రీంకారస్య అష్టైశ్వర్యాత్మకపురుషార్థసాధక నానాశక్తిమత్త్వయా నానా ప్రకాశ వర్ణాంతర ఘటితత్వేనచ పరాగ పరిమళాది వత్కమలోప మితత్వం యోజనీయం। కమలే యథామధుమాత్ర సారగ్రాహిణీ భృంగీరమతే సర్వపుష్పరస మధుపాన స్వాభావ్యేన సర్వనీచమధ్యాధిక్య ః విదిషయా- ప్రభూత మధుమత్వేనచ తస్మిన్నేవ ః శిష్యాసక్తిమతీ తథా। సర్వ మంత్రబీజ వాచ్య దేవతాత్మనా- సర్వానుగతాపి హ్రీంకారస్య విశిష్టగుణవత్వేన సర్వోపాదాన సగుణబ్రహ్మ ప్రతిపాదకతయా తదీయస్వరూప తటస్థ లక్షణవత్వేన- తదభిన్న స్వరూపతయా- సర్వశబ్దజాల ప్రకృతత్వేనచ. ద్విధా లక్షణంవినావా - తత్సంబంధినీసతీ తదుపాసకానాం తదధిష్ఠా

తయాచ త్రైలక్ష్యత ఇతి భృంగ్యుపమావర్ణితేతి తాత్పర్యం॥

ఓం హ్రీంకారాంభోజభృంగికాయై నమః ౧౮

...(*)...

హ్రీంకారసుమనోమాధ్వీ॥ హ్రీంకారస్యవాంఛిత ఫలప్రదానసాధకతయా. సుమనస్సాదృశ్యం । అథవా, పుష్పాణి వ్యవహారసమయే బహుసాధనతయా వ్యవహర్తవ్యాని పరమ మార్దవాధికరణత్వేన బహుమాన్యత్వాత్తథా । హ్రీంకారోప్యుపాసనా వేళాయాం పరబ్రహ్మవాచకత్వేన ప్రయత్నపూర్వక మేకాగ్ర మనసా దేవతాభిన్నత్వేన ధ్యాతవ్య ఇతినియమ సంపాదనార్థం పుష్పోపమేతి భావనీయ్యం। తథావాయ్వాదినా శుష్కాణి పుష్పాణి ఫలాన్యజనయిత్వాపరిపతంతి ఫలజనకశక్తిరభావేన తదితరాణితు తద్వత్త్వేన తజ్జనకానిలోకే పుష్పాణి పుష్పరస్య పృథ్వీకారణ భూతోదక తన్మాత్రస్వరూప మధుర రసాత్మకత్వాత్పుష్పాణాం ఫలజనకశక్తి జ్ఞాపకోభవతి తథాహ్రీంబీజస్యాపి సర్వజనకతయా శక్త్యాధాయక తదధిష్ఠాన సచ్చిదానంద పరబ్రహ్మస్వరూపా సతీతన్మంత్ర పాఠ్యాయథోక్తఫలహేతుతయాతదర్థరూపేణ తద్వ్యాప్తి భవతీతి మాధ్వీ సమాన ధర్మత్వం అస్యా ఉపపద్యత ఇతివివేచనీయ్యమితి యావత్॥

ఓం హ్రీంకారసుమనోమాధ్వ్యై నమః ౧౯

...(*)...

హ్రీంకారతరుమంజరీ॥ ఫలార్థినః స్వారూఢకేనాపతనాదిభ్యః ప్రతిబంధకేభ్యః తారయతి పారంప్రాపయతి ఫలలాభేన సంతోషయతీతి తరుః హ్రీంకారస్యకల్పాది తరుదృష్టాంతీకృతః క్రైతషోవతాంసఃవాదిప్రవృత్తిజనకత్వేనశాఖోపశాఖాగ్ర గతాపుష్పమంజరీ ఫలకర, యో

గ్యతాం జ్ఞాపయతీవ పురుషార్థార్థినాం అసంశయ ప్రవర్తకత్వే న ప్రత్యక్‌స్వరూపాసతీ గురూపదిష్ట మంత్ర దేవతాత్మకతయా మంత్రోపాసనయా అభిముఖీకరణేన పురుషార్థాన్ ప్రాపయతీతి మంజరీసాదృశ్యప్రాప్తా పరదేవతమేతి వివేచనీయం॥

ఓం హ్రీంకారతరుమంజర్యై నమః ౨౦

—(*)—

ఇతి త్రిశతీనామార్థ ప్రకాశికాయాం ద్వితీయఖండే చరమవ ౯౮ ప్రకాశనం ఏకాదశం॥ * * * * *

—(*)—

సకారాఖ్యా॥ సకారయుక్తా· శ్రీవిద్యానామకా ఆఖ్యా, వాచకశబ్దః యస్యాస్సాతథా॥

ఓం సకారాఖ్యాయై నమః ౧

—(*)—

సమరసా॥ సమఃఏకఃరసః మధురాదిరాసవగుడ ఖండాదౌ ఏకరూపేణ కార్యేవ్యవస్థితేత్యర్థః। అథవా సంసారదశాయాం సర్వజ్ఞత్వే కించిజ్జ్ఞత్వాది విశేషణ భేదేన వనవచ్ఛిన్న స్వభావ ప్రతీయ్యమాన యోరీశ్వర జీవయోర్వేదాంత శ్రవణాదినాజన్యా ఖండాకార వృత్తివ్యాప్యాహం బ్రహ్మాస్మీత్య భేదానుభవదశాయాం· ఏకరూపతయా సాక్షాత్‌ప్రియతఇతి సాతథోచ్యతే। రసోవైసఇతిశ్రుతేః। రసశబ్దార్థః పరబ్రహ్మసమ అభిన్నం యస్యాస్సాతథా - తైత్తిరీయోపనిషత్ప్రసిద్ధేతి పాద్యేత్యర్థః॥

ఓం సమరసాయై నమః ౨

—(*)—

సకలాగమసంస్తుతా॥ ఆసమంతాగర్ఛమయంతీ త్యాగమాః సకలపదార్థగోచర సవికల్ప ప్రమాజనకా- వేదాఇత్యర్థః । సకలైరన్యోన్యానతిరేకేణ ఇతిహాస పురాణాది సహితయా, పదంగోపాంగాది రహస్యయోగిత్వాం సకలశబ్దార్థసైస్సంస్తుతా సమ్యగ్జ్ఞాతః పరం కించిద స్తీతి నిశ్చయ పూర్వకంస్తుతా- గుణిశ్రేష్ఠగుణాభిధాన విషయకతయా తదుప జీవికేత్యర్థః । సర్వార్థ ప్రకాశక వేదానాం- సర్వజ్ఞత్వేనైదం పశ్యేతదీయస్తుతి విషయతయా శుద్ధచైతన్యాత్మ కతయా- మోక్షకారణీ భూతజ్ఞాన స్వరూపత్వేన జిజ్ఞాస్యేతిధ్వనితోర్థః॥

ఓం సకలాగమసంస్తుతాయై నమః   ౩

—(✻)—

సర్వవేదాంత తాత్పర్యభూమిః॥ వేదానామంత్తః అవసానం. తత్త్వమస్యాది మహావాక్యాని - తేషాంతాత్పర్యం సమన్వయః- సామానాధికరణ్య మిత్యర్థః॥ తస్యభూమిః విషయః- జ్ఞాప్యమితియావత్। ఉపక్రమోపాప సంహారావభ్యాసా పూర్వతాఫలం, అర్థవాదోపపత్తిచలింగ తాత్పర్యనిర్ణయఇతి వచనోక్త- తాత్పర్య నిర్ణయ కబలేన అతీంద్రియ ధర్మాదిగోచర వాక్యగత సర్వేషాం వేదాంతానా ముపాసనాజ్ఞాన విధింవినా, కర్మాశేషతయా జ్ఞాతజ్ఞాప కత్వేన- శంసనాదేవ శబ్దవాచ్యాద్వైతే బ్రహ్మణిగతి సామాన్యేన కర్మోపాసనా కాండ ద్వయాథోపత్వేన మోక్షహేతు జ్ఞాన జనకత్వేన పర్యవసానతాత్పర్య విషయతయా ఖండ చైతన్యస్యేతి సిద్ధాంతార్థ ఇత్యభిసంధిః। సామానాధి కరణ్యంచ విశేషణ విశేష్యతా లక్ష్యలక్షణ ధర్మశ్చ పదార్థానాం, ప్రత్యగాత్మనామితి న్యాయమైన సంబంధ త్రయేణా ఖండార్థకం వేదాంతాః బోధయంతీతి తత్తు సమన్వయాదిత్యధికరణే- తిస్థా

పిత మిత్యలమితి విస్తరేణ॥

ఓం సర్వవేదాంతతాత్పర్యభూమయే నమః ౪

—(*)—

సదసదాశ్రయా॥ అపరోక్షతయా తన్నితిప్రతీతి విషయతయా వ్యవహ్రియమాణం సతాకార్య రూపాది వత్తయా వ్యావహారి సత్తాశ్రయం పృథివ్యప్తేజో భూతత్రయం సదిత్యుచ్యతె అసత్సద్భిన్నతయా పరోక్షజ్ఞాన గోచరం వాయ్వాకాశాది వతాకార్యంచ రూపాదిభిన్నగుణాశ్రయ ముచ్యత ఇత్యర్థః। ఆరోపితస్యాధిష్ఠాన సత్తాతిరిక్త సత్తాశూన్యతయా సత్తాస్ఫూర్తి ప్రదత్వేన సత్త్వాదాతదనుస్యూతేతి ధ్యేయం॥

ఓం సదసదాశ్రయాయై నమః ౫

—(*)—

సకళా॥ ఆరోపితకళాభిః రూపసార్థం కల్పితాభిః జాబాలాదినా సత్యకామం ప్రత్యుక్తా షోడశకళాయుక్త పురుషోపాసన ప్రతిపాదక ఛాందోగ్య వచనరీత్యా కళాశబ్దితా భిస్సహావర్తత ఇతిసాతథా, అథవా కళాశబ్దైః ముఖాది కాంతివచనః తయా సహితేతినా॥

ఓం సకళాయై నమః ౬

—(*)—

సచ్చిదానందా॥ సచ్చాసౌచిచ్చ సచ్చిత్ సచ్చిచ్చాసావానందశ్చ కాలత్రయాబాధ్యత్వం సత్వం। స్వేతరాప్రకాశ్యత్వం చిత్వం। పరమప్రేమాస్పదత్వంఆనందత్వం। సత్యంజ్ఞాన మనంతం విజ్ఞానమానందం సదేవసోమ్యేదమగ్ర ఆసీత్ ప్రజ్ఞాప్రతిష్ఠా ప్రజ్ఞానం బ్రహ్మఆనందో బ్రహ్మేతి వ్యజనాత్ ఆనందం బ్రహ్మణోవిద్వాన్ నబిభేతికుతశ్చనేత్యాదిశ్రుతిభ్యః స్వరూపం యస్యాస్సా తథోక్తా। వేదాంతశాస్త్రే

క్త బ్రహ్మస్వరూప లక్షణ లక్షితేత్యర్థః ॥

ఓం సచ్చిదానందాయై నమః ౭

—(*)—

సాధ్వీ॥ కర్మోపాసనాదిభిః మహావాక్య శ్రవణజన్య బ్రహ్మవిద ల్త్వేన సాధన చతుష్టయ సంపన్నాధికారిణా పరోక్షతయా సాధితుం ప్రాప్తు మర్హఫలస్వరూప త్వాదిత్యర్థః। సాధ్వీతివాపాఠే సాధుః స్త్రీసత్వ గుణసంపన్నత్వాత్ సాధుః సకలవిద్యా పారంగతాసతీ స దాచారసంపన్నః దైవీసంపత్తి మానిత్యర్థః । తదేక నిష్ఠాపరను పతి వ్రతా సత్తా స్త్రీణాం పాతివ్రత్య సంప్రదాయ ప్రవర్తకేతియావత్॥

ఓం సాధ్వ్యై నమః ౮

—(*)—

సద్గతి దాయినీ ॥ సమీచీనా పునరావృత్తి రహితా సుఖమాత్రరూపా గతిః గమ్యతె జ్ఞాయతె ప్రాప్యతే ఇతివాగతిః। యత్ జ్ఞాయతె త దేవగతి । తదన్య స్యాజ్ఞాతత్వాద్గతి త్వానుపపత్తైః జ్ఞాతైఫలెఇచ్ఛయా తత్సాధనేషు పురుషః ప్రవర్తతె సత్యజ్ఞానఫలసాధన ఇత్యన్వయ వ్యతిరేకాభ్యాం బ్రహ్మ విదాప్నోతిపరం బహ్మవేద బ్రహ్మైవభవతి మె పూర్వందేవా ఋషయశ్చ తద్విదుస్తె తన్మయామృతా వైబభూవు రి త్యాదిశ్రుత్యాచ పర దేవతా స్వరూపాత్మైవ ముక్తిస్వరూప తయా సద్గతిః తదాకార కాజ్ఞానాభిభవేన స్వరూపానంద మభివ్యంజయతీతి దాయినీ । అభేదేపి గతిదానయోః కర్మకర్తృ ప్రయోగః ఉపపద్యతె। తదాత్మానగ్గ్ స్వయమకురు తెత్యాదివదిత్యర్థః । సంతంవా సత్వగుణ యుక్తాం దేవతాంగ:ంనా దదాతీతి సాతథా। సతాం జ్ఞానినాంగతిం

వా దదాతీతి సాతథా॥

ఓం సద్గతిదాయిన్యై నమః ౯

—(*)—

సనకాది మునిధ్యేయా॥ మననశీలా మునయః మననశబ్దేన లక్షణ యా. తత్సాక్షాత్కారవంత ఇత్యర్థః। బ్రహ్మణో మానసిక పుత్రాః జ్ఞానవైరాగ్యాది బహుళాః, మోక్షమార్గ ప్రవర్తకాః. సనకః ఆదిః యేషాంతే. మునయః సనందనసనాతన సనత్కుమార ప్రముఖాః నిరీషణాః నిశ్చింతాః। తైర్ధ్యేయా- అత్యాదరేణ స్వాత్మాభేదధ్యానేన సర్వదా విషయీకృతేత్యర్థః । త్వంవాహమస్మి భగవో దేవతే అహంవైత్వమసి, క్షేత్రజ్ఞం చాపిమాంవిద్ధి ఆత్మానం చేద్విజానీయాదయమస్మీతి పురుషః- అథ యోఽన్యాందేవతాముపాస్తే। అన్యోఽసావన్యోహ మస్మీతి, నసవేదయథాపశుః మృత్యోస్సమృత్యుమాప్నోతి. యఇహనానేవ పశ్యతీత్యాది శ్రుతిస్మృతిశతేభ్యః॥

ఓం సనకాదిమునిధ్యేయాయై నమః ౧౦

—(*)—

సదాశివకుటుంబినీ॥ సదాశివః కుటుంబం అస్యాఅస్తీతితథా॥

ఓం సదాశివకుటుంబిన్యై నమః ౧౧

—(*)—

సకలాధిష్ఠానరూపా ॥ అథాతఆదేశోనేతి నేతీతి నేహనానాస్తికించనేత్యాది నిషేధ శ్రుతిభిః ప్రతిపన్నా. సర్వంఖల్విదం బ్రహ్మేత్యాదినా బాధాయాం సామానాధికరణ్యం అవగమ్యతే కార్యస్యకారణ భేదజ్ఞానం బాధా తద్భిన్నతాజ్ఞానస్య భ్రమరూపత్వాత్తథాచ శ్రుతినిషేధస్య అవధ్యపేక్షాయాం ప్రకృత్యాదీనామపి తత్వజ్ఞానేన నివృత్తౌ

భూతపూర్వగత్యా సర్వాధిష్ఠానత్వేన అనుభూయత ఇతి భావః॥

ఓం సకలాధిష్ఠానరూపాయై నమః ౧౨

...(*)...

సత్యరూపా॥ సత్యంజడానృత పరిచ్ఛిన్నవ్యావృత్తం। సచ్చిదానందరూపం యస్యాస్సాతథా॥ పరిణామవాద మాశ్రిత్య సదపరోక్షజ్ఞానయోగ్యాని పృథివ్యప్తేజాంసి తేతుపరోక్షజ్ఞాన విషయాః నిత్యానుమేయాఇత్యర్థః। సచ్చత్యచ్చాభవదితిశ్రుతేః।సత్యంరూపం యస్యాస్సాతథా॥

ఓం సత్యరూపాయై నమః ౧౩

—(*)—

సమాకృతిః॥ సమాఅభిన్నా సచ్చిదానంద స్వరూపైకరసా ఆకృతిః మూర్తిః స్వరూపం యస్యాస్సా తథోక్తా। సమా అన్యూనాతిరిక్తా యథాశాస్త్రప్రమాణా మూర్తిః విగ్రహో యస్యాస్సాతథేతి వా। సమా సదాశివేన గుణసౌందర్య బలవీర్య యశోగాంభీర్యధైర్యేంగితాది పరిజ్ఞాన సర్వజ్ఞత్వాది బహుళధర్మ విశేషైః మూర్తిర్యస్యాస్సేతివా। చతుర్విధ భూతగ్రామేషు తత్త్వాభిరద్ధానుసారేణసమా తత్రతత్ర నివాసయోగ్యా మూర్తిర్యస్యాస్సేతివా కర్మాధ్యక్షతయా తత్తత్ఫల విశేష దానేషుసమా పక్షపాత రహితా మూర్తిర్యస్యాస్సా సమాబాల్యస్థ విరత్వాది భావవికార వర్జితా ఏక ప్రకారా నిత్య యౌవనశాలినీ మూర్తిర్యస్యాస్సా। సమస్సర్వేషు భూతేషు మద్భక్తిం లభతేపరాం।అంగుష్ఠమాత్రః పురుషోంతరాత్మా సదాజనానాం హృదయే సన్నివిష్ట ఇత్యాది శ్రుతిస్మృతిభ్యామేక రూపా వగ

మాదిత్యాశయః॥

ఓం సమాకృతయే నమః ౧౪

—(*)—

సర్వప్రపంచనిర్మాత్రీ॥ సంసారస్యానాది తయా మోక్షస్థాయిత్వే
నచ భూతభవిష్య ద్వర్తమానగత్వా సర్వశబ్దవాచ్యత్వం ప్రపంచస్య
ప్రపంచ్యతె విస్తార్యతె వివర్తత ఇతిప్రపంచః । ఏకంబీజం బహుధా
యః కరోతీతిశ్రుతేః । తస్యనిర్మాత్రీ నిర్మాణ మభివ్యక్తిః తన్నిమిత్తత
యా తత్కర్తృత్వముపచర్యతె దేవదత్తః పచతీతివత్॥

ఓం సర్వప్రపంచనిర్మాత్ర్యై నమః ౧౫

—(*)—

సమానాధికవర్జితా॥ కులశీలజాతి గుణాదిభిః తుల్యా స్సమా స్తై
శ్చ అధికాస్తైర్వర్జితా । నతస్య ప్రతిమాస్తి విశ్వాధికోరుద్రో మహ
ర్షిరితిశ్రుతేః। సర్వాధిపత్యం కురుతెమహాత్మేతి। ఏకమెవాద్వితీయమితి
నత్వత్స మోస్త్యభ్యధికః కుతోన్యోలోకత్రయేపీతిశ్రుతిస్మృతిభ్యాం చే
తిభావః । ఏతద్దృష్ట్యా సమాననీయస్సమానః పూజనీయోధికః తద్ద్వ
యేన వివర్జితా।

ఓం సమానాధికవర్జితాయై నమః ౧౬

—(*)—

సర్వోత్తుంగా॥ కార్యాపేక్షయా ఉత్తుంగాఉన్నతా। పాదోస్యవి
శ్వాభూతాని। త్రిపాదస్యామృతందివీతిశ్రుతేః॥

ఓం సర్వోత్తుంగాయై నమః ౧౭

...(*)...

సంగహీనా॥ నిరవయవత్వేన నిష్కారణత్వేన నిర్గుణత్వేనవా ని రాశ్రయత్వేనవా నిత్యశుద్ధబుద్ధ ముక్తస్వభావత్వేన సంబంధ రహితా వా, అసంగోనహిసజ్జతె నచాస్యకశ్చిజ్జనితానచాధిప ఇత్యాదిశ్రుతేః॥

ఓం సంగహీనాయై నమః ౧౮

—(*)—

సగుణా॥ సమా ఏకప్రకారాః గుణాః నిత్యకామాదయః యస్యా స్సాతథా। గుణీసర్వవిద్య స్సత్యకామ స్సత్యసంకల్పః ఇత్యాదిశ్రుతేః త్రిమూర్తి రూపతయా సత్వ రజస్తమోగుణై స్సహవర్తత ఇతివా తథా॥

ఓం సగుణాయై నమః ౧౯

—(*)—

సకలేష్టదా॥ ఇచ్ఛావిషయ భూతాని ఇష్టాని కామ్యానీత్యర్థః। సకలానిచ తానీత్యభేదసమాసః। అన్యథాజీవాది వత్కస్మింశ్చిద్విషయె అసామర్థ్య శంకాస్యాత్ ఏకస్య పదార్థస్య బహూనామిచ్ఛావిషయ త్వదర్శనాత్ ఏకత్ర కామనాయామపి తత్సహభావిత్వేన ఐశ్వర్యసర్వ ప్రాపకత్వోక్త్యా పరదేవతాయా బహుఫల ప్రదానత్వేన అత్యంతవిశ్వ సనీయతాయాం అతిశయ ప్రభావాచ్చేత్యర్థః। అథవా పరిచ్ఛిన్నప రిమితభాగ్యవత్ప్రాణినః స్వస్యసర్వత్ర ఇచ్ఛాయాదుఃఖితాని సర్వా ణిస్వబుధ్యా శాస్త్రావిరోధేన ఇష్టాని ఏషితవ్యాని నాంఛితవ్యాని తా న్యేవప్రయచ్ఛతి దదాతి నతదధికానిలోకేఇచ్ఛాయాః బహుప్రకారత్వే నదుష్టపరిహరణీయత్వాదితిభావః। సర్వేషాం ప్రాణినాంఇష్టా ఇ జ్యయా పూజయా విషయీకృతా యజ్ఞెనవా సమారాధితస్య ఫలప్ర దేత్యర్థః। అహంహిసర్వ యజ్ఞానాం భోక్తాచ ప్రభురేవచ। ఏష

హ్యేవ సాధుకర్మకారయతి యమేభ్యో లోకేభ్యోపనినీషతీతి శ్రుతిస్మృతిభ్యాంపరమేశ్వర బుద్ధ్యాక్రియమాణస్యైవ కర్మణః శుభఫలత్వాత్ ముక్తిహేతుత్వేన కామ్యఫలార్థానాం జన్మమరణాది సంబంధకత్వేన స్వల్పఫలతయా నాదరణీయత్వాదిత్యర్థః । అథవా కళాభిః అవయవైః తారతమ్య భావైరిత్యర్థః । తైస్సహితాని ఇష్టానిఫలాని మనుష్యానందాది బ్రహ్మానంద పర్యంతాని ఫలాని ఆనందస్వరూపాణి దదాతీతి తథా॥

ఓం సకలేష్టదాయై నమః ౯౦

—(*)—

ఇతి త్రిశతీనామార్థ ప్రకాశికాయాం తృతీయఖండస్య ప్రథమ వర్ణనామార్థ ప్రకాశనం ద్వాదశం॥ * * *

—(*)—

కకారిణీ॥ తృతీయ ఖండ ద్వితీయ వర్ణ రూపః కకారావయవః వాచకః అస్యా అస్తీతి తథా॥

ఓం కకారిణ్యై నమః ౧

...(*)...

కావ్యలోలా॥ వాల్మీకి వేదవ్యాసాది కృతేషు కావ్యేషు లోలా వాచ్యార్థ లక్ష్యార్థ భేదేన తత్ర సంబద్ధేత్యర్థః। అథవా కవిభిః కాళిదాసాదిభిః కృతేషుస్తుతి విశేషేషు అలంకారరసాది మిశ్రిత సౌందర్యలహరీప్రముఖేషువా ప్రీతిమతీత్యర్థః॥

ఓం కావ్యలోలాయై నమః ౨

—(*)—

కామేశ్వరమనోహరా॥ కామేశ్వరస్య మనః హరతీతి తథా॥
ఓం కామేశ్వరమనోహరాయై నమః 3

—(*)—

కామేశ్వరప్రాణనాడీ॥ కామేశ్వరస్య ప్రాణనాడీయ యానాడ్యా ప్రాణస్సంచరతిసాతథా జీవనాడీత్యర్థః ఇళయాతు బహిర్యాతీతి లయ ఖండవచనాత్ లోకెవిశస్యమాన పశొహృదయం పుండరీకాకారం మాంస ఖండాత్మకాం తస్సుషీరాష్టదళోపేత మంగుష్ఠ పరిమాణ సుషిరయుతాధోభాగ కర్ణికామధ్యం దృశ్యతె తస్యాః కర్ణికాయాః కెసరాయమానాః ఏకశత నాడీ నామంకురాఃత ద్వేష్ట నపురీత న్నామక నాడీసుషిర విన్యస్తమూలాభవంతి తత్ర సుషుమ్నానామి కానాడీమూలాధారాదారభ్య బహ్మరంధ్ర పర్యంతంగతా తస్యాం షట్చక్రాణి మూలాధారాది తత్తన్మాతృకావర్ణ సహితయోగ శాస్త్రోక్తదళసంయుతాని సన్నద్ధాని వర్తంతె తస్యాః మూలెపృథివీ దేవతాభి సతంతుత నీయసీ కుండలిన్యధో ముఖావర్ణ శక్తి నిద్రాతి తస్యాః దక్షిణభాగె ఇడానామనాడీ భ్రూమధ్య పర్యంతం ప్రసృతా వామె పింగళా తథాచ జాగ్రదవస్థాయాం నెత్రయోః దంపత్యాత్మనాశ్రితి ప్రతిపాదితః స్వప్నెమన ఉపాధికః సుషుప్తావజ్ఞానోపాధికః జాగ్రతిస్థూలాభిమానీ విశ్వ ఇత్యుచ్యతె స్వప్నెసూక్ష్మాభి మానీతైజసః సుషుప్తా కారణాభిమానీ ప్రాజ్ఞః సుషుప్తాకారణాత్మనా స్థితాని స్థూలసూక్ష్మ శరీరజన్యభోగసాధన ప్రారబ్ధకర్మవశెన పురీతద్వాతానాడి మార్గేణ తత్తద్ధోకం ప్రవిశంతి ఇంద్రియాణి । తదూతమ ప్రారబ్ధోద్బోధకాందోళికాయాం విద్యమానో రాజాగృహాంతర సోపాన మార్గేణ

ణ ప్రాసాదెవిహృత్య తదవచ్ఛిన్నాంతఃపుర పర్యంకశయాన ఇవ నాడీ ద్వారాపురీతం ప్రవిశ్య తదవచ్ఛిన్న హృదయోపాధిక పరమాత్మానం యదా ప్రవిశతి తదాసుషుప్త ఇత్యుచ్యతె! పింగళశరీరం కారణాత్మనా లీయతె తదాప్రాణాదివాయువః ప్రలీనవృత్తయ స్సంతః ఆయుస్స్వరూపేణశరీరం రక్షంతితదా భావిజాగ్రత్స్వప్నభోగానుకూలకర్మానుబంధ ప్రాణధారణం సుషుప్తౌ సోపాధిక చైతన్యస్యైవ దృశ్యతె తత్సత్తయాచ నాడీనాంప్రాణసంచారయోగ్యతాపవిచలతి।న ప్రాణేననాపానేన మర్త్యోజీవతి కశ్చన ఇతరేణతు జీవంతి యస్మిన్నేతా వుపాశ్రితావితిశ్రుత్యాచ జీవప్రాణధారణ ఇతి ధాతుపాఠాచ్చ ప్రాణనాడీశబ్దస్య లక్షణయా పరమాత్మైవోచ్యతె। కామేశ్వరస్యైవం ప్రారబ్ధకర్మజన్యశరీర మాత్రాభావేపి ఘృతకాఠిన్య న్యాయేన మూర్తిమత్తయా తదంతర్యామి సంభావనయా ఏతన్నామక కామేశ్వరస్య ప్రాణనాడీ తదధిష్ఠాన చైతన్యమితి ఫలితోర్థః॥

ఓం కామేశ్వరప్రాణనాడ్యై నమః ౪

—(*)—

కామేశోత్సంగవాసినీ॥ కామేశ్వరస్య ఉత్సంగె వామాంకె వసతీతి తథా। అనేకమన్మథాకార కామేశోత్సంగ వాసినీతి లలితాతాపనీయె॥

ఓం కామేశోత్సంగవాసిన్యై నమః ౫

—(*)—

కామేశ్వరాలింగితాంగీ॥ కామెశ్వరేణాలింగితం అంగీకృతం అంగమస్యా అస్తీతిసా తథా॥

ఓం కామేశ్వరాలింగితాంగ్యై నమః ౬

—(*)—

కామేశ్వరసుఖప్రదా ॥ కామేశ్వరాయ సుఖం ప్రదదాతీతి తథా। కామేశ్వరస్యయత్సుఖంబ్రహ్మస్వరూప సచ్చిదానంద సాక్షాత్కారాత్మకం దేవోభూత్వా దేవానప్యేతీతి శ్రుత్యుక్తన్యాయాత్ । స్వకీయ భక్తానాం కామేశ్వరాభేదరూపం సచ్చిదానంద ఘనాత్మకం మోక్షం దదాతీత్యర్థః॥

ఓం కామేశ్వర సుఖప్రదాయై నమః ౭

—(*)—

కామేశ్వరప్రణయినీ॥ కామేశ్వరస్య స్వస్వరూపే పరమానంద ఘనేయాప్రీతిః తద్విషయ భూతేత్యర్థః॥

ఓం కామేశ్వరప్రణయిన్యై నమః ౮

—(*)—

కామేశ్వరవిలాసినీ॥ కామేశ్వరస్య విలాసః కార్యాత్మనావివర్తః అస్యా అస్తీతితథా॥

ఓం కామేశ్వరవిలాసిన్యై నమః ౯

—(*)—

కామేశ్వరతపస్సిద్ధిః॥ కామేశ్వరస్య తపః జగదాలోచనాత్మకం సిద్ధ్యత్యనయేతిసిద్ధిః। తపస్సాధన భూతేత్యర్థః । స్త్రీపురుషాత్మనా కల్పితభేదవతా జగత్సర్జనసాధన భూతేత్యర్థః॥

ఓం కామేశ్వరతపస్సిద్ధ్యై నమః ౧౦

—(*)—

కామేశ్వరమనఃప్రియా॥మనసః ప్రియానిరవధిక ప్రేమాస్పదేత్యర్థః॥

ఓం కామేశ్వరమనఃప్రియాయై నమః ౧౧

—(*)—

కామేశ్వరప్రాణనాథా ॥ కామేశ్వరస్యప్రాణః హిరణ్య గర్భః తన్నాథతి పాల యతీతితథా। కామేశ్వరసః ప్రాణనాథో వల్లభోయ స్యాస్సా తథేతివా॥

ఓం కామేశ్వరప్రాణనాథాయై నమః ౧౨

—(*)—

కామెశ్వరవిమోహినీ। కామేశ్వరంవిమోహయతి, స్వయంభిన్న వి గ్రహవతీసతీ అవాందంపతీతి ద్విప్రకారజ్ఞానవంతం కరోతీతి తథా। అ భేదజ్ఞానవతః తద్విపరీత జ్ఞానవత్వం మోహః తత్కరోతీతిసా తథా। అథవా మోహోనామ బుద్ధేరేకాలంబనతయా తదన్యావిషయకత్వం పరమేశ్వరస్య స్వస్వరూప పరదేవతా పరమానంద సాక్షాత్కారేణ స్థాణుత్వన్నిశ్చలతయాఉపచారేణ మోహవత్త్వయా తదితర ప్రపంచా కార కృత్యాద్యాశ్రయతా దర్శనేనచ మోహయతీతి ఉప చారాద యః మోహయతీత్యర్థః। అంతఃపురగత రాజానం స్త్రీయాసక్తమితి వదిత్యర్థః॥

ఓం కామేశ్వరవిమోహిన్యై నమః ౧౩

—(*)—

కామేశ్వరబ్రహ్మవిద్యా ॥ కామేశ్వరస్య తత్వం పదార్థ సాక్షా త్కార భూతేత్యర్థః। యస్సాక్షాదపరోక్షా ద్బ్రహ్మేతి శ్రుతేః॥

ఓం కామేశ్వరబ్రహ్మవిద్యాయై నమః ౧౪

—(*)—

కామేశ్వర గృహేశ్వరీ ॥ గృహ్యతఇతిగృహః సర్వజ్ఞానం తస్యఈ శ్వరీ! విషయాధిష్ఠాన భూతత్వేన నియామికేత్యర్థః । అథవా గృహి ణీగృహముచ్యత ఇతిన్యాయాత్ కామేశ్వరః గృహేశ్వరః స్వస్యాధిప

తిరస్యా అస్తీతి తథా॥

ఓం కామేశ్వరగృహేశ్వర్యై నమః ౧౫

...(*)...

కామేశ్వరాహ్లాదకరీ ॥ ఆహ్లాదః తృప్తిజన్యసుఖం పరమేశ్వరస్య నిత్యతృప్తత్వాత్ తదూ్రిపా శక్తిః పరదేవతాత్మకతయా తం॰ రోతీతి తథా॥

ఓం కామేశ్వరాహ్లాదకర్యై నమః ౧౬

...(*)...

కామేశ్వరమహేశ్వరీ ॥ మహతీచ సా ఈశ్వరీ నిరుపాధికైశ్వర్యవతీ మహాన్ప్రభుర్వై పురుష ఇతి శ్రుతేః । కామేశ్వరస్య మహదైశ్వర్య మస్యా అస్తీతి తథా । భగవతీత్యర్థః॥ శ్లో॥ ఐశ్వర్యస్య సమగ్రస్య వీర్యస్య యశసశ్శ్రియః। జ్ఞానవైరాగ్య యోశ్చైవ షణ్ణాంభగ ఇతీరణా॥ తమీశ్వరాణాం పరమం మహేశ్వర మితి శ్రుతేః॥

ఓం కామేశ్వరమహేశ్వర్యై నమః ౭

—(*)—

కామేశ్వరీ॥ మన్మథోపాసితకాది విద్యారూపేత్యర్థః॥

ఓం కామేశ్వర్యై నమః ౧౮

—(*)—

కామకోటి నిలయా ॥ షణ్ణవతిపీఠేషు మధ్యే కామకోటిః కాంచ్యాం శ్రీచక్రమిత్యర్థః। నిలయంగృహం యస్యాస్సాతథా॥

ఓం కామకోటినిలయాయై నమః ౧౯

—(*)—

కాంక్షితార్థదా ॥ కాంక్షితాః కాంక్షావిషయీభూతాః ప్రా

ప్త సజాతీయేచ్ఛా తద్గోచరాన్ సత్పదార్థాన్ దదాతీతితథా। కాం క్షితాసతీ ఉపాస్యదేవతా మే ప్రసన్నాభూయాదితీచ్ఛయాచిరకాలో పాసితాసతీ పురుషార్థాన్ అప్రార్థయమానస్యాపి స్వయమేవ ద దాతీత్యర్థః॥

ఓం కాంక్షితార్థదాయై నమః ౨౦

—(*)—

ఇతి త్రిశతీనామార్థ ప్రకాశికాయాం తృతీయఖండ ద్వితీయ వర్ణప్రకాశనం నామ త్రయోదశం॥ * * *

—(*)—

ఓం లకారిణీ ॥ తృతీయఖండ తృతీయవర్ణత్వేన వాచకతయా అ స్యా అస్తీతితథా॥

ఓం లకారిణ్యై నమః ౧

—(*)—

లబ్ధరూపా ॥ రూప్యతే జ్ఞాప్యతే ఏభిరితి రూపాణి తల్లక్షణాని స్వ రూప తటస్థభేదేన గుణైః గుణాని పరాణిలబ్ధాని యయాసాతథా। రూ ప్యతే జ్ఞాయత ఇతిరూపం అర్థః। ఉపలక్షణం నామ మోప్యుపలబ్ధే నామరూ పే యయాసాతథా। ఆదౌ స్వయంమాయోపాధినా శబ్దార్థ భావ మాపద్య పశ్చాత్తద్వ్యాకరణ మకరోదితిభావః॥

ఓం లబ్ధరూపాయైనమః ౨

—(*)—

లబ్ధధీః॥ నిశ్చయాత్మికా సవికల్పననామికాః అంతఃకరణవృత్తయో ధియః। తాఃఉపాధిత్వేన ప్రతిబింబాధిష్ఠితత్వేన లబ్ధాయయాసాతథా వృత్త్యారూఢచైతన్య జ్ఞానమితివా। చైతన్యాద్వ్యావృత్తిర్వేతి వేదాం

త సిద్ధాంతః । జడానాంవిషయాణాం గ్రహణేతాదృశీనాం వృత్తీనాం అసామర్థ్యే జగదాంధ్య ప్రసంగేన స్వరూప చైతన్యమంతః కరణాద్యః హితం ఫలచైతన్యతయా ప్రకాశయతి తథాచ ॥ బ్రహ్మణ్యజ్ఞాన నాశాయ వృత్తివ్యాప్తి రపేక్ష్యత ఇతిన్యాయేన లబ్ధాధీఃతత్త్వమస్యాది మహావాక్య శ్రవణజన్యవృత్తి వ్యాప్తి ర్యయా సేత్యర్థః ॥ అథవా ధీశబ్దేన సర్వజ్ఞత్వాదిక ముచ్యతే । లబ్ధం యయేతివా। యస్సర్వజ్ఞస్స సర్వవిదితి శ్రుతేః॥

ఓం లబ్ధధియేనమః　　3

—(*)—

లబ్ధవాంఛితా॥ వాంఛావిషయ భూతం వాంఛితంఇష్టఫల మిత్యర్థః। లబ్ధం పూర్వమేవ ప్రాప్తం తద్యయేతి తథా। ఆప్తకామేతి యావత్॥

ఓం లబ్ధవాంఛితాయై నమః　　౪

—(*)—

లబ్ధపాపమనోదూరా॥ పాపప్రధానానిచతానిచ తానిమనాంసిచ పాపమనాంసి। లబ్ధాని పాపమనాంసియైస్తై। సదాపాప చింతకాఇత్యర్థః। తేషాందూరాఅవేద్యేత్యర్థః। అన్యత్రధర్మాదన్యత్రా ధర్మాదన్యత్రాస్మాత్ కృతాకృతాదితిశ్రుతేః । తమేవం వేదానువచనేన బ్రాహ్మణావివిదిషంతి యజ్ఞేనదానేన తపసానాశకేనేతి శ్రుత్యా. విహిత తత్తద్వర్ణాశ్రమ ధర్మాణాం ఈశ్వరార్పణబుధ్యాక్రియ మాణానాం ఆత్మజ్ఞాన సాధనతయా శ్రూయ మాణత్వాత్త దన్యేషాం దుఃఖప్రాప్తిసాధనత్వేన, ప్రాప్తవాసనా ప్రాధాన్యేదురధిగమేత్యర్థః॥

ఓం లబ్ధపాపమనోదూరాయై నమః　౫

—(*)—

లబ్ధాహంకారదుర్గమా ॥ అహంకార ఇత్యభిమానస్యోపలక్షణం। తత్కార్యాణామాసుర సంపత్తి విశేషాణాంలబ్ధః అహంకారః రాజసతామసాత్మకః యైస్తే- దుఃఖేన అధికప్రయత్నేన క్రియమాణ సాధనకలాపేన. అధిగంతుంజ్ఞాతుమశక్యా. సత్వగుణాభావదహేం ద్రియాదౌ సుఖప్రకాశావ్యాప్యామనః స్థైర్యాభావేనరజసః ప్రవర్తకస్య తావకస్య తమసశ్చావరణ ప్రధానస్య వివేకజ్ఞాన ప్రతిబంధకస్య- నిద్రాలస్యాది సముద్భవస్య - కార్యేణజా మిత్యాది రూపేణ క్రేయోమార్గ సాధనానుష్ఠానేన. గురువేదయోః శ్రద్ధాక్షయే చావ్యాపయ సంపాద నవ్యగ్రేమనసిలాభాలాభ హేతుకహర్ష శోకజన్య రాగద్వేష పరతంత్ర అనాత్మజ్ఞాసురసంపత్తి సుతాంచిత్తైనభాతీత్యాశయః॥ ప్రత్యుత- జననమరణ ప్రవాహరూప సంసారమేవానుభవంతి। తానహంద్విషతః కూరానితి భగవద్వచనాత్॥ అతోనిరభిమాన పురుషేణ స్వాభీష్టలాభాయ చిత్తేసదాచింతనీయేత్యర్థః। యతయశ్చధసత్వాఇతి ప్రమాణేభ్య ఇతిద్రష్టవ్యం॥

ఓం లబ్ధాహంకారదుర్గమాయై నమః ౬

—(*)—

లబ్ధశక్తిః॥ సకలసామర్థ్య హేతు భూతా మాయాత్మికా లబ్ధాయయాసా తథా॥ తెధ్యానయోగానుగతా అపశ్యన్ దేవాత్మశక్తిం సగుణైర్నిగూఢా మితిశ్రుతేః॥

ఓం లబ్ధశక్త్యైనమః ౭

—(*)—

లబ్ధదేహా ॥ లబ్ధో దేహో విగ్రహో యయాసాతథా। స్వేచ్ఛావలంబితమూర్తిః। ఘృతకాఠిన్య న్యాయేన జీవత్వాభావేన కర్మాధీ

నత్వాభావాత్ । తథాచసతి అధ్యస్తమాయాశక్తేః భేదకత్వస్యాభా వ్యేన పతిశ్చపత్నీచ భవతీశ్రుత్యాచ దంపతీమాత్రే మతీ బభూవేత్య భిప్రాయః.

ఓం లబ్ధదేహాయై నమః　౮

—(*)—

లబ్ధైశ్వర్యసమున్నతిః॥ ఐశ్వర్యాణాం సమున్నతిః ఆధిక్యం పర్యవ సానమిత్యర్థః। లబ్ధా ఐశ్వర్య సమున్నతిర్యయాసాతథా। తమీశ్వరా ణాం పరమం మహేశ్వర మితిశ్రుతేః । నాంతోఽస్తి మమదివ్యానాం వి భూతీనాం పరంతపేతిస్మృతేశ్చ । ఏషసర్వేశ్వర ఏషసర్వజ్ఞ ఏషోంత ర్యామ్యేష యోనిస్సర్వస్యేతి శ్రుతౌ నిరుపాధిక మహైశ్వర్య సంపత్తి స్తదుపాసకానా మగస్త్యాది మహర్షీణాం దర్శనాత్తదీయ మహై శ్వర్య నిరవధికత్వమితికిమువక్తవ్యమితి జ్ఞాయత ఇత్యభిప్రాయః॥

ఓం లబ్ధైశ్వర్య సమున్నత్యై నమః　౯

—(*)—

లబ్ధవృద్ధిః॥ వృద్ధిర్నామవ్యాప్తిః పరిపూర్ణతేత్యర్థః ఆవయవోప చయాత్మికా నతస్యాః కర్యజన్యత్వేన వినాశహేతుతా సవా ఏషమ హాజన ఆత్మానవర్ధతే కర్మణేతి శ్రుతివచనాత్ । నిష్కలియం నిష్కల మితిఅవయవమాత్రనిషేధాచ్చ లబ్ధా వృద్ధిస్సర్వవ్యాపకతా స్వస్వరూ పైవసతీ ఉపాధి భిర్జన్యైః తదాశ్రయభూతైరభివ్యజ్యతే సర్వంవిద్య మానత్వేనారోప్యత ఇతినిష్కర్షార్థః॥

ఓం లబ్ధవృద్ధ్యై నమః　౧౦

—(*)—

లబ్ధలీలా॥ లీలాః అన్యప్రయోజనార్థవ్యాపారాః స్వహర్ష హే

తుకావా। తత్తత్కాలోచిత శృంగారాది నవరసాంగీకార సమయే త
దుచితభంగి విశేషావా. లబ్ధాః యయాసాతథా॥

ఓం లబ్ధలీలాయై నమః ౧౧

—(*)—

లబ్ధయౌవనశాలినీ॥ అస్తిత్వజ నిత్వవర్ధనభావ వికారావస్థా బా
ల్య పరిణతయ ః అపక్షయోనాశః ఉత్తరావస్థాజరా- దేహాభావేన త
దుభయనిషేధే- అథార్ధాద్యౌవనం యాతిగచ్ఛతీతియువా దృఢబలవీర్యః
అస్యభావః యౌవనం- తదుపావస్థారాహిత్యై కైవస్వరూపతాతల్ల
బ్ధం ప్రాప్తం యౌవ్వనం యయాసాతథా ॥ ఆజరోమృతోభయో బ్ర
హ్మేతి శ్రుతేః। సర్వదాఏక ప్రకారస్వరూప వతీతిభావః॥

ఓం లబ్ధయౌవనశాలిన్యై నమః ౧౨

—(*)—

లబ్ధాతిశయసర్వాంగసౌందర్యా ॥ సుందరోరుచిః అస్యభావస్సౌం
దర్యం అవయవానాం సర్వేషాం సౌందర్యం అతిశయేన సర్వాంగేషు
సర్వావయవేషు లబ్ధం యయాసా తధా ॥ యధాశాస్త్రాద్వయవ వి
న్యాస విశేష వత్వేన సర్వమనోహర మూర్తిమతీత్యర్థః' నతస్య ప్ర
తిమస్తీతి శ్రుతేః॥

ఓం లబ్ధాతిశయసర్వాంగసౌందర్యాయై నమః ౧౩

—(*)—

లబ్ధవిభ్రమా॥ విభ్రమోవిలాసక్రీడా- లబ్ధాయయాసాతథా। సర్వా
త్మకతయా సర్వకర్తృత్వాదితిభావః ॥

ఓం లబ్ధవిభ్రమాయై నమః ౧౪

—(*)—

లబ్ధరాగా॥ లబ్ధస్సజాతీయోరాగః కామః। సోకామ యతేతి శ్రుత్యా - జగత్సర్జనస్య కామనాపూర్వకత్వ ప్రతిపాదనాత్ - లబ్ధోరాగో యయాసా తథేత్యర్థః॥

ఓం లబ్ధరాగాయైనమః ౧౫

—(*)—

లబ్ధపతిః॥ లబ్ధః స్వేచ్ఛయైవ స్వయం శేపతిః కామేశ్వరో యయా సాతథా॥

ఓం లబ్ధపతయే నమః ౧౬

—(*)—

లబ్ధనానాగమస్థితిః॥ ఆసమంతాన్నానాప్రకారైః కర్మోపాస నాజ్ఞానకాండ పదంగత్వాదిభి గమయంతి స్వార్థాన్ ప్రకాశయంతీత్యాగమాః వేదాః నానా అనేకశాఖా ప్రభిన్న సామాదయః- తేషాం స్థితిః పరిపాలనం - లబ్ధా యయాసాతథా। నానాగమస్థితిః॥ వేదచతుష్టయోక్త మర్యాదా - కాండత్రయ విషయాలబ్ధా యయా సేతి వా। సంసారస్యానాదిత్వేన నిరపేక్షప్రమాణభూతాన్। సర్వే వేదా యత్రైకంభవంతీతిశ్రుతేః। స్వస్వరూపభూతాన్ మహాప్రళయె సంరక్ష్య సర్గాదౌ జాయమాన హిరణ్యగర్భస్య అన్యూనానతిరేకేణ తానేవ ప్రత్యాభాస యతీస్వయం దంపతీభూత్వా తదుక్త ధర్మాననుష్ఠాయ పరేషామప్య నుష్ఠాపయతిచ! యదిహ్య హంనవర్తేయం జాతుకర్మణ్య తంద్రితః। ఉత్సీదేయురిమెలోకాః నకుర్యాం కర్మచేదహం ఇత్యాది భగవద్వచనాదితి ద్రష్టవ్యం॥

ఓం లబ్ధనానాగమస్థిత్యై నమః ౧౭

—(*)—

లబ్ధభోగా॥ లబ్ధః సుఖమాత్రానుభవః- అజ్ఞానానుభవే ఉచ్యమా

నే- జీవావిశేష ప్రసంగాత్- లబ్ధభోగోయయాసాతథా॥ జీవవత్ఫ్రా ఖిక స్వేష్ట పదార్థానుభవానంతరకాలీనేసుఖం నభవతిస్వస్యాః ఆనందస్వరూపత్వేన సిద్ధరూపత్వాత్ తత్సాధనభూత భోగోస్యైతద్విషయేసిద్ధ ఇత్యుపచర్యతే। ఇతి లబ్ధభోగః ఉచ్యతే॥

ఓం లబ్ధభోగాయై నమః ౧౮

—(*)—

లబ్ధసుఖా॥ లబ్ధం సుఖం అనుకూలవేదనీయం- స్వస్వరూపభూతం సుఖం తత్సాధనంచధర్మః యయాసాతథా॥

ఓం లబ్ధసుఖాయైనమః ౧౯

—(*)—

లబ్ధహర్షాభిపూరితా॥ లబ్ధో హర్షః తృప్తినిమిత్తక చిత్తోల్లాస విశేషః ముఖప్రసాద శరీరపుష్ట్యాది కార్యోన్నేయః। జగత్యాం స్వాభీష్ట పదానుభవజన్య స్సంతోషఇతిప్రసిద్ధః తేనాభిపూరితా అఖిలన్యూనానతిరేకేణఅచ్ఛిన్నరూపతయా- పూరితాభరితా- తద్విపరీతదుఃఖానుత్పాదనేన తన్మాత్ర సమాశ్రయా నిత్యప్రసన్న ముఖేత్యర్థః॥

ఓం లబ్ధహర్షాభిపూరితాయై నమః ౨౦

—(*)—

ఇతి త్రిశతీనామార్థ ప్రకాశికాయాం తృతీయఖండే తృతీయ వర్ణ నామార్థ ప్రకాశనం చతుర్దశం॥ * * *

—(*)—

హ్రీంకారమూర్తిః॥ వాచ్యవాచక తాభేదసంబంధేన- హ్రీంకారః- మూర్తిః విగ్రహోయస్యాస్సాతథా॥

ఓం హ్రీంకారమూర్త్యైనమః

—(*)—

హ్రీంకారసౌధ శృంగకపోతికా ॥ సుధామయం సౌధం। సుధావికారః। హర్మ్యశిఖేత్యర్థః॥ తస్యశృంగంశిఖరం చంద్రశాలాద్యుపరిభాగః నిరుపాధిక విశ్రాంతిజన్య సుఖానుభవ హేతుతయా హ్రీంకారస్య సౌధోపమా। తత్రహకారస్య శ్వేతవర్ణతయా అట్టాలకసాదృశ్యం। రేఫస్యరోహిత రూపతయా ఇష్టకాదికృతాధారభిత్త్యుపమా । హకారోపరి ఈకారస్య శృంగోపమా। ఊర్ధ్వగత్వసామ్యాత్ । తదుపరితనబిందుః సర్వప్రకృతి భూతశబ్దార్థాత్మకతయా - అవయవత్వేన విచిత్ర స్వరూపోపి సూక్ష్మతయావవరకగతకపోత కాంతేవజాగరూకోదృశ్యత ఇతితదర్థకత్వేవ పర సేవతోపమానశబ్దేన. అఖిధీయతఇతి భావః। ప్రదీపకాలంకార సిద్ధిరితిభావః॥

ఓం హ్రీంకారసౌధశృంగకపోతికాయై నమః ౧

—(*)—

హ్రీంకారదుగ్ధాబ్ధిసుధా॥ దోహనిష్పన్నందుగ్ధం। స్తనగతస్యపయసః స్వీయతాపాదన హస్తక్రియా విశేషోదోహః ఉపలక్షణం చోషణాదీనాం తథాచ ప్రదీపకాలంకారసిద్ధిః । అనంతోదక ప్రసారిత నిమ్నభూప్రదేశః అబ్ధిరుచ్యతే। అపః ధీయంతే అస్మిన్నితితథా। సంజీవకత్వం ధర్మః- డింభసంజీవనే స్తన్యాకా దర్శనాత్ । హ్రీంకారస్యాపి హకారయుక్తతయా శ్వేతవర్ణత్వాద మృతత్వహేతోశ్చ తత్సాదృశ్యం తస్యసుధేవ సుధా తదభివ్యక్తత్వాత్ విశేషాత్సత్యైవకానాంసత్యత్వేసతి బహువిధమహిమశాలితయా దర్శనాదితిభావః॥

ఓం హ్రీంకారదుగ్ధాబ్ధిసుధాయైనమః ౨

—(*)—

హ్రీంకారకమలేందిరా ॥ హ్రీంకారబీజస్య- విచిత్ర వర్ణతయా- పరమప్రీతివిషయతయాచ- కమలోపమా। తస్యవాచ్యార్థతయాతదు పరితనత్వేన, సర్వపురుషార్థప్రదాతృత్వేన- కమలాశబ్దేనాభిధీయతే। తస్యాః పద్మాలయత్వాత్ హ్రీంకారకమలస్య ఇందిరాతదధీనబ్రంహ విద్యేత్యర్థః॥

ఓం హ్రీంకారకమలేందిరాయై నమః ౪

—(*)—

హ్రీంకారమణిదీపార్చిః । అధ్యైవికాద్యుపద్రవనభిభూతత్వేన తి: చిరకాలావస్థాయిత్వేన మణిదీపసాదృంశ్యం- హ్రీంకారస్య తస్య ప్రకాశః- అనివకసాధారణః మహాతిశయత్వేన అనర్ఘ్యత్వమా వేద యతి। తదుపాసకస్య- నిరవధిక మహాత్వాపాదక హ్రీంకారవాచ్యత యా- తత్ప్రకాశికేత్యర్థః। తధాచ- నిరంతరతమోపాకరణేన స్వే ష్టపదార్థాపాదనేనచ- సుఖయతీతిఫలితోర్థః॥

ఓం హ్రీంకారమణిదీపార్చిషే నమః ౫

—(*)—

హ్రీంకారతరుశారికా॥ తారయతిఫలార్థినః స్వారూఢాన్ రక్ష తీతితరుః। తస్యశారికా । పిగతుండనేత్రచరణా- శారికా- అభ్యాసాతి శయేన మనుష్యవద్భాషతే- భూతభవిష్యద్వర్తమానే లోకయాత్రా పరిజ్ఞాత్రీసతీ శుభాశుభఫలప్రాప్తించ భాషయావదతీ అస్యబీజస్యవా చ్యార్థతయా తత్సంబంధినీసతీవేద వాచాసర్వంప్రకాశయతీత్యర్థః॥

ఓం హ్రీంకారతరుశారికాయైనమః ౬

—(*)—

హ్రీంకారపేటకమణిః॥ గూహనసాధనతయా- హ్రీంకారఃపేటకే నదృష్టాంతీక్రియతే। తస్యమణిః వైడూర్యఇత్యర్థః। యథాహారాదిను

ణిః పేటకాదాగోపితోపిస్వకాంత్యా బాహ్యాభ్యంతరం ప్రకాశయన్ని వ పేటకేభ్యః తంవ్యావర్తయతి। తథేదమపిబీజం న్వవాచ కతయేతర వర్ణేభ్యః నిరతిశయ మహిమ్నాభేద యతీతిభావః॥

ఓం హ్రీంకారపేటకమణయే నమః ౩

...(*)...

హ్రీంకారా దర్శబింబితా ॥ అస్యబీజస్య ఇతర ప్రమాణ మనపే క్ష్య వేదాంతగతతయా- నిర్దోషత్వాదా దర్శనసామ్యం- తస్మిన్ బింబితా ప్రతిబింబితా- మాయయా ప్రతిబింబచైతన్యస్యైవ - జగదాకార ణతయా- సర్వత్ర దర్పణేముఖమివ- ప్రతిఫలనాదితి తాత్పర్యార్థః॥

ఓం హ్రీంకారాదర్శబింబితాయైనమః ౪

—(*)—

హ్రీంకారకోశాసిలతా॥ హ్రీంకారఏవకోశః తస్య అసిలతా అతి దీర్ఘా ఖడ్గమిత్యర్థః॥ సర్వవైర్యాది జన్యదుఃఖ నిష్కృంతనశీల తయాపర దేవతాయా అపితథాత్వేన బహిః ప్రకటనాయోగ్యతా సాదృశ్యేనఆ చ్ఛాదకాపేక్షయాం హ్రీంకారస్య వాచకశబ్దతయాధారకత్వ సామ్యాదపి కోశతుల్యతా- తథాచ, హ్రీంకారకోశేవిద్య మానాసిల తైవ దుఃఖనివారణ సాధనతయా- హ్రీంకారే నివారకత్వేనతిభక్తాభ యంకరీతిభావః సర్వేషామాయుధవిశేషాణా మసిపద ముపలక్షణం మహద్భయం వజ్రముద్యతం। భీషాస్మాద్వాతః పవతఇత్యాది శ్రుతేః॥

ఓం హ్రీంకారకోశాసిలతాయైనమః ౫

—(*)—

హ్రీంకారాస్థాననర్తకీ॥ నటసంబంధిభూసంయోగ చరణవిన్యా సోపలక్షిత తాళానుసారి హస్తాద్యంగ చేష్టానర్తనం తత్కర్త్రీనర్త కీ హ్రీంకారవాచ్యార్థతయా- మాయాది సంబంధినీవర్తక చిత్రతర

కార్యోత్పాదనవ్యాపారానుకార్య వికారిస్వరూప వత్తయా ద్రష్ట్ర లోకమనోవృత్తిభేదేన- తీవ్రమంద మందతరప్రీతి రూపభక్తి విషయత యా- అభివ్యక్తా నభివ్యక్తేష్ట ఫలసాధనతయాస్వకీయపుణ్యాది తారత మ్యేన బుద్ధిశుద్ధిభేదా త్ప్రతిభాతీత్యర్థః॥

ఓం హ్రీంకారాస్థాననర్తక్యై నమః ౧౦

—(*)—

హ్రీంకార శుక్తికా ముక్తామణిః॥ హ్రీంకారఏవశుక్తికా- నీలపృష్ఠ త్రికోణాకారా- తస్యాముక్తా ఫలమివాభివ్యజ్యమానాయథా- స్వాతి మహా నక్షత్రేసర్వదేశేషు మేఘసంఘాత్పతజ్జలబిందుః శుక్తికాంతః పతితః సముద్రదేశే విశేషణ- ముక్తాకారేణ- పరిణమతేతథా సత్వ రజస్తమోగుణాత్మక హ్రీంబీజావచ్ఛేద మనోహర వాచామగోచర సుందరతర పరదేవతా మూర్త్యా- సర్వగతమపి చైతన్యం విశిష్యా భివ్యజ్యతే। తథాచ మౌక్తికార్థినాం-శుక్త్యుపాదానవత్పర దేవతా సాక్షాత్కారేప్సూనాం హ్రీంకారోపాసన మావశ్యక మితిభావః॥

ఓం హ్రీంకారశుక్తికాముక్తామణయెనమః ౧౧

...(*)...

హ్రీంకారబోధితా। సిద్ధపదార్థే- ఇంద్రియాది సంబంధసత్త్వి తఏవ జ్ఞానోత్పత్తిదర్శనాత్ నజ్ఞానేవిధిర పేక్షితః క్రియాసత్వాభా వాత్ తర్హి నిత్యాపరోక్ష ధర్మాదిజ్ఞానచ్ఛందః బ్రహ్మభేదః వేద్రైక దేశహ్రీంకారేణైవ బోధ్యతే। అజ్ఞాతజ్ఞాపకత్వేన వేదస్యస్వతః ప్రా మాణ్యాభ్యుపగమాత్ పరచైతన్యస్యచ జ్ఞాయమానపరమానందరూ పతయా పురుషార్థ రూపత్వాదతో హ్రీంకారేణైవ మూలమంత్రా త్మనా భోధితాజ్ఞాపితా హకార రేఫ ఈకారాణాం వ్యస్త దశాయాం భిన్నార్థకానాంమే నేహి హ్రీంబీజాత్మనాపరిణా మే. సచ్చిదానదం

స్వరూప శ్రీత్రిపురసుందర్యాః తదర్థత్వేన అద్వైత స్వరూపతయాప్ర తిభాసాత్। నాన్యోతో స్తి ద్రష్టా ఇదగ్ం సర్వం యదయమాత్మా। ఏ కమేవతుభూతాత్మా భూతే భూతే వ్యవస్థితః। ఏకధా బహుధాచై వదృశ్యతే జలచంద్రవత్ ఇత్యాదిశ్రుతేః। ఆత్మావా అరేద్రష్టవ్యః తే ద్విజిజ్ఞానస్య ఆత్మానం పశ్యేదిత్యాది లిఙ్లోట్తవ్య ప్రత్యయానాం అ హతార్థకతయా నవిధిత్వమితి సిద్ధాంతః॥

ఓం హ్రీంకారబోధితాయై నమః ౧

—(*)—

హ్రీంకారమయసౌవర్ణ స్తంభవిద్రుమపుత్రికా॥ పింగప్రథ్వీ రేణు స్సువర్ణమిత్యుచ్యతే అనుచ్ఛిద్యమానద్రవద్రవ్యస్య నైమిత్తికత్వేపితై జసాంతర ప్రదీపప్రభాదావ దర్శనాత్ పదార్థాంతర సంయోగ రజతాదివదితి తేజస్సం యోగాద్భ స్మభావోత్పత్తేశ్చ హీరమణ్యాదా లోహలేఖ్యత్వా భావవత్వేపి పార్థివత్వే బాధాభావాత్ద్రవత్వస్య ఔదకస్వభావత్వేన తత్కార్య పృథివ్యాముపలంభోపపత్తేశ్చ తద్వికా రసౌవర్ణ స్తంభస్యనవరత్న మంటపభారవాహిత్వేసతి తదధీనత్వే న తదలంకార భూతత్వస్యైవ సాధర్మ్యస్య హ్రీంకారేపి జగదాశ్ర యత్వేసతి తత్కారణత్వేసతి తదంతభూతత్వేసతి పరమానంద జనక త్వస్య సత్వేన ఉపమేయేహ్రీంకారే మయఇత్య భేదోపచారః। ప్రదీప కాలంకార ద్యోతనార్థ ఇతిజ్ఞాతవ్యం। హ్రీంకారేఉపమేయే మయ శబ్దేనోప మానాభేద కల్పనాత్ తస్మిన్విచిత్ర పింగప్రధానరూపే త త్సంబంధితయా విద్రుమపుత్రాకేవ పుత్రీయమానావిద్రుమేన ప్రవాళే న కృతాపుత్రికా సాలభంజికా సౌవర్ణ స్తంభశబ్దః ఉపలక్షణం ఇ త్యాదీనాం ప్రాయస్త్వదర్శనాత్ తదుపాదానం స్వతః మనోజ్ఞ త్వ

స్తంభస్యాతిశయదర్శనీయతాయై దుర్లభతరప్రవాళపుత్రికాస్తం
భం మంటపం తత్స్వామినం తద్దేశంచ ప్రకర్షీకరోతి తథా శ్రీప
రదేవతా ఏతద్బీజార్థాన్ తయా తదవచ్ఛిన్నాన్ సతీతదాదీన్ సర్వాన్
భూషయతి సఫలీకరోతీత్యర్థః॥

ఓం హ్రీంకారమయసౌవర్ణస్తంభవిద్రుమపుత్రికాయై నమః ౧౩

—(*)—

హ్రీంకారవేదోపనిషత్ ॥ వేద్యంతే జ్ఞాయంతే సర్వేపదార్థాః అనేనేతి వేదః జాత్యామేకవచనం। హ్రీంకార ఏవ వేదః జ్ఞాపకత్వావిశేషాత్ తస్య ఉపనిషత్ వేదాంతభాగః లక్ష్యార్థోవా. తద్ప్రతిపాద్యోపనిషత్పరమితిశ్రుతేః। కర్మోపాసనాజ్ఞానకాండభేదేనచ త్వారోపి వేదాః త్రిప్రకారాః తమేతం వేదానువచనేన బ్రాహ్మణావివిదిషంతీతివాక్యేనాజ్ఞానసాధనతయా కర్మోపాసనయోః వినియుక్తత్వాత్. అంధంతమః ప్రవిశంతియేవిద్యాముపాసతే తతోభూయఇవతేతమోయ ఉవిద్యాయాగ్ంరతా ఇత్యాదిశ్రుతేః- తదుభయోస్సంసారఫలకత్వేన నిందితత్వాచ్చ ఆత్మానం చేద్విజానీయాదయమస్మీతిపురుషః కిమిచ్ఛన్ కస్యకామాయ శరీరమనుసంజ్వరేత్ ఆప్తకామ ఇత్యాదిశ్రుతిభ్యః అద్వైతజ్ఞానోత్పాదకవేదభాగస్య ఉపనిషచ్ఛబ్దవాచ్యస్య- మోక్షఫలకత్వేన ఫలప్రతిపాదనాత్ తదుభయప్రతిపాదకవేదభాగాపేక్షయా ఫలస్య శ్రేష్ఠత్వేనోత్తమత్వప్రసిద్ధేః తథాచ పూర్వకాండద్వయార్థాస్యాజన్యతయా. తత్ప్రతిపాదకవేదభాగస్య- ఉపనిషచ్ఛేషత్వవత్ హ్రీంకారస్యాపి పరదేవతాప్రకాశకత్వేన తచ్ఛేషత్వాత్ తస్యాః ప్రాధాన్యముక్తమితి ద్రష్టవ్యం వేదాంతేషూపనిషచ్ఛబ్దః తజ్జన్యతారూపశక్యసంబంధేన వర్తతే। ముఖ్యయావృత్త్యాతు బ్రహ్మవిద్యా

యామేవ। తథాహి ఉపశబ్ద స్సమీపదేశార్థః బ్రహ్మణ్యధ్యస్త మాయా సమీపదేశః తత్పదార్థ ప్రతిబింబతయా విద్యోపాధిక చైతన్యం శివశబ్దవాచ్యం ఉపశబ్దార్థః లక్షణయా ప్రతిపాద్యతే । నిశబ్దః షదితి పదస్య విశేషణంసత్ ఇతిపదం షద్ల్ విశరణగత్యవసాదనేషుభవతి తథాచ ఉపశబ్దవాచ్యోజీవః అవిద్యాం నిహత్య త్యక్త్వా బ్రహ్మ స్వరూపేణ నిషత్ వర్తతఇతిఉపనిషత్ ఇత్యేకార్థః జీవః బ్రహ్మస్వరూపత్వేన నిగచ్ఛతిజానాతీత్యన్యోర్థః జీవః బ్రహ్మస్వరూపేణా వసీదతిపరిసమాప్నోతీతి తృతీయోర్థః । ఏవముపనిషచ్ఛబ్దస్య బ్రహ్మ విద్యావాచకత్వేన ప్రసిద్ధస్య తద్వాచకవేదభాగే లక్షణావత్వాచ్చాపి ఉపనిషచ్ఛబ్ద వాచ్యోభవతి తథాచ హ్రీంకార ఏవ వేదః తస్యోపనిషత్ ప్రధానభూతా బ్రహ్మ విద్యేత్యర్థః॥

ఓం హ్రీంకారవేదోపనిషదే నమః ౧౪

—(*)—

హ్రీంకారాధ్వరదక్షిణా॥ హ్రీంకారఏవఅధ్వరః యజ్ఞః తస్యదక్షిణాసమాప్తిసాధనం దక్షిణాయాం దత్తాయాం యజ్ఞపరిసమాప్తిదర్శనాత్ హ్రీంకారస్యాపి జపః యజనాత్మకతయా అధ్వానం యాతి గచ్ఛతీత్యధ్వరః మార్గసాధకఇత్యర్థః॥ దక్షిణాపదంఫలవాచీ ఋత్విగ్భ్యః పారాణాం దక్షిణా ఫలత్వ దర్శనాత్ హ్రీంకారాధ్వరస్య హ్రీంకార జపయజ్ఞస్య దక్షిణాఫలసాధన భూత పురుషార్థరూపా అథవా- హ్రీంకారాధ్వరస్య దక్షిణాపత్నీతివచనాత్॥ శ్లో ॥ జ్ఞానయజ్ఞేన తేనాహం ఇష్టస్స్యామితి మేమతిః । ఇతిభగవద్వచనాత్। హ్రీంకారలక్ష్యోర్థః జ్ఞానమేవ హ్రీంకారః జ్ఞానయజ్ఞః ప్రధానం దక్షిణాముఖ ఇతి వచనాత్। దక్షిణావిభాగవభూతత్వేన పరిధానభూతేతినా శివ

తోద్దేశేన ద్రవ్యత్యాగో యాగ ఇత్యుచ్యతే। త్యక్తద్రవ్యస్యాగ్నౌ ప్రక్షేపో హోమః ఋత్విగుద్దేశేన వేద్యామర్థవిభాగో దక్షిణా। అర్థిభ్యో న్తర్వేదిబహిర్వేశే అర్థవిభాగో దానమిత్యేషాం భేదః॥

ఓం హ్రీంకారాధ్వరదక్షిణాయై నమః ౧౫

—(*)—

హ్రీంకారనందనారామనవకల్పకవల్లరీ॥ రమయత్యానందయతీ త్యారామః నందయతి సుఖయతీతి నందనః స చాసావారామశ్చ తథా ఇంద్రోద్యానం విచిత్రస్వరూపతయా విజాతీయార్థకత్వాత్ హ్రీంకార ఏవ నందనారామః తస్య నవా నూతనా అతికోమలేతి తదర్థః కల్పయతీతి కల్పకః కల్పకా చ సా వల్లరీ చేతి తథా। దేవోద్యానే విద్యమానానాం వృక్షలతాగుల్మతృణాదీనాం ఏతల్లోకాతిశయ పుష్పఫలవత్త్వే వి- నసర్వోత్తమతా ప్రసిద్ధిః। కల్పవల్ల్యాస్తు యథాకర్మ యథాసేవ ముపాసకానాం సర్వార్థప్రదానశక్తియుక్తత్వేన సర్వోత్కృష్టతా, తథా బ్రహ్మవిష్ణురుద్రాణాం తద్వాచకవర్ణభేదానాం అన్యోన్య సంబంధతయా ఏకత్రప్రతీయమానత్వేన చిరంజీవనఫలాది ప్రదానేన నందకతయా సంసారోపశామకత్వేనచ హ్రీంకారస్యనందనోపమా। తత్ర సర్వార్థ ప్రదాతృత్వేన కామేశ్వరాలింగిత కోమలతర సుందరసూత్యాత్ విశిష్టార్థ పురుషార్థ చతుష్టయకల్పనేన సగుణ నిర్గుణోపాసకానాం తద్దేవతాత్మనా ప్రాధాన్యేన సమష్టి రూపతయా సాదృశ్యేన నవకల్పక వల్లరీత్యుచ్యతే ఇతిభావః।

ఓం హ్రీంకారనందనారామ నవకల్పకవల్లర్యై నమః ౧౬

—(*)—

హ్రీంకారహిమవద్గంగా॥ హిమాని అస్మిన్ సంతీతి హిమవాన్ శీతల

పర్వతరాజః హ్రీంకారస్యాపి అమృతాదిసాధకతయా శీతలతాజో ధ్యా తస్మాద్గంగేవ పరమపావనీ సర్వ పురుషార్థప్రదా మంత్రదేవతాత్మ నా అభివ్యక్తేత్యర్థః॥

ఓం హ్రీంకారహిమవద్గంగాయై నమః ౧౩

—(✻)—

హ్రీంకారార్ణవకౌస్తుభా॥ కౌస్తుభః। క్షీరాబ్ధి జన్మసు చతుర్దశసురత్నేషు యథా శ్రేష్ఠః సర్వాధిక ప్రకాశాది గుణతయా. తథా పరదేవతాపి అపారమహిమా పరిచ్ఛిన్న హ్రీంకారమంత్ర వేద్యత్వేన తత్ప్రసన్నా సతీ. అత్రాయం పురుషః స్వయం జ్యోతి రితి శ్రుతేః। స్వయంప్రకాశతయా విద్యోతత ఇత్యర్థః అత్ర కౌస్తుభ హృదయస్య లక్ష్మీపతి త్వసమ్పాదేనోక్తమన్య సకలసుందర తనుత్వ గుణా ఇవవిష్టాః హ్రీంకారార్ణవ విద్యోతమాన హ్రీంకార దేవతోపాసకస్యాపి నారాయణాభేదేన శ్రీకాంతత్వాదిధర్మాః స్వత ఏవ సిద్ధ్యంతీతి కౌస్తుభోపమేనధ్వనిత మితి ద్రష్టవ్యం।

ఓం హ్రీంకారార్ణవకౌస్తుభాయై నమః ౧౪

—(✻)—

హ్రీంకారమంత్రసర్వస్వా॥ సర్వాణి చ తాని స్వాని చ ధనాద్యణిమాద్యష్టైశ్వర్యజనకత్వాదీని తానితథా హ్రీంకారఘటితాః మంత్రాః హ్రీంకారో వా తేషాం సర్వస్వా సకల సంపత్సర్వార్థ సాధకత్వాత్ శక్తిరిత్యర్థః॥

ఓం హ్రీంకారమంత్రసర్వస్వాయై నమః ౧౫

—(✻)—

హ్రీంకారపరసౌఖ్యదా॥ హ్రీంకారపరాః హ్రీంకారమాత్ర జపపరాః। హ్రీంకారఘటిత శ్రీవిద్యాజపపరా వా. తేషాం సౌఖ్యం చతుర్వి

థ పురుషార్థ జన్యానందః తందదాతీతి తథా హ్రీంకారాణాం వ్యష్టి రూపేణ వాచ్యార్థానాం త్రిమూర్తీనాం పరసౌఖ్యంసామరస్యసు ఖం ఏకభావానందం దదాతీతివార్థః। యత్రనాన్యత్పశ్యతి నాన్యచ్ఛృ ణోతి నాన్య ద్విజానాతి సభూమా యత్రాన్య త్పశ్యత్యన్య చ్ఛృణో త్యన్యద్విజానాతి తదల్పంనాల్పే సుఖమస్తీతి । ఆనందం బ్రహ్మణోవి ద్వాన్నబిభేతి కుతశ్చనేతి। యదాహ్యేవైష ఏతస్మిన్నదృశ్యేనం తేనిరు క్తేనిలయనేభయం ప్రతిష్ఠాంవిందతే అథసోభయం గతోభవతి విజ్ఞాన మానందంబ్రహ్మ। రాతిర్దాతుః పరాయణ మిత్యాది బహుశ్రుతిభ్యః అఖండసచ్చిదానంద బ్రహ్మతయావైసభవతి। అన్యజ్ఞానాదన్యఫలప్రా ప్తైరయోగాత్ । బ్రహ్మవేద బ్రహ్మైవభవతి । తరతిశోకమాత్మవిత్ యేన మాముపయాంతితే తేషామహంస ముద్ధర్తా మృత్యుసంసార సాగరాత్ బ్రహ్మైవసన్ బ్రహ్మాప్యేతీత్యాది శ్రుతిస్మృతి శతేభ్యః స్వస్వరూప ప్రాప్తిరేవ పురుషార్థ ప్రదాతృత్వం సిద్ధం॥

ఓం హ్రీంకారపరసౌఖ్యదాయైనమః ౩౦

—(*)—

ఇతి శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య శ్రీమద్గోవింద భగవ త్పాదశిష్య శ్రీమచ్ఛంకర భగవత్పాద కృతాయాం త్రిశతి నా మార్థ ప్రకాశికాయాం తృతీయఖండ చతుర్థ వర్ణ నామార్థ ప్రకాశనం పంచమం॥ * * *

త్రిశతీభాష్యమ్.

సమాప్తశ్చాయం గ్రన్థః.

